

SPECIAL: GECOMBINEERD MACWORLD/PUBLISH-NUMMER!

# MacWorld

HET MACINTOSH MAGAZINE VOOR NEDERLAND & BELGIË ► NEGENDE JAARGANG ► NUMMER 9 ► SEPTEMBER 1998 ► PRIJS f 9,95 ► BFR 200

## BACKUP VOOR DUMMIES?

Raak niets meer kwijt,  
backup op tijd!

PREVIEW

MACOS 8.5

Magazine  
De nieuwste  
digitale camera's

De 50  
beste tips  
voor  
vormgevers



Multimedia

Web & video

Publishing

Magazine voor digitaal publiceren

# Publish



**Publish** is het nieuwe vakblad voor  
vormgevers, digitale videomakers,

# *Ergonomische Muismat*

webdesigners, digitale fotografen  
en multimediamakers. **Publish** geeft  
crossplatform en discipline-  
gerichte informatie voor  
iedereen die voorop loopt  
in de digitale ontwikkeling  
van alle creatieve  
vakgebieden.

**Voor u dus!**



**Nu een jaarabonnement Publish  
(11 nummers) voor f 89,50/  
Bfr 1790 plus de Ergonomische  
Muismat (met polssteun!)  
cadeau.**

## **Met elke maand in Publish:**

- Workshop DV – alles over digitale video-toepassingen
- Workshop DF – alles over digitale fotografie
- Workshop MM – alles over moderne multimediatproducties
- Workshops DTP – kritische aandacht voor alle software die wordt gebruikt bij vormgeving van media
- Workshop Web – de nieuwste webdesign-softwarepakketten

## **Hoe neem ik een abonnement?**

- Bel met de Publish-hotline: 023-5461133
- Bezoek <http://www.idg.nl/webwinkel> en abonneer u online.
- Fax de abonneerkaart naar 023-5461155 of stuur de kaart/uitknipbon naar het gratis antwoordnummer.





**voor nieuwe**

**Publish**

**abonnees!**

## Lezersvoordeel

**D**

Ook als abonnee kunt u deze ergonomische muismat met polssteun bestellen. Maak daarvoor f 34,95/Bfr 699 (abonnee) of f 39,95/Bfr 799 (niet-abonnee) + f 5,-/Bfr 100 verzendkosten over de (post)-bankrekening zoals deze op de servicepagina (pag. 70) is vermeld.

## ABONNEMENT PUBLISH

Ja, ik neem tot wederopzegging een abonnement op **Publish**. Ik kies voor:

- ☐ een jaarabonnement van 11 nummers voor f 89,50/Bfr 1790 met gratis de ergonomische muismat.  
☐ een jaarabonnement van 11 nummers voor f 79,50/Bfr 1590 met f10,- korting.



Naam, voorletter(s) .....  
 Bedrijf: .....  
 Straat en huisnummer: .....  
 Postcode: ..... Plaats: .....  
 Postbus: ..... Postcode: ..... Plaats: .....  
 Postbank/Bankrekeningnr: .....  
 Tel: ..... Handtekening:

- ☐ Ik betaal via automatische incasso en machtig IDG Communications Nederland om het abonnementsgeld van mijn rekening af te schrijven (A.U.B. rekeningnummer invullen).  
**Hiervoor ontvang ik eenmalig f 4,50 korting op het abonnementsgeld.**  
☐ Ik betaal via een toegestuurde acceptgiro.

Ik ben wel/niet geïnteresseerd in overige voor mij relevante (vak)informatie.

Deze aanbieding is geldig tot twee maanden na bladdatering en zolang de voorraad strekt. Prijswijzigingen voorbehouden.





## MacWorld Magazine

### Bereikbaarheid

Schipholweg 1, 2034 LS Haarlem  
Postbus 5446, 2000 GK Haarlem  
Telefoon 023-5461122, fax 023-5461177 (redactie)  
Telefoon 023-5461111, fax 023-5461155 (algemeen)  
SpiderNet: 015-2158300  
Internet: macworld@idg.nl

### Redactie

Gert-Jan Oelderik (hoofdredacteur)  
Pauline Nieuwhof (eindredacteur)  
Karin Schaap (redactiesecretaresse)

### Medewerkers

Peter van Ammelrooy, Ruid Boer, Yvette Cramer,  
Peter Dierkens, Rick van Eeden, Johan Elzenga,  
Hans Frederiks, Peter Kentie, Sander Kessels,  
Albert Kieffer, Rob Kouwenberg, Dennis Kuit,  
Toni van Leeuwen, David Lemeris, Jan Libbenga,  
Peter Mertens, Robert Peters, Jeroen Pietersma,  
Jozef Schildermans, Maarten Schutjes, Mendel Stecher,  
Louis Stiller, Robert van der Veldt, Lique Vis,  
Bob Timroff, Eric Vlietnick

### Productie

Angélique Sánchez (Productiemanager)  
Ivra Schuring (Media-orderadministratie)

### Vormgeving en illustraties

Bert Hendriks, Tabea Piske, Bert van Zutphen,  
Hans Hendriks (fotografie), Alain Cohen

### Advertentie-exploitatie

Fred Driessen (verkoopleider), Marcel Schaper  
Telefoon 023-5461100,  
fax 023-5461166  
Url: http://www.idg.nl/media

### Marketing

Tallina de Boer, Sijmen Philips, Mieke Erkelens,  
Martine Verheij, Chantal Oonk

### Directie

Paul Molenaar, Algemeen Directeur  
Raimon Gort, Commercieel Directeur

### Abonnementen

abo@idg.nl  
Gabriëlla van Beek-Meijnders, Johan Egging,  
Telefoon 023-5461133 (tussen 9.00 en 16.00 uur)  
Abonnementsprijs / 89.50/Bfr 1790 per jaar (11 nrs),  
f 150,-/Bfr 3000 per twee jaar (22 nummers).  
Groepsabonnementen en -tarieven op aanvraag.  
Opzeggingen uitsluitend schriftelijk en uiterlijk  
6 weken voor het verstrijken van de abonnementsperiode.

### Prepress

Verweij Prepress, Mijdracht

### Druk

Brouwer Rotatie, Delft

### Distributie

Betapress, Gilze

MacWorld  
is een uitgave van



© IDG Communications Nederland

Niets uit deze uitgave mag op enigerlei wijze worden  
overgenomen zonder uitdrukkelijke schriftelijke  
toestemming van de uitgever.

Het verlenen van toestemming tot publicatie in dit  
tijdschrift strekt zich tevens uit tot het in enige vorm  
elektronisch beschikbaar stellen.

## MACWORLD/PUBLISH

DAAR LIGT-IE DAN, HET LAATSTE NUMMER VAN MACWORLD EN EIGENLIJK OOK AL EEN BEETJE HET EERSTE  
NUMMER VAN PUBLISH. WE HEBBEN DIT GECOMBINEERDE NUMMER GEMAAKT OM U ALVAST TE LATEN WEN-  
NEN AAN DE NIEUWE VORMGEVING, STIJL EN BLADINDELING. MAAR MEÉR NOG OM UW MENING TE HOREN.  
WANT UW OP- EN AANMERKINGEN OP MET NAME HET PUBLISH-GEDEELTE VAN DIT NUMMER HELPEN ONS OM  
IN DE KOMENDE MAANDEN PUBLISH TE 'FINE-TUNEN'. HEBT U DUS KRITIEK, AANBEVELINGEN OF ANDERS-  
ZINS NUTTIGE ADVIEZEN, LAAT ONS DIT DAN WETEN VIA – NOG EVEN – MACWORLD@IDG.NL. ZELF ZAL IK  
PUBLISH NUMMER 1 NIET MEER PRODUCEREN, MAAR IK BEN DE KOMENDE MAANDEN ADVISEUR OP AFSTAND.  
IK VERTREK PER 1 SEPTEMBER NAAR APPLE COMPUTER. GELUKKIG HEEFT IDG EEN UITSTEKENDE NIEUWE  
HOOFDREDACTEUR WETEN AAN TE TREKKEN, DIE NAAR MIJN STELLIGE OVERTUIGING SAMEN MET HET VER-  
TROUWDE MACWORLD-TEAM VAN PUBLISH EEN SUCCES VOOR Ú GAAT MAKEN. U LEERT HEM VOLGENDE  
MAAND KENNEN.

Gert-Jan Oelderik

### Deadline

MacWorld's actuele pagina.....7

### Magazine

Feiten, nieuws en achtergronden.....8

### Drupsteen

Column.....15

### Preview

MacOS 8.5.....16

### Raak niets meer kwijt, backup op tijd

Een goed systeem kan van levensbelang zijn.....20

### 50 tips om de beste te worden

Tips en trucs om snel mee aan de slag te gaan.....24

### Terug naar de Mac

'Reverse migration'.....30

### PublishDF

Het belang van kleurdiepte: is 36 bits overkill?.....34

### Crossplatform Publishing!

De nieuwe trend.....36

### CrossWorld

Een maskerade van 'Tieciepie, ijpje'.....40

### Review

Bryce 3D, FotoStation, Nikon SuperCoolscan LS-2000,  
Minolta Dimage Scan Multi, Symantec Norton Antivirus 5.0,  
Scii ISDN-kaart, Quake voor Power Mac, Cinema 4D XL.....44

### Boeken

Uitgelezen en gerecenseerd.....58

### PublishU&U

Nieuwe tips en trucs voor de ontwerper en DTP'er.....60

### PublishDTP

Powertone.....64

### Second Hand Mac

Te koop, gevraagd en ruilen.....69

### Servicepagina

Nabestellingen en extraatjes.....70

### PowerPool

Tips en trucs.....71

### MacWorld Zomerprijsvraag

Win een multimedia cursus of een ISDN-pakket.....74

MacWorld is a publication of International Data Group, the world's largest publisher of computer-related information and the leading global provider of information services on information technology. International Data Group publishes over 275 computer publications in over 75 countries. Ninety million people read one or more International Data Group publications each month. International Data Group's publications include: Argentina: Buyer's Guide, Computerworld Argentina, PC World Argentina; Australia: Australian Macworld, Australian PC World, Australian Reseller News, Computerworld, IT Casebook, Network World, Publisher, Webmaster, Australia; Computerworld Österreich, Networks Austria, PC Tip Austria; Bangladesh: PC World Bangladesh; Belgium: Data News, Data; Annuairie de l'Informatique, Computerworld, Connections, Macworld, PC Player, PC World, Publish, Reseller News, Spiegelingen; Bulgaria: Computerworld Bulgaria; Canada: Computerworld Canada, Client/Server World, Computerworld Canada, InfoWorld Canada, NetworkWorld Canada, WorldWorld; Chile: Computerworld Chile, PC World Chile; Colombia: Computerworld Colombia, PC World Colombia; Costa Rica: PC World Costa Rica; Czech and Slovak Republics: Computerworld Czechoslovakia, Macworld Czech Republic, PC World Czechoslovakia; Denmark: Communications World Denmark, Computerworld Denmark, Macworld Denmark, PC World Denmark, Techworld Denmark, Dominican Republic: PC World Republica Dominicana; Ecuador: PC World Ecuador; Egypt: Computerworld Middle East, PC World Middle East; El Salvador: PC World Centro America; Finland: MikroPC, Tietovietikko, Tietovietikko; France: Distributique, Hebdio, Info PC, Le Monde Informatique, Macworld, Reseau & Telecom, WebMaster France; Germany: Computer Partner, Computerwoche, Computerwoche Extra, Computerwoche FOCUS, Global Online, Macworld, PC West, Greece: Anag Computing, GamePro Greece, Guatemala: PC World Centro America; Honduras: PC World Centro America; Hong Kong: Computerworld Hong Kong, PC World Hong Kong, Publish in Asia; Hungary: ABCD CD-ROM, Computerworld Szemle, Informatica online Magazine, PC World Hungary, PC-X Magazine Hungary; Iceland: Talsheimur PC World Island; India: Information Communications World, Information Systems Computerworld, PC World India, Publish in Asia; Indonesia: InfoKomputer PC World, Komputek Computerworld, Publish in Asia; Ireland: ComputerScope, PC Live; Israel: Macworld Israel, People & Computers/Computerworld, Italy: Computerworld Italia, Macworld Italia, Networking Italia, PC World Italia; Japan: DTP World, Macworld Japan, Nikkei Personal Computing, OS/2 World Japan, SoftWorld Japan, Windows NT World, Windows World Japan; Kenya: PC World East Africa; Korea: H-Tech Information, Macworld Korea, PC World Korea; Macedonia: PC World Macedonia; Malaysia: Computerworld Malaysia, PC World Malaysia, Publish in Asia; Malta: PC World Malta; Mexico: Computerworld Mexico, PC World Mexico, Myanmar: PC World Myanmar; Netherlands: Computel Tobal, LAN Internetworking Magazine, LAN World Buyers Guide, Macworld Netherlands, Net, website WebWorld, Info World, New Zealand: Absolute Beginners Guide and Plain & Simple Series, Computer Buyer, Computer Industry Directory, Computerworld New Zealand, MTB, Network World, PC World New Zealand, Nicaragua: PC World Centro America; Norway: Computerworld Norge, CIP Rapport, Datagiganten, Financial Report, Kungslige Norge, Macworld Norge, Multimedias World Norway, PC World Express Norge, PC World Network, PC World Product, PC World Product Guide Norge; Pakistan: Computerworld Pakistan, PC World Pakistan; Panama: PC World Panama, Peoples Republic of China: China Computer Users, China Computerworld, China InfoWorld, China Telecom World Weekly, Computer & Communication, Electronic Design China, Electronics Today, Electronics Weekly, Electronics Weekly, Game Software, PC World China, Popular Computer Week, Software Weekly, Software World, Telecom World; Peru: Computerworld Peru, PC World Professional Peru, PC World Sello Peru; Poland: Computerworld Poland, Computerworld Special Report Poland, DTP, Macworld Poland, Network Poland, PC World Komputer, Philippines: Cidki, Computerworld Philippines, PC World Philippines, Publish in Asia; Portugal: Cerebro/PC World, Computerworld/Cerebro Informatica, Dealer World Portugal, Mac/PC/PC Portugal, Multimedia World, Puerto Rico: PC World Puerto Rico; Romania: Computerworld Romania, PC World Romania, Telecom Romania; Russia: Computerworld Russia, PC World Russia; Singapore: Computerworld Singapore, PC World Singapore, Publish in Asia; Slovenia: Monitor, South Africa: Compuserp SA, Network World SA, Software World SA; Spain: Comunicaciones World España, Computerworld España, Dealer World España, Macworld España, PC World España, Sri Lanka: InfoLink PC World; Sweden: CAPADesign, Computer Sweden, Corporate Computing Sweden, Internetworld Sweden, J-branschen, Macworld Sweden, MacData Sweden, MikroData, Nätverk & Kommunikation, PC World Sweden, PClink, Windows World Sweden; Switzerland: Computerworld Schweiz, Macworld Schweiz, PCip; Taiwan: Computerworld Taiwan, Macworld Taiwan, NEW VISION/Publish, PC World Taiwan, Windows World Taiwan; Thailand: Publish in Asia, Thai Computerworld, Turkey: Computerworld Turkey, Macworld Turkey, Network World Turkey, PC World Turkey; Ukraine: Computerworld Kiev, Multimedia World Ukraine, PC World Ukraine; United Kingdom: Azon User UK, Anag Computing UK, Apple Talk UK, Computing, Macworld, Parents and Computers UK, PC Advisor, PC Home, PSX Pro, The Web, United States: Cable in the Classroom, OD Magazine, Computerworld, DOS World, Federal Computer Week, GamePro Magazine, InfoWorld, I-Way, Macworld, Network World, PC Games, PC World, Publish, Video Event, The Web Magazine, and WebMaster; online websites JavaWorld, Netscape World, and SunWorld Online; Uruguay: InfoWorld Uruguay; Venezuela: Computerworld Venezuela, PC World Venezuela; and Vietnam: PC World Vietnam.





## RAAK NIETS MEER KWIJT BACKUP OP TIJD

'Er zijn twee soorten mensen. Zij die gegevens hebben verloren en zij die gegevens zullen gaan verliezen'. Een harde opmerking, maar in principe klopt het. Wie geen backups maakt raakt vroeger of later in de problemen. Het is geen vraag of die problemen zullen optreden, maar alleen wannéer ze komen.

20



## OM DE BESTE TE WORDEN

Vijftig tips en trucs waarmee u zo na de vakantie weer snel aan de slag kunt, voor Adobe Illustrator 7, Adobe PageMaker 6.5, Adobe Photoshop 5.0, Macromedia FreeHand 8, MetaCreations Painter 5, QuarkXPress 4.02, Adobe PageMill 3.0 (Windows) en 2.0 (Mac), CorelDraw 8 voor Windows en Macromedia Dreamweaver 1.2.

24

## PublishDF

Nadat eerst de prijzen van scanners zeer sterk zijn gezakt tot consumentenniveau is er nu een tendens om ook goedkopere scanners met een kleurdiepte van meer dan 24 bits te leveren. Wat is de zin hiervan als het bestand toch maar 24 bits blijft?



## CROSSPLATFORM PUBLISHING!

Macs, pc's en Unix-werkstations doen in publishing omgevingen – of dat nu op papier, beeldscherm of het witte doek is – hun werk al sinds de jaren tachtig.

Tot een paar jaar geleden deden ze dat echter zelden samen. Tegenwoordig is dat anders. De nieuwe trend is Crossplatform Publishing.

36



### RUBRIEKEN

#### PREVIEW

► MacOS 8.5

16

#### REVIEW

- PlayerPro
- Bryce 3D
- FotoStation
- Nikon SuperCoolscan LS-2000
- Minolta Dimage Scan Multi
- Symantec Norton Antivirus 5.0
- Scii ISDN-kaart
- Quake voor Power Mac
- Cinema 4D XL

44

#### PUBLISH U&U

In deze aflevering van DTPraktijk besteedt Peter Kentie aandacht aan een nieuwe update van XPress 4.0 en nieuwe (gratis) XTensions voor dit pakket. Verder gaat hij in op enkele van de belangrijkste nieuwe mogelijkheden die Photoshop 5.0 biedt. Natuurlijk ook aandacht voor webdesignsoftware: Bitstreams Dynamic FontMachine en BoxTops Mizer. Tenslotte nog een viruswarschuwing over een Hong Kong-virus!

60

#### PUBLISH DTP

Als het budget niet toereikend is voor vierkleurendrukwerk en u wilt toch een 'kleurrijk' product afleveren, dan is een duotoon een prima uitkomst. Het maken van een duotoon met Photoshop kent echter zo zijn beperkingen. Toch kunt u de rijkdom van vierkleuren benaderen als u een revolutionair Photoshop-filter gebruikt: Powertone. In deze workshop wordt de werking van Powertone uitgelegd en aan de hand van voorbeelden getoond. Uiteraard zijn de afbeeldingen simulaties die zijn opgebouwd uit CMYK-kleuren, aangezien MacWorld louter in vierkleurendrukwerk wordt geproduceerd.

64



# iMac.

## Zoekt eigenaar.



f 2.795,—

*exclusief btw (f 3.284,- incl. btw)*

inclusief de exclusieve MacHouse iMacClub voordelen!

 **MacHouse®**

1<sup>st</sup> AppleStore

showroom/magazijn:

Rietdekkersweg 6, Woerden

(ma-vr 9-17 en za 10-16 uur)

telefoon 0348 43 11 42

fax 0348 42 41 95

[www.machouse.nl](http://www.machouse.nl)

email [info@machouse.nl](mailto:info@machouse.nl)





## PROOFEN IS EEN KUNST

Maar die kunst is weer een beetje gemakkelijker geworden dankzij Kodaks Digital Science DCP 9500 proofer. Het is een continuous-tone (contone) dye-sublimation printer die is bedoeld voor professionele grafici. Met een prijs van ruim 35.000 gulden (641.026 franc) is dat ook logisch.

De printer wordt geleverd met drivers voor Macintosh, Windows 95 en Windows NT.

Zijn uw proefseisen iets minder hooggestemd, dan heeft Canon de nieuwe BJC 5000 voor u. Deze printer biedt een resolutie van 1440 x 720 dpi en maakt gebruik van een nieuw 'dual' printkopsysteem. Dat maakt de printer erg snel (7,5 ppm in grijswaarden en 3 ppm in kleur). De BJC 5000 kost ongeveer f 800,-/Bfr 14.652. Inlichtingen: Kodak Nederland, 030-6567623. Canon Benelux, 023-5670123.



## FARALLON OP EIGEN BENEN

Netopia Inc. heeft de netwerkdivisie Farallon verkocht aan een groep investeerders. De verkoop is geregeld door topmensen van Farallon, die het nu zelfstandige bedrijf blijven leiden. Farallon zal zich met nog meer aandacht richten op de ontwikkeling van connectiviteitsproducten voor het Macintosh-platform.

Farallon heeft – nog net voor de afsplitsing – een nieuwe adapter aangekondigd waarmee Apples iMac verbonden kan worden met LocalTalk-printers. Verder heeft Farallon al een aantal producten die kunnen worden aangesloten op de Universal Serial Bus van de iMac. Analisten menen dat Farallons stap een blijk van vertrouwen is in het Mac-platform. De laatste achttien maanden heeft Farallon met succes meer dan tien nieuwe Ethernet- en Fast Ethernet-producten op de markt gebracht, zoals NIC's, switches en hubs. Farallon wordt in Nederland vertegenwoordigd door TopIT (Soest, 035-6038282), en in die situatie komt geen verandering.

## WATERMERKEN OP HET WEB

De softwarepiraterij neemt de laatste tijd volgens allerlei instanties grootse vormen aan. Maar niet alleen software wordt onrechtmatig 'hergebruikt', ook foto's en art van websites worden nogal eens oneigenlijk gebruikt. Om misbruik van foto's tegen te gaan heeft Digimarc een uitbreiding voor Photoshop op de markt gebracht die een onzichtbaar watermerk in digitale bestanden aanbrengt. Voor websites, waarop vaak honderden of duizenden grafische bestandjes staan, is deze oplossing niet voldoende. Je kunt ze namelijk niet stuk voor stuk 'watermerken'. Digimarc heeft daarom een nieuw product bedacht: de Digimarc Batch Embedder. Met dit pakketje kunnen losse beelden worden gemerkt, maar ook complete mappen met beelden erin worden beveiligd. De beveiligde beelden bevatten een verborgen bericht dat is verweven met het bestand. Het bericht is onzichtbaar voor de gebruiker, maar kan met speciale soft- en hardware worden herkend.

Batch Embedder kost ongeveer f 180,-/Bfr 3297 en is beschikbaar voor Macintosh, Windows 95/98 en NT. U kunt een gratis proefversie downloaden van [www.digimarc.com](http://www.digimarc.com).

## NOADIS DOET STF

De Venlose distributeur Noadis (gespecialiseerd in Macintosh-software) gaat in Nederland en België STF Technologies vertegenwoordigen. STF is gespecialiseerd in communicatiesoftware voor telefoon-, fax- en dataverkeer. De producten die worden geleverd zijn onder andere FaxSTF in single-user- en netwerkversie, VoiceSTF voor telefonie en MicroPhone voor datacommunicatie. Informatie: Noadis, Venlo, 077-3522253.

## MACOS X-CODE OPENBAAR?

Software-ontwikkelaars pleiten ervoor om een deel van de broncode van MacOS X vrij toegankelijk te maken. De ontwikkelaars menen dat het hierdoor gemakkelijker zou worden om software te ontwikkelen voor de Mac. De essentiële delen van de broncode zouden niet openbaar hoeven te worden. Apple heeft met belangstelling kennis genomen van het voorstel en houdt een en ander in beraad. Wordt vervolgd dus.

## MAC OP MAAT

Steeds vaker willen gebruikers een computer op maat. Apple speelt daarop in met built-to-order (BTO). Kopers van een nieuwe Power Macintosh kunnen binnenkort ook bij Apple-dealers een op maat gebouwde G3 kopen, het systeem met de snelste processor uit de PowerPC-reeks. Tot dusver was het (alleen in de VS) mogelijk om via de Apple Store op het World Wide Web zelf te bepalen hoeveel geheugen, wat voor harddisk en andere componenten er in de bestelde Mac moesten worden verwerkt. Nu kan dat dus ook bij de Apple-dealer.

Apple verwacht op korte termijn tien procent van zijn nieuwe systemen via build-to-order aan de man te brengen. De nieuwe service begint in de Verenigde Staten. Een datum voor de introductie in Europa is nog niet vastgesteld.



# MacWorld Expo New York

De zomereditie van MacWorld Expo in New York stond dit keer geheel in het teken van Apples rentree op de consumentenmarkt. Het was de eerste vakbeurs waar de iMac werd gedemonstreerd, de computer die zo sterk herinnert aan de klassieke Apple Macintosh uit 1984.

Jan Libbenga

Vrijwel alle bedrijven op de Expo hadden een iMac te leen. Eerst zien, dan geloven was er kennelijk niet bij, want nog voordat MacWorld Expo zijn deuren opende



had Apple al 300.000 bestellingen voor de iMac binnen. In de Verenigde Staten ligt de computer sinds 15 augustus in de winkel. Zo rond deze tijd kunt u hem ook in de Benelux kopen voor ongeveer 3500 gulden. Op de valreep heeft Apple

besloten om het interne 33,6 kbps modem door een snellere 56 kbps modem te vervangen, op veler verzoek van gebruikers. Maar aan andere verzoeken is geen gehoor gegeven. Zo zal de eerste iMac het zonder diskteststation en PCI-slots moeten stellen. Deze onderdelen zijn opgeofferd aan de zeer fraaie halfdoorschijnende aquamarijnkleurige kap.

De iMac stelt de gebruiker voor meer drastische keuzen. Zo zijn LocalTalk en Apple Desktop Bus (ADB) vervangen door USB (Universal Serial Bus). Wie zijn oude printer of scanner wil blijven gebruiken zal een verloopkabeltje moeten kopen of een USB-apparaat moeten aanschaffen. Daar staat tegenover dat de keuze aan randapparaten wel veel

groter wordt, omdat USB ook de standaard is voor pc's. Fabrikanten hoeven in principe alleen maar stuurprogramma's (drivers) voor de Mac te ontwikkelen.

Om klachten over plug & pray te vermijden – een bekend probleem onder Windows 95 – heeft Apple de ontwikkeling van deze stuurprogramma's zelf ter hand genomen. Inmiddels hebben verschillende fabrikanten USB-producten voor de iMac aangekondigd, waaronder Imation (SuperDisk 120 MB floppydisks), Umax (scanners), Epson en Hewlett-Packard (printers), Iomega (Zip-diskettes) en Connectix (videocamera's). Van sommige apparaten is zelfs de kleurstelling en de vormgeving aan de iMac aangepast. Voor gebruikers van oudere Macs heeft Keyspan een PCI-kaart met twee USB-poorten ontwikkeld. In New York werden niet minder dan 175 softwareprogramma's voor de iMac aangekondigd. Zo komt er eindelijk een Macintosh-versie van het populaire spel Tomb Raider III, dat tot dusverre alleen op pc's draaide.

Verscheidende softwarebedrijven hebben de komst van de iMac en MacOS 8.5 aangegrepen om weer nieuwe versies van hun software op de markt te brengen. Connectix kondigde RamDoubler 8 aan. Nieuw daarin is dat het regelpaneel veel meer informatie geeft over het geheugen dat programma's gebruiken.

Een upgrade is gratis voor bestaande RamDoubler-gebruikers. Van de webversneller Surf Express is een luxe versie op komst met een metazoeksysteem voor het web. Connectix

is daar echter net te laat mee, want een soortgelijk systeem zal standaard worden meegeleverd met de aanstaande upgrade Mac OS 8.5. Conflict Catcher 8 van Casady & Greene biedt nu de mogelijkheid om meerdere systeemconfiguraties in te stellen. Ook kunt u al tijdens het starten informatie over bepaalde bestanden krijgen. GoLive Systems demonstreerde CyberStudio 3.1, een upgrade van zijn webontwikkelprogramma waarvoor in New York veel belangstelling bleek te bestaan. Het tekenprogramma WebPainter 3.0 van Totally Hip Software maakt nu gebruik van QuickTime 3.0. Corel demonstreerde CorelDraw

## Shockproof harde schijven

**T**ja, en dan valt-ie van het bureau naar beneden. Een valafstand van slechts een meter, maar ja, daar kunnen harde schijven niet tegen. Hoewel... Quantum heeft een nieuwe versie Fireball EL-schijven gemaakt die een verbeterde schokbestendigheid hebben. Die schokbestendigheid is gerealiseerd door het mechanische ontwerp van de drives goeddeels te herzien. Het is vooral zo dat de schokbestendigheid is verbeterd als de schijf niet in gebruik is. Dan is de kans op schade normaliter het grootst. Vooral bij transport en inbouw wordt er nogal eens ruw met het materiaal omgesprongen. Het verdient dus nog steeds geen aanbeveling om ter test de schijf echt ter aarde te werpen. De Fireball-serie bestaat uit 3,5 inch schijven met opslagcapaciteiten die variëren van 2,5 tot 10,2 GB. De gemiddelde zoektijd is 9,5 seconden.

**Informatie: REIN Elektronik, Eindhoven, 040-2659300**





8, dat wordt geleverd met Photo Paint 8. Ook DataViz kondigde nieuwe producten aan, waaronder versie 2.0 van Web Buddy, een offline webbrowser, die nu eindelijk ondersteuning biedt voor HTTP 1.1. Ook is er een nieuwe versie op komst van MacLinkPlus (10), het conversieprogramma dat tot voor kort nog gratis met Mac OS 8.0 werd meegeleverd. Niet alleen de vormgeving van het programma is aangepast, MacLinkPlus kan voortaan ook bestanden converteren die met e-mail worden verzonden. Verder is MacLinkPlus uitgebreid met vertaalmodules voor MS Word en Excel 98. Van Conversions

**Web Buddy  
ondersteunt  
eindelijk  
HTTP 1.1**

Plus, de Windows-variant van MacLinkPlus, verschijnt binnenkort versie 4.5. Veel aandacht trokken in New York G3-kaarten voor oudere PowerPC-computers. Daar is veel vraag naar, want vlak voor de introductie van G3-processoren afgelopen najaar zijn minstens 7 miljoen PowerPC's verkocht. Het bedrijf Newer Technology uit Wichita, Kansas verdient met zijn MAXpowr en NUPowr G3-kaarten een aardige boterham. Het is echter de vraag of gebruikers lang kunnen profiteren van deze kaarten. Apple kan niet garanderen dat het nieuwe besturingssysteem Mac

OS 10, dat volgend jaar moet verschijnen, op deze kaarten zal draaien. Mac OS 10 wordt geoptimaliseerd voor G3. Ook gebruikers van Power Macs met PowerPC 603 en 604-processoren hebben niets aan Mac OS 10.

Apple had in New York ook belangrijk nieuws over laptops. Het bedrijf wil volgend jaar een draagbare computer op de markt brengen die speciaal wordt ontwikkeld voor consumenten. Mogelijk gaat het om een kruising tussen een PowerBook en eMate, maar details ontbreken. Voor de huidige generatie

PowerBooks G3 brengt Apple de DVD Video Kit op de markt, een DVD-speler die gebruikers in de sleuf van de cd-romspeler kunnen schuiven. Voor MPEG 2 en Dolby Digital Audio moet dan wel tegelijkertijd een PCM-CIA-kaart worden geïnstalleerd. Apple heeft eigen software voor zijn speler ontwikkeld die is gebaseerd op QuickTime. De prijs van het pakket bedraagt 400 dollar. Wie al een DVD-ROM heeft kan de PC-kaart en de software voor 199 dollar ook apart bestellen. Voorlopig is de DVD Video Kit alleen verkrijgbaar in Verenigde Staten en Canada.

## Daar istie weer...

Dachten wij vorige maand eindelijk de laatste in de serie beamers van Philips gehad te hebben, komen er weer twee bij. Dit keer zijn het de ProScreen 4650 en 4750.

De ProScreen 4650 is een SVGA-projector die is voorzien van een 'Ultra High Performance' lamp met een levensduur van tenminste vierduizend uur. De 4750 heeft dezelfde lamp, maar biedt een hogere resolutie die met name geschikt is voor CAD/CAM-presentaties. Bovendien kan deze beamer ook op z'n kop aan het plafond worden gehangen.

De ProScreen 4650 kost f 14.990,-/Bfr 274.542; de prijs van het 4750-model is f 18.990,-/Bfr 347.802 exclusief btw.

**Informatie: Philips,  
Eindhoven, 0900-8406**

### Nikon E3: geavanceerde kwaliteit

Nikons analoge camera's zijn voor veel fotografen de standaard, net als tegenwoordig de digitale camera's van het bedrijf. De E3 en E3s zijn nieuw en volgen de E2 en E2s op. Beide nieuwe camera's hebben een CCD van 14 miljoen pixels (1364 x 1032) die hoge-definitiebeelden van 1280 x 1000 pixels verwerkt. Door infraroodreductie en optische laagdoorlaat-filtering wordt een realistische RGB-kleurbalans bereikt, terwijl de RGB-moiré wordt gereduceerd.

Met beide camera's is het mogelijk om één opname per seconde te maken, en de E3s kan er dankzij het grotere buffergeheugen zelfs twaalf achtereenvolgend schieten met een snelheid van drie per seconde. De witbalans kan op beide camera's in zes standen worden ingesteld.

Wat betreft de belichting zijn er instelmogelijkheden te over: drie lichtmetingsmodi, vier belichtingsmodi en autobracketing bieden alle aanpassingsmogelijkheden die nodig zijn voor lichtcorrectie.

Verder zijn de camera's voorzien van trillingsreductie, een 25 pins SCSI-connector, NTSC- en PAL-video-uitgangen en NikonView ES Browser-software (Windows en Mac). De beeldkwaliteitsmodus varieert van Hi (2,45 MB) tot Basic (160 KB). Op de Memory Card EC-15 betekent dat 5 tot 84 opnamen.





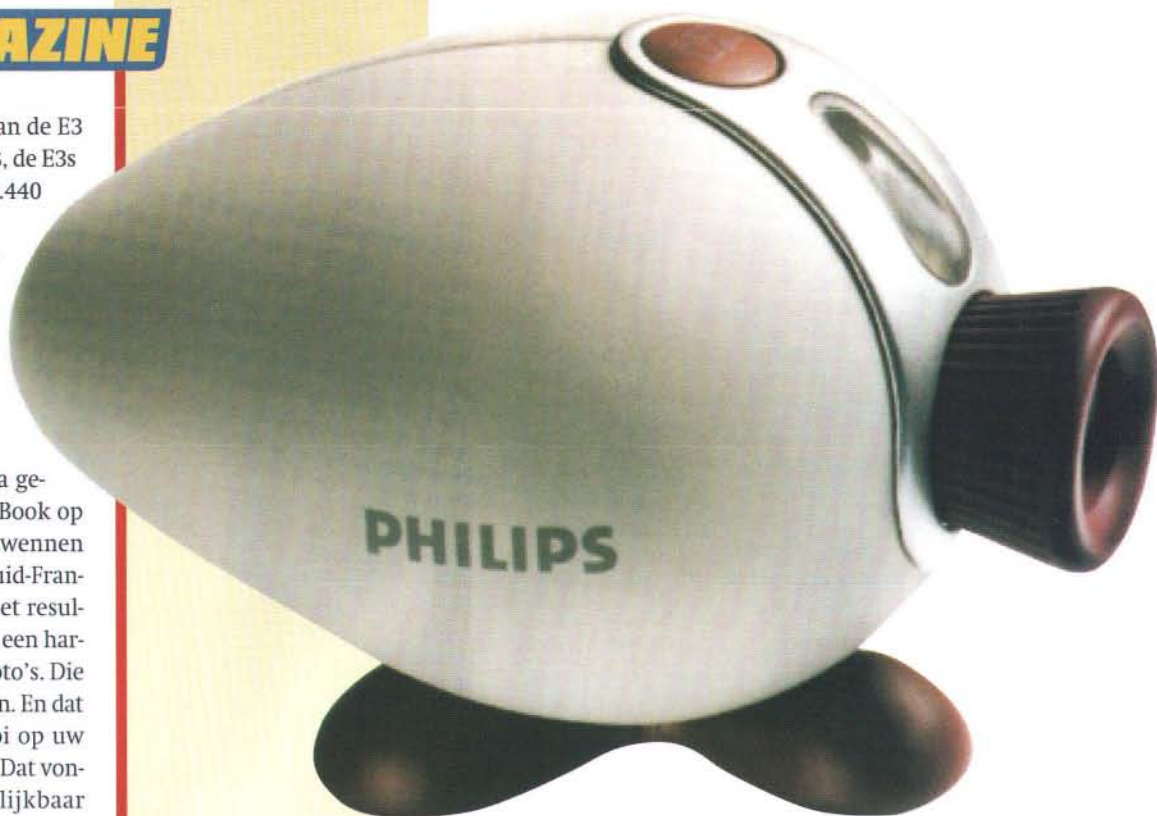
De prijs van de body van de E3 is f 14.500,-/Bfr 265.568, de E3s kost f 16.950,-/Bfr 310.440 exclusief btw.

**Inlichtingen: Inca, Haarlem, 023-5101920**

### Polaroid ColorShot fotoprinter

Met de digitale camera gekoppeld aan de PowerBook op het strand, het is even wennen voor de gemiddelde Zuid-Franse autochtoon. Maar het resulteert onvermijdelijk in een harde schijf vol vakantiefoto's. Die wilt u natuurlijk printen. En dat wordt nooit echt mooi op uw inkjet of laserprinter... Dat vinden ze bij Polaroid blijkbaar ook, en daarom hebben ze de ColorShot fotoprinter bedacht. Het is een kleine printer (formaat Zip-drive) die niet werkt met toner of inkt, maar met speciaal 'fotopapier'. De kwaliteit van de foto's is verbluffend. De ColorShot is verkrijgbaar met een seriële en een USB-interface. Een speciale versie die direct op digitale camera's kan worden aangesloten komt begin volgend jaar. De ColorShot kost f 695,-/Bfr 12.729 exclusief btw. De media kosten f 55,-/Bfr 1007 voor een 3-pack (dertig foto's) en f 157,-/Bfr 2875 voor een 10-pack (honderd foto's), ook exclusief btw.

**Inlichtingen: Polaroid Benelux, 020-5040513**



## Philips USB-camera

Een heel andere camera komt van Philips, dat een heel fraai ogend USB digitaal videocameraatje op de markt brengt. Of liever, het zijn er drie: de PCA635VC met alleen een seriële aansluiting, de PCA645VC met USB-aansluiting en de PCA655VC met USB en snap-shot voorziening.

Met de camera's kan prima worden gezoomd, het brandpunt is instelbaar van nul tot oneindig. Beeldcontrast en witbalans worden automatisch gecorrigeerd. De prijzen van de camera's lopen uiteen van f 395,-/Bfr 7234 voor de PCA635VC tot f 449,-/Bfr 8223 voor de PCA655VC. **Inlichtingen: Philips, Eindhoven, 0900-8406**

### De vier gebrothers

Brother introduceert in één klap vier snelle nieuwe monochrome laserprinters. Het gaat om de HL-820, HL-1040, de HL-1050 en de HL-1070.

De HL-820 heeft een standaard geheugen van 2 MB en print acht pagina's per minuut, heeft een rechte papierdoorvoer en een multifunctionele sheetfeeder van tweehonderd

vel. De printopties zijn twee of vier pagina's per A4 en posterprinten. De HL-820 kost f 749,-/Bfr 13.718 exclusief btw.

De HL-1040 met 2 MB geheugen print tien pagina's per minuut en wordt geleverd met Windows- of Macintosh-drivers. Dankzij de Automatische Emulatie-functie kiest de printer zelf, afhankelijk van de binnenkomende gegevens, de geëigende printertaal (PostScript of

## Er is er weer een...

en ergonomische muis ja. Dit keer gaat het om de serie ANIR ergonomische muizen. De ANIR-muis is een verticaal apparaat dat veel weg heeft van een joystick. Volgens mij hebben we ergens in een grijs verleden al eens eerder zo'n soort ergonomische muis besproken, dus dit idee van verticaal muizen zal wel verantwoord zijn. De muisklik wordt gedaan met de duim, terwijl de achterkant van de hand op het muisplateau rust. De ANIR is verkrijgbaar in twee modellen: de basic met een tweeknops-bediening en de PRO met een drieknops-bediening en ingebouwde scroller. Dat ziet er dus goed uit, maar wat weer een stuk minder is, is dat de ANIR's voorlopig alleen voor rechtshandigen te koop is. Een linkshandige versie wordt nog wel dit jaar verwacht. De prijs van de ANIR basic is f 139,-/Bfr 2546, en de Pro-versie kost f 149,-/Bfr 2729.

**Informatie: Backshop, Vlaardingen, 010-2480216**





## Nieuwe Mitsubishi-monitoren

M

Mitsubishi introduceert zomaar eens een hele serie monitoren: voor de professionele markt de Diamond Plus-reeks

en voor de consumentenmarkt de Diamond Scan-serie.

De Plus-reeks bestaat uit drie schermen, een 17 (Plus71), 17 (Plus72) en 21 inch (Plus100e) model. Alledrie zijn ze voorzien van Mitsubishi's eigen Diamondtron beeldbuis. De Plus71 heeft een maximale resolutie van 1280 x 1024. Bij een resolutie van 1024 x 768 beeldpunten is de refreshrate van de monitor 85 Hz. De Plus72 biedt dezelfde refreshrate, maar dan zelfs bij een resolutie van 1280 x 1024. De 100e gaat nog verder, met een refreshrate van 81 Hz bij een resolutie van 1600 x 1280 en een refreshrate van 100 Hz bij 1280 x 1024. De prijzen van de monitoren zijn respectievelijk f 1425,-/Bfr 26.099, f 1575,-/Bfr 28.846 en f 3450,-/Bfr 63.187.

De Plus71 heeft een maximale resolutie van 1280 x 1024. Bij een resolutie van 1024 x 768 beeldpunten is de refreshrate van de monitor 85 Hz. De Plus72 biedt dezelfde refreshrate, maar dan zelfs bij een resolutie van 1280 x 1024. De 100e gaat nog verder, met een refreshrate van 81 Hz bij een resolutie van 1600 x 1280 en een refreshrate van 100 Hz bij 1280 x 1024. De prijzen van de monitoren zijn respectievelijk f 1425,-/Bfr 26.099, f 1575,-/Bfr 28.846 en f 3450,-/Bfr 63.187.

Informatie: Innovu, Amsterdam, 020-4539590



Soft-PCL-5). De printopties zijn twee of vier pagina's per A4 en posterprinten. De HL-1040 kost f 849,-/Bfr 15.549 exclusief btw.

Met een resolutie van 600 x 600 dpi is de HL-1050 weer een stapje hoger. De resolutie kan softwarematig nog worden opgekrikt naar 1200 x 600 dpi. Met 4 MB geheugen (maximaal 36 MB) print hij tien pagina's per minuut. Ook de HL-1050 kiest met de Automatische Emulatie-functie zelf de juiste printertaal, afhankelijk van de binnenkomende gegevens. De printer is verder voorzien van USB en een seriële aansluiting en ondersteunt 256 grijswaarden. De prijs van de 2050 is f 995,-/Bfr 18.223 exclusief btw.

Met zijn RISC-processor op 66 MHz is de HL-1070 en 4 MB geheugen (maximaal 36 MB) een hoogvlieger. De printresolutie bedraagt 600 x 600 dpi (softwarematig 1200 x 600 dpi) bij 256 grijswaarden. Natuurlijk heeft ook deze printer Automatische Emulatie.

Er kunnen op de 1070 twee multifunctionele sheetfeeders worden aangesloten, en de printer heeft USB en seriële aansluitingen. De HL-1070 kost f 1395,-/Bfr 25.549.

Inlichtingen: Brother, Amstelveen, 020-5451251

## KORTKORTKORT

• Het Britse ProMedia heeft G3-upgrade-kaarten op snelheden van 350 MHz en hoger. De kaarten zijn gemakkelijk te installeren in nagenoeg alle types Power Mac G3. Ze kosten ongeveer f 3000,-/Bfr 54.945. Inlichtingen: ProMedia, Engeland, ++441923-266400.

• Elders in deze Magazine maken we gewag van nieuwe professionele Mitsubishi-monitoren.

Ze hebben daar niet stilgezeten, want er is ook een nieuwe lijn consumenten/SOHO-beeldschermen verkrijgbaar. En daarenboven ook nog twee nieuwe LCD-schermen. Inlichtingen: Innovu, Amsterdam, 020-4539590.

• STB Automatisering en Advies is verhuisd.

Het nieuwe adres van het bedrijf is Randhoeve 2, 3992 XH Houten, 030-6343000.

• Agfa Gevaert heeft Monotype Typography overgenomen. Monotype is een van de oudste en bekendste ondernemingen in de typografiesector. Agfa krijgt met de overname toegang tot de enorme verzameling lettertypes en knowhow van Monotype op het vlak van typografie.

• Hitachi heeft weer een nieuw LCD-scherm. Het 14,1 inch model heeft een TFT-scherm, weegt 6,5 kilo en heeft een resolutie van maximaal 1024 x 768 beeldpunten. Informatie: Hitrate, 078-6133986.

• TopIT distribueert sinds kort Digicom/Tintoretto netwerkapparatuur. Tintoretto levert routers, bridges, GSM-oplossingen en nog veel meer om u en uw Macs 'bereikbaar' te houden. Inlichtingen: TopIT, 035-6038282.

## Kunt u wisselen?

Cd-romwisselaars zijn tegenwoordig echt een must. U maakt met die dingen uw databestanden – of dat nu foto's, clipart of tekst is – zo veel beter toegankelijk dat het de investering vaak meer dan waard is. Romedia heeft nu een nieuwe wisselaar, gebaseerd op het loopwerk van Nakamichi's MJ-5. Het is een 16-speed SCSI-wisselaar met een capaciteit van vijf cd's.

De wisselaars zijn te combineren in towers tot maximaal veertien units per toren. De towers kunnen met diverse netwerkkoppelingen worden geleverd. Doordat de bovenste unit wordt vrijgehouden kan daarin een Axis Storpoint worden geplaatst, waarmee de tower direct op een Ethernet-of-Token-Ring-netwerk kan worden aangesloten. De toegangstijd van de towerunits bedraagt 150 ms.

Inlichtingen: Romedia, Eindhoven, 040-2461750



## CorelDRAW! 8 voor de Mac

Corel Corporation heeft CorelDraw! 8 voor de Mac geïntroduceerd. Volgens Corel heeft de Macintosh als platform nog steeds de voorkeur van professionele grafisch ontwerpers en hobbyisten, en het bedrijf ziet



**Bob Timroff**

Een van de eerste programma's op gebied van **videoconferencing** is CU-SeeMe geweest. Tim Dorsey, de man achter dit programma, heeft blijkbaar niet stil gezeten. iVisit is zijn meest recente creatie, die kan worden gebruikt om met meerdere mensen tegelijk te vergaderen of gewoon gezellig te kletsen. Er wordt een totaal nieuw protocol gebruikt dat video en geluid op efficiënte wijze kan transporteren via het Internet, zonder dat hier extreme systeemeisen voor nodig zijn. Er hoeven in tegenstelling tot CU-SeeMe ook geen reflectors of servers te worden gebruikt om de data te vervoeren. Het programma is verkrijgbaar voor Macintosh, Windows 95 en Windows NT, en is te vinden op [www.िवisit.com](http://www.िवisit.com).

**HotLine** is een uiterst handig programma om te kunnen chatten met anderen op het Internet en om bestanden te kunnen uitwisselen. HotLine bestaat uit twee delen, te weten een client- en een serverprogramma. Met het clientgedeelte kunt u inloggen op openstaande servers die zijn op te sporen via zogenaamde trackers. Hier kunt u dan kletsen met anderen of rondstruinen in de directories, waar vaak allerlei software is te vinden. Met de serversoftware kunt u ook uw eigen bestanden, of delen hiervan, bereikbaar maken voor anderen en desgewenst beschermen met een wachtwoord. Een vast IP-nummer is hierbij gemakkelijk maar niet puur noodzakelijk. Kijk voor meer informatie maar eens op [www.HotlineSW.com](http://www.HotlineSW.com).

**Het beheren van e-mailadressen** en de mogelijkheid om groepen in één keer hetzelfde bericht te sturen zijn in Eudora vrij beperkt. U kunt hiervoor beter eens kijken naar Eudora Planner. Hiermee beheert u niet alleen veel beter al uw e-mailadressen, maar kunt u bovendien vrij eenvoudig een mailinglist onderhouden,

telefoonnummers laten draaien, uw dag/week/maand/jaarplanning opzetten en waarschuwingsberichten oproepen voor afspraken of gebeurtenissen die u beslist niet mag vergeten. Kortom, het programma Now Contact heeft er een serieuze concurrent bijgekregen. Kijkt u maar eens op [www.qualcomm.com](http://www.qualcomm.com) voor de laatste bètaversie.

Als u het zat bent om telkens **terugkerende gegevens** in te voeren bij diverse programma's die u gebruikt voor het Internet, kunt u het beste het programma Internet Config installeren. Hiermee hoeft u slechts eenmaal gegevens als uw e-mailadres, homepage-adres, mail- of nieuwsservers, hulpprogramma's (browsers, viewers, ftp-programma's enzovoort) in te voeren, waarvan programma's die Internet Config ondersteunen gebruik kunnen maken. Dit zijn er intussen heel wat. Er is een nieuwe 2.0-versie te verkrijgen op [ftp.quinn.echidna.id.au/Others/Quinn/Config](http://ftp.quinn.echidna.id.au/Others/Quinn/Config), en deze is helemaal gratis.

Liefhebbers van **Internet-radio** moeten eens kijken naar de site Imagine Radio ([www.imagineradio.com](http://www.imagineradio.com)), waar met de speciaal vervaardigde tuner een keuze kan worden gemaakt uit twintig zenders die elk moment van de dag zijn te beluisteren. Om een nieuws-, praat- of muziekprogramma te kunnen 'ontvangen' wordt RealAudio Player 5.0 gebruikt. De tuner biedt extra informatie over het radioprogramma of de muziek die u beluistert, en er is een functie aanwezig waarmee u een muziekstuk een cijfer tussen de 1 en 10 kunt geven. Deze cijfers worden gebruikt om de programma's meer op uw wensen af te stemmen.



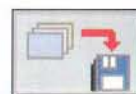
scand of handmatig gemaakt) naar vectorafbeeldingen.

Verder zitten in het pakket een aantal Photoshop-compatibele plug-in filters van derde partijen, meer dan duizend hoogwaardige clipart-afbeeldingen (EPS), honderd hoogwaardige digitale foto's (gecomprimeerd JPEG-formaat en Kodak Photo CD-formaat) en zestienhonderd TrueType- en Type 1-lettertypen. Corel Draw 8 voor de Power Macintosh is verkrijgbaar voor de adviesprijs van ongeveer 1299 gulden (23.791 franc) voor de volledige versie. Natuurlijk kan er ook worden opgewaardeerd (van om het even welk beeldbewerkingspakket) voor ongeveer f 400,-/Bfr 7326.

**Informatie: Corel, 0878-100324**

## Minolta Dimage

Minolta maakt een aantal kleinbeeld-filmscanners. Daar is nu een nieuw high-end model bijgekomen: de Dimage. De Di-

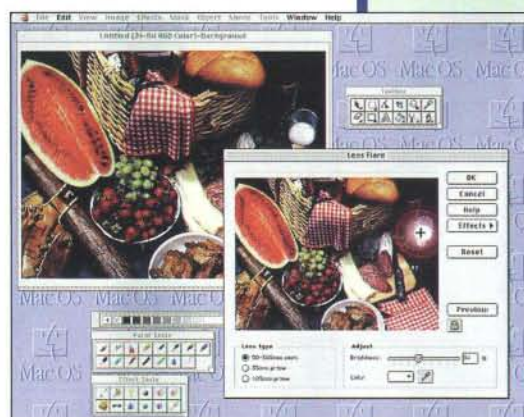


mage is geen specifieke kleinbeeldscanner. Hij kan verschillende soorten films scannen, zoals kleinbeeld, rolfilm (tot 6 x 9 centimeter), 16 mm en Transmission Electron Microscope (TEM) films. Door de hoge

resolutie (maximaal 2820 dpi bij kleinbeeld) in combinatie

met een 12 bit A/D-conversie per kleurkanaal wordt een prima beeldkwaliteit behaald. Het dynamisch bereik van de Dimage bedraagt 3,6. Door Minolta's IC-technologie wordt de scantijd van middenformaat-films teruggebracht tot die van

CorelDraw 8 als een serieuze concurrent voor de bekende pakketten van Adobe en Macromedia. CorelDraw 8 is in ieder geval een zeer compleet pak-



ket. Naast de twee belangrijkste toepassingen, CorelDraw 8 en Corel Photo-Paint 8, bevat het pakket onder andere:

- Diamondsoft Font Reserve 1.02: een professioneel database-gestuurd lettertypeprogramma met een op Finder lijkende grafische gebruikersinterface. Font Reserve is ontwikkeld voor het beheer en gebruik van lettertypen.
- Canto Cumulus Desktop LE 4.0: een mediabeheersysteem waarmee gebruikers vrijwel elk type digitaal medium (zoals grafische bestanden, pagina-opmaak, presentaties, geluids- en videobestanden) kunnen organiseren, bijhouden, vooraf bekijken, kopiëren, verplaatsen, van notities voorzien en archiveren.
- CorelTrace 8: een programma voor de conversie van raster-/bitmapafbeeldingen (ge-





kleinbeeldfilms. Via de optionele SC-100 adapter kunnen bovendien vijftig kleinbeelddia's automatisch worden gescand. De Dimage wordt geleverd met uitgebreide bedieningssoftware voor zowel Macintosh als Windows. De prijs van de scanner bedraagt f 6999,-/Bfr 128.187 exclusief btw.

**Informatie: Minolta, Maarssen, 030-2411411**

### Koele scanner

Nikons Coolscans zijn een succesnummer op het gebied van filmscanners. De naam die het bedrijf heeft gemaakt in de professionele-fotografiewereld met de camera's straalt blijkbaar ook af op hun scanners. Er is inmiddels weer een nieuwe versie van de CoolScan uit: de CoolScan III. Het is een 10 bits A/D-

## ColorPoint 1720 fotoprinter

De digitale techniek in de professionele fotografie neemt een steeds belangrijker plaats in, en Seiko Industrial Instruments probeert daarop in te spelen met de speciaal voor deze markt ontwikkelde ColorPoint 1720 fotoprinter.

Met de Seiko ColorPoint 1720 fotoprinter kunnen fotografen nu zelf, snel en in fotokwaliteit afdrucken van hun opnamen maken. Het in huis kunnen afdrucken van opnamen maakt dat tijdens of direct na de fotosessie er afbeeldingen ter beoordeling aan klanten kunnen worden voorgelegd. De afdrucken kunnen ook dienst doen als authentieke referentie naar de opname, omdat de verdere bewerking van het digitale bestand gevolgen kan hebben voor de uitstraling van de opname en de daaraan verbonden professionaliteit van de fotograaf.

De dye-sublimation printer heeft 16 MB geheugen (maximaal 32 MB), een SCSI-2 interface en levert een resolutie van 300 dpi. De prijs van de printer bedraagt ± f 15.000,-/Bfr 274.725 exclusief btw.

**Informatie: Somatech, Veenendaal, 0318-525566**

filmscanner met een resolutie van 2700 dpi. Het scannen van een beeld op 2700 dpi duurt met het nieuwe apparaat slechts twintig seconden, afgezien van de tijd die de data-overdracht naar de computer in beslag neemt. Het dynamisch bereik is 3.0. De scanner is voorzien van de mogelijkheid om diverse dia-adapters 'hot te swappen', en heeft verder ook CleanImage, Nikons softwarematige 'ruisverwijderaar'. Batch scannen is mogelijk met de optionele filmadapter (maximaal veertig beelden). De bijgeleverde software omvat onder andere een Photoshop plug-in en Adobe PhotodeLuxe.

**Inlichtingen: INCA Electronic, Haarlem, 023-5101920**



## Effectief kleurbeheersen...

leerbeheersen is een schone zaak, daarom doen we het veel en vaak. En dat leidt tot steeds meer nieuwe producten op dit vlak. Het Duitse bedrijf Techkon heeft zich er met verve op gestort. Een en ander resulteert in een complete kleurbeheersingsoplossing die op de IPEX is gepresenteerd.

Onderdeel van de oplossing is de nieuwe spectrophotometer SP810 en de automatische TestChartReader (TCR). Met deze gereedschappen kunt u consistent kleurbeleid doorvoeren in iedere studio en/of prepressomgeving.

**Informatie: Techkon, Duitsland, ++49-6174-924450**



### Sky high!

De cd-rom SkyWatching, gebaseerd op het gelijknamige boek van David Levy, is een must voor zowel beginnende als gevorderde astronomieliefhebbers. De cd biedt naast een praktische gids over astronomie ook een volledig navigeerbare sterrenhemel, woordenboek met terminologie en een interactieve kaart waarmee vanaf ieder punt op aarde, op ieder tijdstip de sterrenhemel is de bekijken. Buitengewoon leerzaam en erg interessant. De cd kost f 79,95/Bfr 1464.

**Inlichtingen: MSVP, Loosdrecht, 035-5827885**



Creëer magische momenten in je dagelijkse routine.



Je kunt nu dagelijks het onmogelijke realiseren. Natuurlijk met de nieuwe Adobe Photoshop 5.0: de wonderbaarlijke weg naar digitale hoogstandjes. Je creëert niet alleen retouches van het allerhoogste niveau, maar je hebt zelfs de macht om het iedere keer aan te passen, op scherm, in print, op Internet. En dankzij de naadloze aansluiting met andere software van Adobe, en nieuwe features als 'unlimited undo', gebeuren echte wonderdjes veel eerder dan je zou verwachten. Meer weten?  Bel **+31 (0)20 65 11 200** of kijk op onze website **www.adobe.nl** (voor Nederland) en **www.adobe.be** (voor België).

**Nieuw** Adobe Photoshop 5.0

*Suddenly, you're unforgettable.*

1998 Adobe Systems Inc. Alle rechten voorbehouden. Adobe, het Adobe-logo en Adobe Photoshop zijn geregistreerde handelsmerken van Adobe Systems Inc.



# Hardop leven...

U weet dat columnisten geacht worden hun mening over van alles en nog wat te ventileren, als het maar interessant wordt verwoord. Sommige columnisten vatten dat breed op. Zij zien hun roeping uitgestrekt tot over de nietigste persoonlijke futiliteiten. Hun tuin, hun kinderen, de buurman, het postkantoor, de vakantie, een nieuwe fiets, en natuurlijk de telefoondienst. Alles is toegestaan, als het verhaal maar met een mijmerende laatste zin wordt besloten. Hardop leven, wordt dat door de meer opiniërende, de meer filosofisch ingestelde columnisten genoemd. Hardop mogen leven is een bijzonder privilege. Ik vroeg mij af of verslagen van dergelijke orde ook in onze branche zouden kunnen. Het lot was mij welgezind. Er overkwam mij van alles wat erg genoeg was om de wereld toe te willen schreeuwen. Ik weet echter zeker dat niemand daar boodschap aan heeft. Een ieder heeft genoeg aan z'n eigen sores, maar wellicht strekt het verslag van mijn ellende nog iemand tot troost.

Ik heb een twee jaar oude Daystar Genesis MP600, een waar snelheidsmonster. Maar nu kan het al weer een stuk sneller. Voor een acceptabele som kon ik het beest in de VS laten opwaarderen tot een MP900. Een gemodificeerde Power Mac 9600 met vier 225 MHz processoren. Hoeveel sneller zo'n MP900 zal zijn, daar krijg je moeilijk harde gegevens over los. De leverancier meldde echter dat de upgrade naar G3, 310 MHz zelfs nog 10 à 15% sneller zou zijn dan de veel duurdere MP932 upgrade. Ik probeerde via de After Effects-mailinglist feiten en cijfers te verkrijgen van mensen die ooit snelheidsvergelijkingen tussen multiprocessoren en G3's hadden gemaakt. Dat leverde niets concreets op.

Toen ik vroeg hoeveel het aandeel van de multiprocessoren bedroeg in de vergelijkende tests, bleven antwoorden achterwege. Vergelijkingen tussen projecten zonder het aandeel van de MP-ondersteuning te meten zijn van weinig betekenis.

Als dat aandeel zo'n 10 à 20% bedraagt, is het een vergelijking tussen een net iets snellere 200 MHz 9600 en een G3. Bij mijn projecten ligt het MP-aandeel gemiddeld rond de 90%. Ik deelde de leverancier mijn twijfel mede, waarop hij mij een geld-terug-garantie aanbood als de G3 niet veel sneller was. Nou ja, veel sneller dan de MP600 zou de upgrade in ieder geval moeten zijn. Ik wilde een knoop doorhakken en bestelde. Ik kon de ombouw ook zelf uitvoeren, hetgeen ik prefereerde, omdat ik dan niet mijn hele werkstation twee weken kwijt was. Het upgrade-pakket arriveerde, en toen ik het moederbord uitpakte viel het me op dat er rechtsonderaan twee pinnetjes van een niet aangesloten connector over elkaar zaten gebogen. Dat kon onmogelijk de bedoeling zijn, dus strekte ik ze voorzichtig in de normale stand. Ik ontdeed mijn MP van PCI-kaarten en geheugen en voerde de ombouwhandelingen uit volgens voorschrift. Na een kleine twee uur prutsen bezat mijn Genesis hart en nieren van de G3. De G3 startte perfect en vroeg om een nieuwe datum. Programma's openden net zo snel als ik al eens ergens had gelezen, en grote afbeeldingen in Illustrator of Photoshop kon ik ogenblikkelijk alle hoeken van het venster laten zien. Dat zag er veelbelovend uit. Tevoren had ik notities gemaakt van rendertijden in After Effects – natuurlijk met en zonder multiprocessoren – van verschillende representatieve delen uit een lopend project; complexe bewerkingen van door Media100 gedigitaliseerd videomateriaal. Ik wilde onmiddellijk zien welke recordtijden de G3 zou laten

zien. De G3 vrat zich welgemoed in de materie, de eerste beelden renderde hij ongeveer een kwart sneller. Meer kon ik niet beproeven, want na enkele minuten meldde het Media100-systeem een fout. Een hardwarebug nog wel. Opnieuw starten. G3 had de datum niet onthouden. Zeker vanwege de voortijdige sneuvel. Toen barstte Crash City los. Vastlopen, starten, extensies uitschiffen, restarts, altijd weer die datum invullen. De Disk Doctor werd geraadpleegd en vond rijen fouten. Alles werd gerepareerd. Desondanks: crashes, crashes. Een paar uur later af ik het op. De dag erop moest er geproduceerd worden op deze machine. Ik schroefde de kast open, sloopte alles eruit en bouwde de Daystar MP-kaarten er weer in.

In een periode als deze is er gedurende de nacht altijd wel een half uurtje bedenktijd tijdens het woelen. Als ik na iedere herstart steeds weer de datum moest invullen, bedacht ik, zou de eenvoudige conclusie wel eens kunnen zijn dat de batterij leeg is. Leeggetrokken door kortsluiting van die verbogen pinnetjes? Niet te veel verwijten aan jezelf dombo.... De volgende ochtend testte ik de batterij... leeg dus. Dat was het natuurlijk. 's Avonds haalde ik nog eens diep adem en sloopte de kast weer voorzichtig leeg. De volgende ochtend vroeg maakte ik er weer een G3 van met de batterij van het Genesis-moederbord. Hoopvolle nieuwe start. Het werd Crash City II. Niks mee te beginnen. Dit moederbord is verrot, luidde mijn conclusie. Terug naar de States ermee. Ik trok de snoerspaghetti los van G3's Genesis-vermomming en herplaatste wederom het originele interieur. Ook de MP600 crashte. Ik kopieerde een vers systeem naar de startschijf en kon het restje van de dag nog aan het werk. De leverancier meldde ik per e-mail dat de upgrade terugkwam vanwege de diverse rampen. "This is terrible", antwoordde hij, en voegde er ruimhartig aan toe dat hij mij niet wilde beschuldigen van

onoordeelkundige installatie, maar dat de sores waar we nu mee zaten wel de reden waren dat hij altijd liever de hele kast opgestuurd kreeg, zodat hij zelf kon installeren en testen. Tijdens het vervoer kan een val van een halve meter al veel kwaad doen, zei-ie. "En als de doos met mijn hele werkstation van een kar dondert", schreef ik, "dan heb ik niet alleen een dag of tien geen werkstation meer, nee dan heb ik helemaal niks meer." Hij schreef terug dat hij dat wel begreep en een nieuwe upgrade zou sturen.

Pas de volgende dag bedacht ik dat na het vervangen van de batterij misschien ook het systeem ververs had moeten worden. Het moet corrupt zijn geweest omdat de MP600 er ook op vastliep. Het G3-moederbord was dus wellicht toch niet stuk. De leverancier vond dit ook heel plausibel en was me zeer dankbaar dat ik nog een keer de hele ombouw wil verrichten om het te proberen. Het volgende weekend vond ik de moed. De G3 sloeg aan en hield vol. Tenminste, zo bleek spoedig, zolang ik geen Media100-bestanden gebruikte. Ik testte de Media100-kaart. Maar liefst negen harde fouten. Ik veronderstel dat de kaart de ombouwacties niet heeft overleefd. Terwijl ik toch alle voorzorgen had genomen... Een verslag van deze aard kan slechts betekenis vinden in uitputtende volledigheid. Ik haal dat niet in één column. Met lichte gêne moet ik u melden dat het wordt vervolgd.

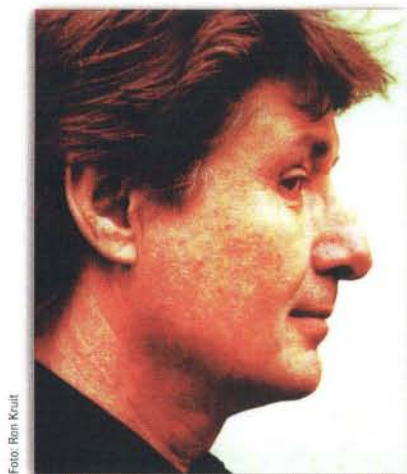
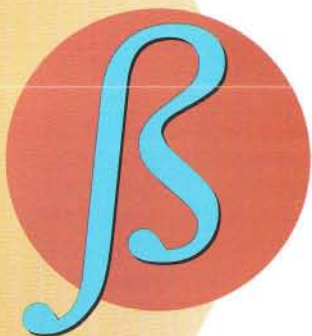


Foto Ron Kruijt

## Drupsteen

Jaap Drupsteen





►► Preview ►►

# MACOS 8.5

## BIJNA PERFECT...

**Weinig in deze wereld benadert de perfectie, maar als u MacOS 8.5 hebt gezien, mag u daaraan twifelen. De Apple-ingenieurs hebben zichzelf deze keer overtroffen, en dankzij de door Steve Jobs gecultiveerde 'oestermentaliteit' kwamen de gebruikers ook op sites als MacosRumors weinig te weten van het nieuwe besturingssysteem.**

**De aangename verrassing en het 'wow-effect' zijn er des te sterker door.**

*Erik Vlietinck*

Behalve de cosmetische verbeteringen en veranderingen heeft Apple ook onder de motorkap veel ingrijpend gewijzigd. MacOS 8.5 draagt dan ook alle kenmerken in zich van een overgangssysteem naar wat het ultieme MacOS moet worden: MacOS X. Toch zijn de Apple-ingenieurs erin geslaagd een besturingssysteem te ontwikkelen dat qua functionaliteit nu al met kop en schouders boven de concurrentie uitsteekt.

Het eerste wat opvalt als u de installatie van MacOS 8.5 start, is de set gewijzigde installatieschermen. Waarschijnlijk bekruipt u dan meteen het gevoel dat het zo'n vaart niet zal lopen met al die nieuwe dingen die Apple beloofde. Maar schijn bedriegt. Nadat de installatie is afgelopen – en in de bèta 2 versie die MacWorld/Publish testte verliep die nog niet vlekkeloos – krijgt u een heel ander MacOS op uw scherm. Dat merkt u al onmiddellijk aan de snelheid van het starten en het verversen van het scherm. Die snelheid is namelijk behoorlijk toegenomen. Vensters verplaatsen, openen en sluiten gaat allemaal veel sneller dan in de vorige versies van het MacOS, versie 8.1 inclusief. Maar er is veel meer verbeterd dan alleen snelheid.

### ANTIRIMPELZALFJE

Laten we beginnen met de cosmetische veranderingen die het MacOS alweer heeft ondergaan. Die zijn er in overvloedige mate. Niet voor niets bood en biedt het MacOS wellicht de mooiste grafische interface die de computerindustrie ooit heeft ontworpen. De Apple-in-

genieurs hebben echter hun beste antirimpelzalfje bovengehaald, en zijn nog een stap verder gegaan dan wat u al gewend was. Zo zijn de onderschriftjes onder de iconen nu bijvoorbeeld transparant. Veel nut heeft het niet, maar het oogt prachtig.

Onder dezelfde noemer mag u de nieuwe desktop-versieringen onderbrengen. De standaardinstelling komt met de bekende 'Platinum'-look, maar de mapiconen kregen een frisser blauw en de achtergrond vormt standaard een rustig appeltjesdecor. De menustrook heeft nu aan de rechterzijde een balkje dat het applicatiemenu onderscheidt van de rest. Hier toont Apple eens te meer dat interface en productiviteit hand in hand gaan. Het applicatiemenu kunt u nu van de menubalk afslepen en vrij op uw scherm plaatsen. Dat miniventje wordt dan een applicatie-omschakelaar (switcher); een ergonomische versie van het Windows-Startupmenu, zeg maar. Met die applicatieschakelaar is trouwens meer aan de hand dan op het eerste zicht duidelijk is. Het is nu namelijk mogelijk om met de commando-tab-combinatie door een lijst actieve applicaties te schakelen.

De homo ludens komt in deze versie ruimschoots aan zijn trekken. Alle handelingen die u verricht kunnen bijvoorbeeld worden voorzien van een bijpassend geluid dat nooit stoort. De standaardlook kunt u vervangen door twee andere hoofdthema's (Gizmo en High Tech). Elk hoofdthema heeft een paar basiskennmerken die gebruikers van Kaleidoscope al kenden. In het nieuwe MacOS



kunt u deze kenmerken aanpassen met bijvoorbeeld een andere achtergrond of een andere systeemkarakteristiek, en het geheel kunt u bewaren als een subthema. Persoonlijk vond ik dat de Platinum-look het minst aandacht afleidt van het werk. Vooral Gizmo is een erg drukke interface, maar het moet gezegd: het oogt mooi.

Ook ergonomisch is er veel verbeterd in de nieuwe versie. De Font Manager blijkt behoorlijk herschreven, want nooit oogden de karakters zo mooi op uw scherm. Anti-aliasing is met MacOS 8.5 tot een kunst verheven. Bladeren door een lange lijst met bestanden kunt u nu doen met de pijltjes aan de rechterzijde van een venster, maar als u de commandotoets ingedrukt houdt terwijl u de muis knop in het midden van het venster vasthoudt, kunt u voortaan de hele lijst vastpakken en verslepen. Leuk daarbij is dat u in de Platinum-instelling een handje krijgt te zien, terwijl dat in de High-Tech instelling een rood pijltje met een plus wordt. Aandacht voor detail heeft de interface van het MacOS altijd mooier en consistent gemaakt dan Windows.

### NAVIGARE NECESSE EST

Trouwens, ook met de pijltjes zelf kunt u nu aan de slag. Als u veel op en neer bladert door vensters, kan het handig zijn om aan elk uiteinde dubbele pijltjes te hebben, zodat u minder met de muis hoeft te schuiven. Dat verkleint het risico op RSI weer een beetje. In MacOS 8.5 is het een kwestie van het 'Appearance'-paneel openen en de juiste keuze maken. Ook met de panelen is vanalles aan de hand. Het Appearance-paneel groepeerde nu ook de achtergrondtekeningen of -foto's en de thema's. Ook de systeemkarakteristiek vindt u daar terug. Het Appearance-paneel is maar één van de vele herschreven instellingspanelen die nu logisch gegroepeerde keuzemogelijkheden bevatten.

Ook de navigatiedialogen zijn in MacOS 8.5 verbeterd – althans de voorwaarden om ze te verbeteren zijn aanwezig. Apple zelf gebruikt ze alleen nog maar in de Find File-toepassing en in enkele regelpanelen. Zelfs SimpleText en de AppleScript-editor – AppleScript is nu PowerPC-native – doet het nog met de vertrouwde navigatiedialogen. Dat is spijtig, want navigeren is gemakkelijker en overzichtelijker dan ooit.

De enige toepassing waarin de nieuwe navigatieservices worden gebruikt – Find File – is eveneens grondig vernieuwd. U kunt nu ook zoeken op inhoud en op het web. Het zoeken op inhoud gaat alleen nadat u uw harde schijven hebt geïndexeerd. Dat duurt de eerste keer behoorlijk lang, maar u krijgt er dan ook veel voor terug. Herinnert u u bijvoorbeeld een woord, dan kunt u uw harde schijven laten afschuimen door Find File op zoek naar dat woord. Na de indexering gaat dat razendsnel. Niet voor niets gebruikt de nieuwe Find File de V-Twin-engine.

Opzoeken op webinhoud gaat via searchengines zoals AltaVista, Hotbot, Infoseek en Excite. U hebt zelf de keuze welke zoekmotoren u aanzet. Ook het zoeken op het web gaat snel, zij het veel trager dan lokaal. Het Internet speelt hier de rol van zwakste schakel.

### STEEK EEN TIJGER IN UW MAC

U merkt het: hoe mooi en nuttig de cosmetische aanpassingen aan het MacOS ook zijn, het echte 'wow'-effect krijgt u pas als u onder de motorkap gaat kijken. De snelheid van het nieuwe systeem en zijn componenten is één ding; wat ook erg opviel aan dit MacOS was de stabiliteit. U mag daarbij niet uit het oog verliezen dat het een tweede bètaversie betreft. Daarvan verwacht je toch dat het systeem om de haverklap onderuit gaat.

Niets daarvan in deze versie. Alleen toen ik oude extensies en controlepanelen begon toe te voegen werd het systeem af en toe wat beverig. Extensies die wellicht niet netjes Apples programmeerconventies hebben gevolgd, zorgden soms wel voor uitschuivers richting MacsBug. Een voorbeeld daarvan vormt Visioneers ScanDirectMenuInit, waarmee u direct vanuit het menu documenten in Paperport kunt inscannen. Het aanklikken van het menu zorgde vrijwel onmiddellijk voor het ophalen van de lelijke interface van MacsBug – daar moet Apple toch ooit nog eens iets voor vinden. Dat het commando 'es' (terug naar de Finder na afsluiten corrupt programma) voldoende was om daadwerkelijk opnieuw verder te kunnen werken zegt genoeg over de stabiliteit van deze bèta.

Het wordt trouwens nog mooier. De zeldzame crashes waarbij de machine toch muurvast komt te zitten, tonen alweer het volwassene van deze versie. Als u de machine namelijk niet netjes opnieuw kunt starten – u moet warm rebooten – dan begint de startprocedure met een visueel volgbaar controle van uw harde schijf door Disk First Aid. U kunt ervoor kiezen om dit niet te laten gebeuren, net zoals voorheen u de waarschuwing dat u de Mac op een normale manier moet herstarten kon afzetten.

### SAMEN STERK

MacOS 8.5 werkte stug door, welke software ik er ook op afstuurde. PhotoShop opende sneller dan onder versie 8.1, en crashte nooit. FrameMaker deed zijn werk niet alleen sneller, maar ook met beter leesbare karakters. QuarkXPress had geen moeite met de nieuwe omgeving. OmniPage en de Agfa-scannersoftware voelden zich goed in hun 8.5-vel.

Alleen Microsoft Office 98 ging onderuit bij de

AANDACHT VOOR  
DETAIL HEEFT DE  
INTERFACE VAN  
HET MacOS  
ALTIJD MOOIER EN  
CONSISTENTER  
GEMAAKT DAN  
WINDOWS



De installatieschermen zijn minimaal gewijzigd. Dat is echter geen referentie voor de rest van deze versie.



Zoeken op het Internet gaat vlotter met Find File dan met Navigator.





ALLE TOPMERKEN

Het scala van **REGMA**

# Haal grote kleurenkracht in huis!



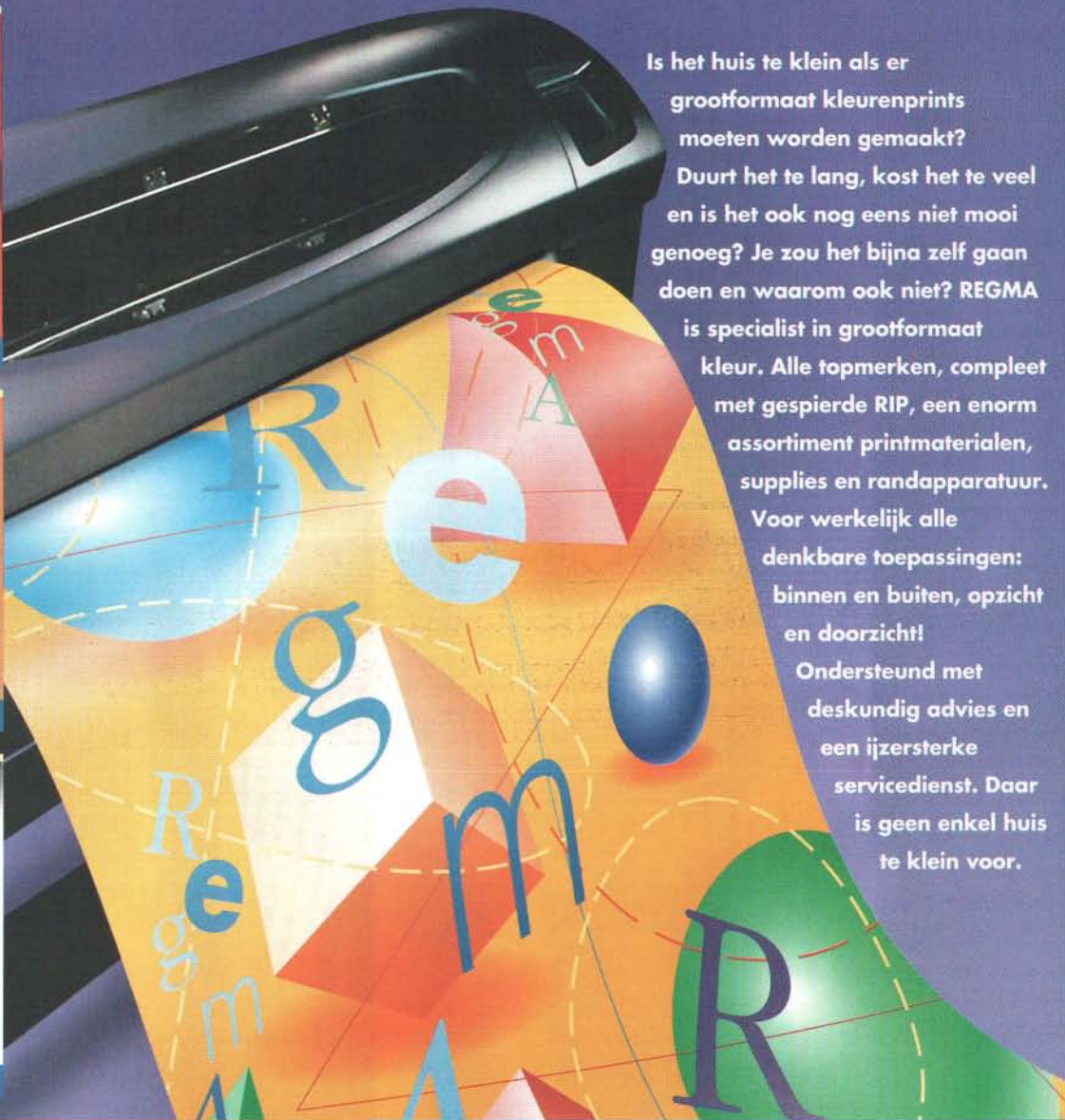
GROOTFORMAAT INKJETPRINTERS



RIPS VOOR MAC EN WINDOWS



ALLE PRINTMEDIA EN SUPPLIES



Is het huis te klein als er  
grootformaat kleurenprints  
moeten worden gemaakt?  
Duurt het te lang, kost het te veel  
en is het ook nog eens niet mooi  
genoeg? Je zou het bijna zelf gaan  
doen en waarom ook niet? REGMA  
is specialist in grootformaat  
kleur. Alle topmerken, compleet  
met gespierde RIP, een enorm  
assortiment printmaterialen,  
supplies en randapparatuur.  
Voor werkelijk alle  
denkbare toepassingen:  
binnen en buiten, opzicht  
en doorzicht!  
Ondersteund met  
deskundig advies en  
een ijzersterke  
servicedienst. Daar  
is geen enkel huis  
te klein voor.

**REGMA NEDERLAND B.V.**

Ravenswade 98A, 3439 LD Nieuwegein

# REGMA

**TELEFOON (030) 289 91 92**

Fax (030) 289 86 92

## *De reprofessionals*

REGMA Nederland B.V. is exclusief distributeur, geautoriseerd dealer en onderhoudsorganisatie van de producten van navolgende topfabrikanten:



**SELEX**



CalComp

**VIVID IMAGE**

**REGMA**

**FUJIFILM**

**HP HEWLETT  
PACKARD**



eerste poging om een document te bewaren. Dat bleek echter vooral aan de Assistant te liggen. Staat de Assistant op non-actief, dan blijkt Office plots geen bezwaar te hebben tegen MacOS 8.5. Tenminste, zolang u in de Platinum-look werkt. Met de andere thema's blijken de Office-toepassingen meer moeite te hebben.

Voor het overige is deze bèta zo goed in het samenwerken met software van derden dat hij zelfs geen bezwaar heeft tegen extensies en controlepanelen die toch behoorlijk diep in de functionaliteit van uw Mac ingrijpen. Het Sleeper-paneel van St. Clair Software, dat uw Mac volledig kan doen inslapen, bleek geen problemen te hebben met de bèta, evenmin als Adobe Type Manager of Type Reunion Deluxe. Overigens krijgt u met dit MacOS voor het eerst het gevoel dat een crash nooit de schuld is van Apple, maar wel van de koppige ontwikkelaar in kwestie die het vertikt zich te voegen naar Apples richtlijnen. Visioneers eerder besproken MenuInit is daarvan een mooi voorbeeld.

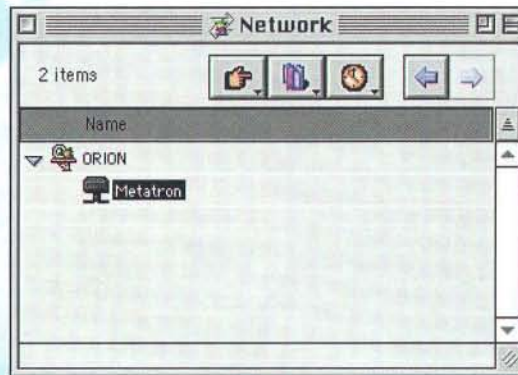
## COMMUNICATIE

Wat MacOS 8.5 helemaal siert, is de verregaande integratie met de buitenwereld. De geïntegreerde Internet-toegang die al aarzelend bestond in versie 8.0 is nu uitgebreid tot een naadloos geïntegreerd geheel van regelpanelen. Standaard krijgt u bij het besturingssysteem Microsoft Explorer en Outlook Express bijgeleverd, maar de keuze bestaat om de 'Connect to...'-dialoog automatisch Navigator en Eudora te laten starten als u het net op wilt.

Ook Open Transport en het PPP-paneel zijn ingrijpend gewijzigd. Het PPP-paneel is nu geïntegreerd met ARA 3.1, en u kunt het systeem laten bepalen of uw verbinding een point-to-point dan wel een inbelverbinding is. Open Transport zelf is toe aan zijn versie 2.0. Het TCP/IP-paneel verschilt in niets van zijn voorgangers, maar alweer onder de motorkap schijnen zich ingrijpende verbeteringen te bevinden. Zo zou Open Transport nu SNMP (Simple Network Management Protocol) ondersteunen. OT zou ook sneller zijn. Eerlijk gezegd was daarvan niet veel te merken, althans niet op mijn machine, en zeker niet langs het Internet. Alleen het kopiëren over het lokale netwerk gaat veel sneller.

Verder staat dit MacOS nog bol van vernieuwingen die misschien minder spectaculair zijn, maar daarom niet minder nuttig. Het Apple-helpsysteem is bijvoorbeeld herschreven en bestaat nu grotendeels uit HTML-documenten. De grafische opfrissing van het scherm verloopt sneller. Een groot aantal regelpanelen is herschreven als programmaatjes, wat de stabiliteit weer ten goede komt. QuickTime is bijgeleverd in zijn versie 3.02.

De systeemmap is ingedeeld in een meer logische mappenstructuur. Laat u iets vallen op de systeemmap, dan blijkt die wat slimmer te zijn geworden en vaker te herkennen in welke map het moet worden gedeponeerd. Tenslotte kan het systeem nu ook de diskcache volautomatisch optimaal instellen. Bij elke start gaat het systeem kijken naar uw geheugen en past het automatisch de cache aan.

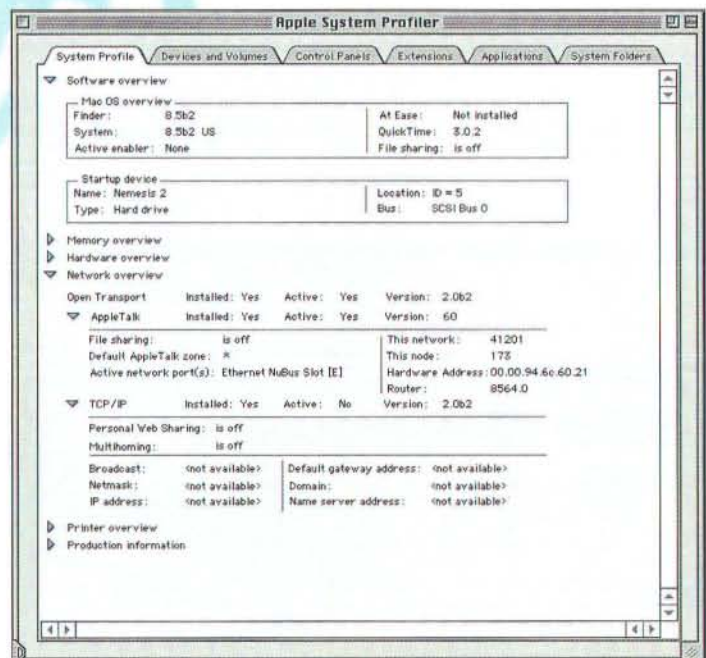


De Network-browser biedt een globaal overzicht van alle netwerkverbindingen. U kunt er ook verwijderde schijven mee mounten.

Als uit het werken met deze bèta al een conclusie moet worden getrokken, dan is het wel dat Apple nu dicht in de buurt komt van wat je een volwassen client/server-omgeving zou kunnen noemen. Het is nog niet alles goud dat blinkt – Don Crabb, columnist bij onder meer MacCentral meende nog maar onlangs dat Apple een goed netwerkbeheer mist dat verder gaat dan gebruik in educatieve omgevingen – maar versie 8.5 bewijst dat Apple in zakelijke kringen even goed (zo niet beter) zijn mannetje kan staan als Windows 98.

MacOS X zal wellicht die markt nog beter dienen dan deze versie, en Windows NT concurrentie aandoen. Als dat toekomstige OS er komt en het doet wat Apple belooft – en het kan, dat bewijst deze bèta – mag het Department of Justice zijn bezwaren tegen Bill Gates nu al laten vallen. Van een echt monopolie zal dan nooit sprake zijn, ook niet met vals spelen.

DE  
GEÏNTEGREERDE  
INTERNET-  
TOEGANG DIE AL  
AARZELEND  
BESTOND IN  
VERSIE 8.0 IS  
NU UITGEBREID  
TOT EEN  
NAADLOOS  
GEÏNTEGREERD  
GEHEEL VAN  
REGELPANELEN



De Apple System Profiler is nu een heus informatiecentrum. Er is weinig dat u niet te weten komt over uw computer en wat eraan vasthangt.





# Raak niets meer kwijt

EEN GOED

SYSTEEM KAN VAN

LEVENSBELANG ZIJN

Johan Elzenga

## BACKUP OP TIJD

Een advertentieslogan van de makers van het bekende Macintosh backupprogramma Retrospect luidt: 'Er zijn twee soorten mensen. Zij die gegevens hebben verloren en zij die gegevens zullen gaan verliezen'. Een harde opmerking, en natuurlijk gekleurd door de achtergrond van de auteurs, maar in principe hebben ze gelijk. Wie geen backups maakt raakt vroeger of later in de problemen. Het is geen vraag of die problemen zullen optreden, maar alleen wannéér ze komen.

Toch maakt lang niet iedere computergebruiker regelmatig backups, met name niet de mensen die met stand-alone systemen werken. Een groter netwerk van computers heeft automatisch een mogelijkheid om backups te maken op de verschillende harde schijven in het netwerk, dus dat gebeurt ook wat vaker. Bovendien wordt een netwerk vaak professioneel beheerd en zorgt de systeembeheerder er wel voor dat er ook frequente backups worden gemaakt. We zullen in dit artikel daarom speciaal kijken naar backups voor één of enkele computers, maar alles dat wordt besproken is ook toepasbaar op grote netwerken.

De reden waarom mensen geen backup maken is dat



het tijd en geld kost en om een goede strategie vraagt. Deze investering wordt afgezet tegen de risico's, die echter meestal veel te laag worden ingeschat. Backup-programma's en backupmedia kosten inderdaad geld, dat bovendien niet direct 'productief' wordt ingezet. Dit is echter kortzichtig, omdat het verlies van kostbare gegevens uiteindelijk meer geld kan kosten dan het backupprogramma en de tijd die wordt gestoken in het maken van backups.

Maar mensen hebben nu eenmaal vaak een vreemde manier om tegen kosten aan te kijken. We rijden twintig kilometer om als de benzine daar een paar cent goedkoper is en vergeten dan voor het gemak de afschrijving van de auto in de kilometerkosten mee te rekenen. Op die manier rekenen we ons graag rijk, en met backups is dat ook vaak het geval. 'Het zal zo'n vaart toch niet lopen', wordt vaak gedacht. Tot je het vraagt aan iemand die al eens een gecrashte harde schijf heeft meegemaakt...

## STRATEGIE

Wie besluit om toch maar eens een goede backupstrategie te gaan volgen, moet zich eerst afvragen waarvoor die backup zal dienen en welke situatie gewenst is. Een backup dient namelijk niet alleen om een complete gecrashte harde schijf te kunnen reconstrueren, maar ook om per vergissing gewiste of corrupt geraakte bestanden te kunnen herstellen. Beide functies kunnen via één en hetzelfde backupsysteem worden uitgevoerd, maar de vraag is of dat de meest ideale oplossing is.

De keuze voor een systeem heeft ook consequenties voor het beste backupmedium, waar nogal wat keuzemogelijkheden zijn. Er bestaan in principe twee backupstrategieën. De eerste strategie is het dupliceren van de complete harde schijf (een zogenaamde totale backup), van tijd tot tijd aangevuld met een backup van die bestanden die intussen zijn veranderd (incremental backup). De tweede strategie gaat ervan uit dat programma's en systeembestanden altijd te herstellen zijn vanaf de originele diskettes en/of cd-roms. Het enige dat dus echt om een backup vraagt zijn zelfgemaakte gegevens en eventuele veranderingen ten opzichte van het origineel, zoals een persoonlijk woordenboek bij een tekstverwerker. We zouden dit een minimale backup kunnen noemen.

Beide systemen hebben hun voor- en nadelen. De totale backup heeft als nadeel dat er veel schijf- of tape-ruimte nodig is, al kunnen veel programma's tijdens het maken van de backup gegevens comprimeren om zo ruimte te besparen. Wie een harde schijf heeft van enkele Gigabytes, heeft dus ook enkele Gigabytes backupruimte nodig. Bij de incremental backup worden bovendien sommige bestanden steeds opnieuw weggeschreven, zodat de hele backup de capaciteit van de harde schijf te boven gaat. Verwisselbare schijven van 100 tot 200 Mbyte, zoals bijvoorbeeld de populaire ZIP-schijven, zijn al nauwelijks meer bruikbaar voor een totale backup van een 4 tot 8 Gigabyte harde schijf. Alleen een tweede harde schijf, een 1 of 2 GB JAZ-schijf,

MO-schijf, cd-rom en/of een tapestreamer is hiervoor nog bruikbaar. Het kost bovendien veel tijd, zeker als een traag medium wordt gekozen om de backup naar toe te schrijven. Voor een minimale backup daarentegen is een enkele ZIP-schijf vaak al voldoende, tenzij u veel met grote grafische bestanden werkt. Bovendien gaat het maken van de backup snel, omdat er relatief weinig bestanden hoeven te worden gekopieerd.

Als de totale backup zulke grote nadelen kent, waarom gebruiken we dan niet altijd alleen een minimale backup? Het grote voordeel van de totale backup is de snelheid waarmee een gecrashte harde schijf kan worden hersteld. Inderdaad, u kunt de systeemsoftware en alle programma's stuk voor stuk opnieuw installeren

## HET GROTE VOORDEEL VAN DE TOTALE

### BACKUP IS DE SNELHEID WAARMEE EEN GECRASHTE

#### HARDE SCHIJF KAN WORDEN HERSTELD

vanaf hun eigen schijfjes, maar hoeveel tijd kost dit, en kunt u u een dergelijke exercitie veroorloven? Als een klant dringend wacht op uw product en u hebt minstens een dag nodig om uw computer weer aan de praat te krijgen, dan zou dit wel eens het einde van uw zakelijke relatie met die klant kunnen betekenen... Alleen vertrouwen op een minimale backup is daarom een strategie die ik persoonlijk alleen in de hobbysfeer zou willen adviseren. Wie de computer nodig heeft voor z'n werk kan een dergelijk risico beter niet nemen.

## COMBINATIESTRATEGIE

Gezien de voor- en nadelen van beide backupstrategieën ligt het voor de hand om ook eens aan een combinatie te denken. Vreemd genoeg wordt dit het minst toegepast, terwijl het in de praktijk juist ideaal werkt. Bij de combinatiebackup maakt u eerst een totale backup van de harde schijf. Het medium dat u hiervoor kiest is niet zo belangrijk; alle genoemde media voldoen hiervoor. De keuze is dus een kwestie van kosten en de vraag wat er toevallig al voorhanden is. Ook de snelheid waarmee kan worden weggeschreven is niet zo belangrijk, omdat het een eenmalige taak is, die hooguit eens per maand moet worden herhaald. Bovendien kan een dergelijke backup 's nachts worden gemaakt, zodat de tijd absoluut geen factor van betekenis is. Minstens één keer in de week wordt deze backup aangevuld met een incremental backup, zodat de totale backup nooit ouder is dan maximaal een week. Hiervoor kunt u eventueel een ander medium kiezen, dat gemakkelijker hanteerbaar en sneller toegankelijk is. Zo zou de maandelijkse backup op tape of cd-rom kunnen worden gezet, terwijl er voor de incremental backups een JAZ-schijf of MO-schijf is gereserveerd. Noodzakelijk is dat uiteraard niet, en



# You asked for it...

Eerst vroegen wij aan u hoe u vond dat goede Website ontwerpsoftware eruit moest zien.

Vervolgens hebben we héél goed naar u geluisterd.

"Ik wil het beste gereedschap op de markt om Websites te kunnen ontwerpen die staan als een huis. Ik wil daarvoor de meest geavanceerde Website-technologie gebruiken. Ik wil maar één keer iets opzetten en het resultaat overal en altijd kunnen gebruiken. Bovendien heb ik geen enkele behoefte om me met allerlei tijdrovend, oninteressant werk bezig te houden zoals het leggen van links, navigeren en mediabeheer. Want ik wil me nu eindelijk wel eens concentreren op het ontwerp en niet op allerlei bijzaken."

"Kortom, geef me iets dat alles kan wat ik wil en het liefst ook nog eens hóe ik het wil. Kan dat?"

"Ja, dat kan", beloofden wij u. En we maakten NetObjects Fusion 3.0. Voor Macintosh of Windows. Boordevol met krachtige mogelijkheden die uw productiviteit verhogen en uw creativiteit benutten.

**NetObjects 3.0 is een krachtig en veelzijdig ontwerp- en beheerprogramma voor Websites. Hoe complex of veel-eisend uw wensen ook zijn, NetObjects kan het aan.**

#### Pagina-opmaak

Maak pagina's met verschillende methoden die op uw wensen zijn toegesneden:

- met de grafische editor voor pixelnaauwkeurige precisie
- met de teksteditor voor een optimale code en voor hoofdzakelijk tekst-georiënteerde pagina's
- met een HTML-editor – zoals Altair HomeSite (gratis bijgeleverd), Microsoft Frontpage 98, Macromedia Dreamweaver – zonder de originele code te wijzigen.

#### Eenvoudig sitebeheer en -recycling

Bouw uw sites via een gemakkelijk te beheren model. Wijzig pagina's, structuren en opbouw zonder alle links en illustraties opnieuw te definiëren. Zie in één oogopslag hoe de site is opgebouwd en waar nog correcties moeten plaats vinden.

#### Dynamische interactie

Componeer met enkele eenvoudige handelingen aandacht trekkende Websites met behulp van menugestuurde Javascripts.

#### Everywhere HTML

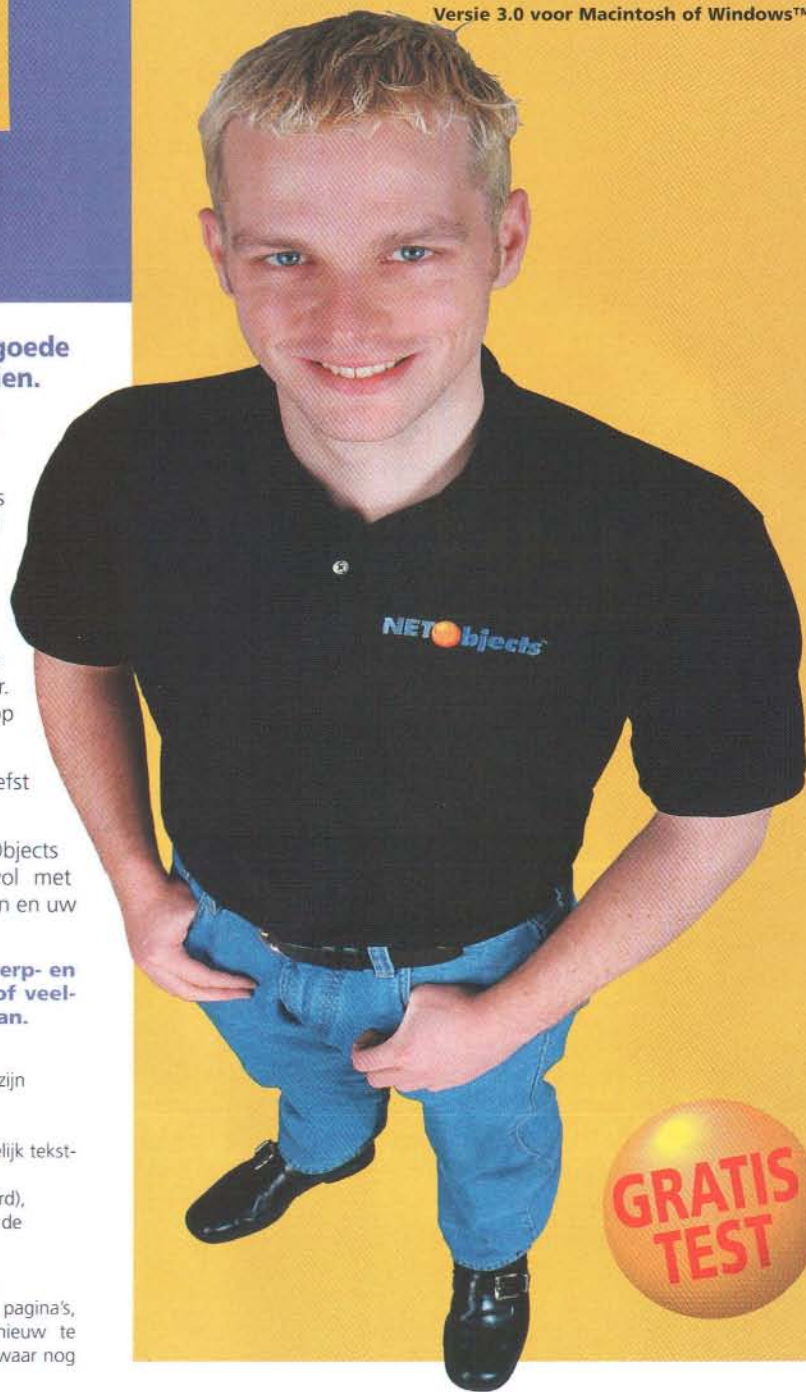
Ontwerp uw sites één keer en gebruik ze voor verschillende soorten browsers. Optimalisatie voor specifieke browsers is ook mogelijk.

#### Dynamische data-publishing

Profiteer als veeleisende ontwerper van de op Java gebaseerde NetObjects Fusion Components (van partners als Lotus en Allair) zodat u alle mogelijkheden kunt benutten van dynamic database publishing en e-commerce.

**NETObjects**

The Web needs you.



**GRATIS  
TEST**



#### GRATIS testversie

NetObjects Fusion 3.0 maakt het bouwen van professionele Websites eenvoudiger dan ooit! Met Macintosh of Windows. Probeer het zelf uit en vraag een testversie aan bij:

**QBUS** distributeur voor de Benelux:

tel. 0570-659911, fax 0570-659912, email [info@qbus.nl](mailto:info@qbus.nl).

**2Support Group** Nieuwegein, tel. 030-6021878, fax 030-6022534, email [info@2support.nl](mailto:info@2support.nl)

**NetConsorts** Amsterdam, tel. 020-6331533, fax 020-6332109, email [info@netconsorts.nl](mailto:info@netconsorts.nl)

**2support**  
[www.2support.nl](http://www.2support.nl)

**NetConsorts**  
[www.netconsorts.nl](http://www.netconsorts.nl)  
NetObjects Inc.  
Most Valued Partner 1998



zeker in geval van tape kan dezelfde tape worden aangevuld met de increments. Ook de increments kunnen 's nachts worden gemaakt.

Deze totale backup wordt vervolgens aangevuld met een dagelijkse minimale backup, die u aan het einde van iedere werkdag draait. Deze backup zorgt ervoor dat eventueel gewiste of corrupt geraakte bestanden altijd kunnen worden teruggehaald, waarbij maximaal het werk van één dag verloren kan zijn gegaan (uiteraard kunt u de minimale backup ook zelfs vaker dan eens per dag draaien, bijvoorbeeld iedere twee uur). Kenmerk van deze backup is dat zowel het maken ervan als het terughalen van bestanden snel en gemakkelijk moet gaan. Als medium is een (deel van een) tweede harde schijf of een verwisselbare schijf (ZIP, MO) ideaal. Omdat deze backup niet in eerste instantie is bedoeld voor het herstellen van een crash kunt u zelfs een partitie of een map op dezelfde harde schijf gebruiken. Dat laatste levert echter wel een risico op, want bij een crash zult u dan wel mogelijk het werk van een aantal dagen kwijt zijn.

De minimale backup kan het beste in kant en klare vorm worden gemaakt, dus zonder compressie en in de vorm van losse bestanden, zodat de bestanden direct (zelfs in het betreffende programma) kunnen worden ingelezen vanaf de backup. Er zijn vele (shareware of zelfs freeware) synchronisatieprogramma's in omloop die hiervoor prima voldoen, al zijn ze eigenlijk bedoeld voor het synchroniseren van een desktopcomputer en een notebook. Eén opmerking over het gebruik van een tweede harde schijf: gezien de lage prijs lijkt dit ook een ideaal backupmedium geworden voor de totale backup. Grote harde schijven zijn snel en relatief goedkoop. Ze zijn ook erg gemakkelijk te gebruiken. Er ligt echter een addertje onder het gras: een tweede harde schijf is altijd 'online' met het origineel. Daardoor loopt u enkele risico's die u met verwisselbare schijven en tapes kunt ondervangen. Stel dat uw computer crasht door een zware stroomstoot, zoals bij een blikseminslag. Dan loopt u een grote kans dat uw backup ook gefrituurd is. Ook als verzekering tegen brand en/of diefstal heeft een tweede harde schijf geen zin, om dezelfde reden. Alleen backups die op verwisselbare media worden gemaakt zijn buitenshuis te bewaren als verzekering tegen die laatste twee calamiteiten.

## MULTIPLE-BACKUPSTRATEGIE

Uitgaande van de combinatie van een totale backup en een dagelijkse minimale backup loopt u nog één risico dat tot vervelende consequenties kan leiden. Een bestand kan corrupt raken zonder dat u dit onmiddellijk merkt, bijvoorbeeld terwijl u het definitief wegschrijft aan het eind van een werkdag. Uw dagelijkse minimale backup zal de volgende dag al niet meer helpen, omdat het corrupte bestand hier inmiddels ook al naar toe is gekopieerd.

Als het een bestand is dat niet zo vaak wordt gebruikt, bestaat het risico dat de corrupte versie zelfs z'n weg al heeft gevonden naar de totale backup voordat

het probleem wordt opgemerkt. Eenmaal per maand wordt immers de totale backup ook volledig vervangen door een nieuwe versie (tenzij u op cd-rom backups maakt, want dan wordt de oude versie niet overschreven door een nieuwe versie). En als u dit recent



## DE MINIMALE BACKUP KAN HET BESTE ZONDER

### COMPRESSIE EN IN DE VORM VAN LOSSE

### BESTANDEN WORDEN GEMAAKT

hebt gedaan, is dus ook de maandelijkse backup besmet.

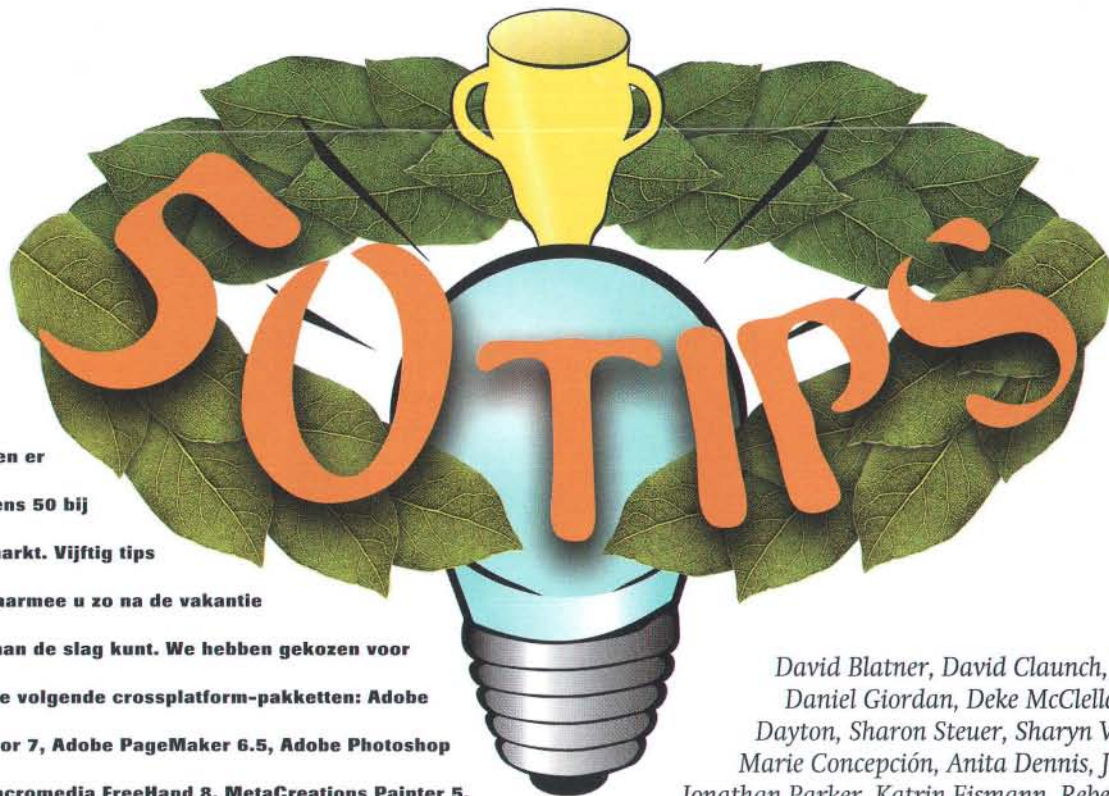
Dit risico valt grotendeels op te lossen door met twee of drie totale backups te werken, die worden afgewisseld. We noemen dit een multiple-backupsysteem. Zo hebt u altijd nog een backup van minimaal een of twee volle maanden, zelfs al hebt u toevallig net een uur geleden een nieuwe maandelijkse totale backup gedraaid. Als uw backupprogramma automatisch kan werken (vrijwel alle goede programma's kunnen dit), is het instellen van zo'n multiple-backup-systeem een kwestie van even weten hoe dit moet. De optie 'gebruik een multiple-backupsysteem' is namelijk meestal niet aanwezig, dus u moet zo'n schema zelf opbouwen over de volle periode. Dit is de methode om het schema voor een dubbel systeem automatisch te laten verlopen:



Week-nummer	Soort backup	Schijf of tape	Frequentie
Week 1	Totale backup	Schijf A	Iedere 8 weken
Week 2	Incremental	Schijf A	Iedere 8 weken
Week 3	Incremental	Schijf A	Iedere 8 weken
Week 4	Incremental	Schijf A	Iedere 8 weken
Week 5	Totale backup	Schijf B	Iedere 8 weken
Week 6	Incremental	Schijf B	Iedere 8 weken
Week 7	Incremental	Schijf B	Iedere 8 weken
Week 8	Incremental	Schijf B	Iedere 8 weken
Week 9	schema start opnieuw met overschrijven van Schijf A		

Uiteraard kan zo ook een systeem met drie schijven en een frequentie van twaalf weken per opdracht worden gemaakt, zodat u minimaal altijd twee maanden lang oude bestanden kunt terughalen.





We hebben er  
weer eens 50 bij  
elkaar geharkt. Vijftig tips  
en trucs waarmee u zo na de vakantie  
weer snel aan de slag kunt. We hebben gekozen voor  
tips voor de volgende crossplatform-pakketten: Adobe  
Illustrator 7, Adobe PageMaker 6.5, Adobe Photoshop  
5.0, Macromedia FreeHand 8, MetaCreations Painter 5,  
QuarkXPress 4.02, Adobe PageMill 3.0 (Windows) en 2.0 (Mac),  
CorelDraw 8 voor Windows en Macromedia Dreamweaver 1.2.

David Blatner, David Claunch, Jack Davis,  
Daniel Giordan, Deke McClelland, Linnea  
Dayton, Sharon Steuer, Sharyn Venit, Anne-  
Marie Concepción, Anita Dennis, James Felici,  
Jonathan Parker, Katrin Eismann, Rebecca Frances  
Rohan, Janine Warner

Vertaling: Gert Jan Oelderik

# OM DE BESTE TE WORDEN

## ILLUSTRATIE EN ONTWERP

### 1 ZORG VOOR SMOOTH BLENDS

De beste manier om egale tussenliggende vormen te krijgen als u blends maakt in **CorelDraw 8** is om te beginnen met blend-control objecten die elk evenveel ankerpunten hebben en in dezelfde volgorde zijn getekend (met de klok mee of tegen de klok in). Om dit te bereiken kunt u van het eerste object een kopie maken en die vervormen tot het tweede object. Dit doet u als volgt. Selecteer het eerste object en toets + op het numerieke toetsenbord om het object te dupliceren. Schuif het duplicaat opzij, kies het Shape-gereedschap en verplaats hiermee de ankerpunten. Is het nodig om hier en daar een ankerpunt toe te voegen (in versie 8 kan dat door op de lijn van het object te klikken), dan kunt u die het beste tegelijkertijd ook aan het eerste object toevoegen. Als uw objecten veel ankerpunten hebben, kunt u bijvoorbeeld een tijdelijke cirkel om het eerste ankerpunt van beide objecten plaatsen, om te kunnen zien waar u bent begonnen.

### 2 SHORTCUTS VOOR HET KOPIEREN VAN KLEUR EN EIGENSCHAPPEN

De snelste manier om in **CorelDraw 8** een object dat deel is van een groep van een kleur te voorzien is om een kleur uit het palet op het bureaublad direct op het object te slepen. Zo is het eveneens mogelijk om, als u van een object de eigenschappen wilt overnemen op een ander object, met de rechtermuisknop ingedrukt het eerste object te slepen over het object dat dezelfde eigenschappen moet krijgen. Als u de muisknop loslaat verschijnt er een popup-menu en kunt u kiezen welke eigenschappen u wilt kopiëren.

### 3 MAAK CONSEQUENTE KLEURENPALETTEN

Als u een illustratie hebt gemaakt en er nog een wilt maken met dezelfde kleuren als de eerste, kunt u CorelDraws commando New Palette From Document of New Palette From Selection uit het tools-menu gebruiken om het palet te selecteren, een naam te geven en op te slaan. Gebruik dan de **palette-editor**, die ook onder het tools-menu is te vinden, om de kleuren te rangschikken in de volgorde die u wilt. Om uw nieuwe palet in een ander document te gebruiken kiest u View, Color Palette, Load Palette en kiest u het palet dat u zojuist hebt aangemaakt.

### 4 SELECTEER ALLE OBJECTEN VOOR U ZE GROEPEERT

Als u in **Adobe Illustrator** de melding krijgt 'Kan geen groep maken van objecten die in verschillende groepen staan', moet u ervoor zorgen dat alle objecten die u wilt groeperen in hun geheel zijn geselecteerd. Knip ze en gebruik Paste In Front of Paste in Back (commando-F of commando-B bij de Mac, control-F of control-B bij Windows) om de objecten in uw beeld te plakken op dezelfde lokatie. Terwijl de objecten nog zijn geselecteerd kunt u ze groeperen met commando-G (of control-G).

### 5 HERINSTALLEER OUDE SHORTCUTS

In General Preferences kunt u de Adobe Illustrator 6.0 Tool Shortcuts selecteren om sommige **Illustrator 6-functies** te herinstalleren in Illustrator 7 voor de Mac. Het gaat om vergrendel-/verberg-functies die werken via de controltoets, maar dan iets anders dan voorheen: Vergrendel = commando-2, Maak los = commando-optie-2, Verberg = commando-3, Laat zien = commando-optie-3. Maar wees voorzichtig, die oude shortcuts gaan er echt een keer uit...



## 6 ROMMEL OPRUIMEN IN 'ZEVEN'

Adobe Illustrator versie zeven maakt nogal eens overbodige stijlen aan bij conversie van bestanden die in een oudere versie van Illustrator zijn gemaakt. Om deze stijlen te verwijderen kunt u op het All Swatches-icoon in het Swatches-palet klikken. Vervolgens kiest u All unused uit het menu en klik daarna op... **Trash!** Voila: alle ongewenste stijlen zijn dan verwijderd. Bedenk dat bij complexe bestanden het verwijderen van de stijlen wel enige tijd in beslag kan nemen. Er is tijdens die periode geen progress-bar, dus schrik niet, u bent niet gecrashed, het duurt gewoon even.

## 7 LIEVER SPOT-COLORS

Spot-colors hebben in versie zeven van Illustrator twee specifieke voordelen boven process-colors. Allereerst bieden ze schuifbalken waarmee u gemakkelijk tinten kunt maken, en daarnaast worden objecten die zijn gekleurd met een spot-color automatisch opgewaardeerd tot de nieuwe kleur als u de **spot-color** verandert. Kortom; gebruik in Illustrator standaard spot-colors. Let er daarbij wel op dat u de kleuren uiteindelijk converteert naar process-kleuren als u kleurscheidingen wilt maken.

## 8 VAN CMYK NAAR RGB

Het is in Illustrator versie zeven gemakkelijk om CMYK-illustraties te converteren naar RGB. U kiest daarvoor gewoon Save as, en het hele bestand wordt bewaard als **RGB**, inclusief lagen. Het probleem daarbij is wel dat u in dat geval alle specifieke informatie over de swatches verliest. In het nieuwe document kunt u dan ook niet meer zomaar de swatches aanpassen voor het gehele document.

## 9 GRADIËNTEN BEWAREN

In Illustrator 7 worden **gradiënten** niet automatisch bewaard. Om dus te voorkomen dat u de zo moeizaam gemaakte gradiënten verliest bij het opslaan van het document, moet u ze zorgvuldig bewaren. U doet dat op een onvoorstelbaar simpele manier: als u de gradiënt hebt gemaakt sleept u het gradiëntvierkant uit het gradiënt-palet naar het swatches-palet en voila, daar wordt het keurig zichtbaar neergezet en het blijft daar, ook als u het document bewaart.

## 10 LETTERS VAN ILLUSTRATOR NAAR PHOTOSHOP

Het verplaatsen van lettertypes van **Illustrator** naar **Photoshop** gaat vaak met problemen gepaard. Meestal gaat er bij het rasteren van alles mis met kerning en andere typografische trucs die u hebt uitgehaald. Om dit te voorkomen kunt u het beste de lettertypes in Illustrator converteren naar outlines.

## 11 LETTERTYPES TOEVOEGEN TERWIJL U WERKT

In Illustrator 7 kunt u terwijl u het programma open hebt staan gewoon lettertypes toevoegen. U doet dat op de Mac door de gewenste **fontkoffertjes** en outline fonts in de Fonts-map in de Illustrator-map te slepen. Onder Windows kunt u het font.pfb-bestand naar de Illustrator Font-map kopiëren en verder het font.pfm-bestand naar de pfm-folder in de Illustrator-map kopiëren. De aldus verplaatste of gekopieerde fonts zijn direct beschikbaar in Illustrator, zonder dat het programma hoeft te worden herstart en zonder dat er extra beslag op het systeemgeheugen wordt gelegd.

## 12 BEGIN IN CMYK

Omdat u in Illustrator kleuren kunt maken in CMYK, HGB en RGB kan uw artwork een combinatie van deze kleursoorten bevatten. Let dus op bij uitvoeren, dit kan tot gruwelijke resultaten leiden. U kunt problemen voorkomen door standaard in **CMYK** te werken en alleen naar RGB te schakelen als u werk maakt voor online of onscreen publicatie.

## 13 OUWE FILTERS

Velen van u vinden dat de **Ink Pen Filter** in versie 6 beter is dan de nieuwe in versie 7 van Illustrator. U kunt die oude versie gelukkig toch gebruiken door de oude filter (als u die nog hebt) gewoon in de filtersmap van Illustrator 7 te slepen. (Windows-gebruikers hebben die mogelijkheid niet.)



## 16 VERANDERENDE KADERRANDEN...

Bent u een van die vele mensen die tekst- en beeldgrootte in **XPress** aanpassen door een hoek van het tekst- of beeldkader te verslepen, terwijl u de commando of commando-optie-shift-toets hebt ingedrukt? Let dan op als u kaderrandspecificaties toepast. In versie drie van XPress bleven bij dergelijke bewerkingen de kaderranden constant. In versie vier daarentegen veranderen de kaderrandspecificaties proportioneel mee. Verkleint u een kader, dan worden de kaderranden dunner, vergroot u een kader dan worden ze dikker. 't Is maar dat u het weet.

# LAYOUT EN PRINTEN

## 14 RIVIEREN IN TEKST

U kent ongetwijfeld het effect dat er rivieren ontstaan in tekst. Dat komt doordat er op veel regels spaties op dezelfde absolute positie staan. Toch ziet u dat niet altijd direct. Een goede manier om rivieren te ontdekken is door uw **bril af te zetten**, en als u die niet hebt uw beeld onscherp te focussen. Dan vallen de rivieren extra op.

## 15 X-LOZE ILLUSTRATIEKADERS

Bent u ook geen fan van de grote X die XPress in lege illustratiekaders zet? Ze zijn vaak lastig, zeker als u een leeg kader gebruikt als illustratie-element (zoals een tintvlak). Die ergernis is dan nu voorbij: in versie 4.02 kunt u de **X verwijderen** door het kader te selecteren en in het Item-menu de inhoud van het kader als 'none' te selecteren.

## 17 SNEL TEKST OP EEN CURVE

Wordt u in XPress ook zo moe van het maken van de perfecte Bézier-curve om tekst langs te laten lopen? Dan moet u dit eens proberen: kies het cirkelvormige tekstkader en vorm dit tot een perfecte cirkel. Typ daarin de tekst die u wilt en centreer die. Verander dan het tekstkader in een **Bézier-tekstpad** en jawel: de tekst verspringt naar de buitenkant van de cirkel en staat daar perfect!

## 18 SNELLE STIJLEN...

Er zit in XPress 4 een verborgen contextueel menu. Als u op de Mac met de controltoets ingedrukt klikt op een style sheet in het **style sheet** menu, ziet u een contextueel menu verschijnen waarmee u snel stijlen kunt dupliceren, verwijderen of bewerken. Onder Windows werkt het ook, dan met een klik op de rechtermuisknop.

## 19 ABSOLUTE NUMMERS

Het is soms handig om van bepaalde pagina's het absolute paginanummer te weten. In XPress 4.0 is daar een simpele methode voor. Kies het palet document-layout en **optie-klik** vervolgens op de gewenste pagina. Linksonder verschijnt dan het absolute paginanummer.

## 20 VOORZICHTIG MET STAP-EN-HERHAAL

Stap-en-herhaal is een krachtige functie, bijvoorbeeld voor schema's en tabellen, maar pas op: de afstanden die u specificeert voor de verticale en horizontale verspringing zijn niet de afstanden die verschijnen tussen de gekopieerde regels. Het zijn de afstanden tussen het midden van de regels. Let dus op dat u altijd het **'gewicht'** van de regel in ogenschouw neemt bij het berekenen van de verspringing. Voor een ruimte van tien punten tussen regels van twee punten hoog moet u dus een verspringing van twaalf punten kiezen.

## 21 TEKSTKADERS COMBINEREN

Het komt regelmatig voor dat het handig is om verschillende tekstkaders te combineren tot één geheel. Dat is niet eenvoudig, maar in **PageMaker** kan het. U moet daarvoor alle kaders selecteren. U doet dat door ze één voor één aan te klikken met de shifttoets ingedrukt. Vervolgens knipt of kopieert u de geselecteerde kaders naar het clipboard. Daarna maakt u een nieuw tekstkader en kiest het tekstgereedschap. Vervolgens een simpele paste/plak en voila, alle tekst in één kader. Attentie: de volgorde waarin de losse stukken tekst in het geheel worden geplakt is omgekeerd aan hoe u selecteert. Het laatst geselecteerde blok wordt als eerste geplakt, dus komt aan het begin van de tekst te staan. De truc werkt overigens niet bij gegroepeerde blokken tekst.



you have the **spirit** and the **creativity**  
we can give you the **machine**

**software, hardware en complete systemen voor high-end opbouw en manipulatie van bewegend beeld**

**3D modeling & animatie**

form•Z 3D form synthesizer  
ElectricImage Animation System  
Cinema4D SE, Cinema4D XL

**2D animatie**

The Animation Stand  
Archer Animation Production System

**video painting**

paint\* from discreet logic

**beeldcompositie**

effect\* from discreet logic

**rotoscoping en rotosplining**

Commotion, Commotion Player

**effects acceleratie**

BlueICE, for After Effects & Effect, for Avid

**video monitor output**

Digital Voodoo D1 Desktop

**compressielloze nonlineaire systemen**

Mac systeem zeer binnenkort beschikbaar  
Targa 2000 DDR

**2D & 3D digitizing**

Microscribe 3D  
VisionMaker Sketch

MacOS

Windows

**mediamachine**

**powerhouse voor bewegend beeld  
produkten, faciliteiten, produkties**

www.mediamachine.nl, telefoon 020-6895113  
Tesselschadestraat 4-12, 1054 ET Amsterdam



## 22 LINKS EN RECHTS UITLIJNEN

Stel u hebt een lijst die bestaat uit twee delen, waarin u om de een of andere duistere reden het ene deel links en het andere deel rechts wilt uitlijnen. Dat lijkt een **onmogelijkheid**, maar dat is het niet! Zowel in XPress als in PageMaker kunt u eenvoudigweg de gehele tekst rechts uitlijnen en vervolgens tussen de woorden waar u de scheiding wilt aanbrengen een tab plaatsen. Het laatste woord blijft dan keurig rechts staan, het eerste woord verschuift naar uiterst links.

## 23 PDF EN INKJETPRINTERS

Als u vanuit PageMaker print naar een niet-PostScript printer of een faxmodem worden EPS-bestanden geprint met lage-resolutiepreviews in plaats van de high-res PostScript-code in de EPS. Om deze beelden zo goed mogelijk weer te geven kunt u het PageMaker-bestand bewaren als PDF en dat vervolgens openen in **Acrobat Reader** of **Exchange**. Als u vanuit die pakketten print of faxt wordt het resultaat stukken beter! U kunt deze techniek overigens ook toepassen op XPress-bestanden. U moet het XPress-bestand dan bewaren als PostScript-file en dat openen in Acrobat of Exchange.

## 24 PDF PRINTEN

Zit u vaak uren te wachten op prints? Denk er dan eens over om uw bestanden te bewaren als **PDF-bestand** en dat dan te printen. Dat scheelt de printer veel PostScript-reken- en opzoekwerk. Het printen gaat daardoor een stuk sneller.

# SCANNEN EN BEELDBEWERKING

## 25 BEWAAR UW ACTIES

Als u hele grote bestanden met veel bewerkingen naar uw uitdraai-bureau stuurt kunnen zij daar problemen mee krijgen. Om snel het probleem te lokaliseren is het handig al u een bestand maakt waarin alle bewerkingen die u hebt gedaan zijn bewaard. Het bureau kan die bewerkingen dan controleren op het bestand dat de problemen geeft. U bewaart die acties door uw Actions in het **Action-palet** op te nemen (te recorderen).

## 26 VERWIJDER ROMMEL

Om krassen, ruis en andere ongerechtigheid te verwijderen in Photoshop kunt u het best het Blur-gereedschap gebruiken op 100% druk. Stel de blend-mode in op Darken om lichte rommel te verwijderen, en zet hem op Lighten om **donkere troep** weg te retoucheren.

## 27 DE BESTE SCANS

Veel **flatbedscanners** kunnen scannen op 30 of 36 bit. Dat maakt ze interessanter dan de 24 bit scanners, die immers maar 256 niveaus per kleur (RGB) kunnen onderscheiden. Nu zult u u afvragen waar die 30 of 36 bit scans goed voor zijn als u ze om ze te bewerken of te converteren naar CMYK toch moet omzetten naar 24 bit. Dat wordt in PublishDF elders in deze MacWorld uitgelegd. Maar in elk geval moet u weten dat u alvorens te converteren naar 24 bit in het Level-tool de highlight-, shadow- en midtonepunten moet aanpassen om de beste kleurenrange te behouden na de conversie.

## 28 DE BESTE SCANS!

Om de beste kleuren en contrasten in een scan te bereiken moet u voordat u de finale scan maakt eerst een lage-resolutiescan maken en die importeren in Photoshop. In dat pakket maakt u met alle curvemogelijkheden de kleur- en contrastverbeteringen. De nieuwe instellingen van de curves bewaart u, en u laadt ze vervolgens in de scansoftware. De scanner zal nu bij de scan de nieuwe curves gebruiken met een beter **scanresultaat** tot gevolg. Deze methode is vooral handig als uw scanner op een ouder werkstation met een oudere monitor is aangesloten. U maakt de curves dan op een nieuwe betrouwbare machine, en die curves gebruikt u gewoon op de scanner. U omzeilt dan als het ware de kwaliteit van de oude apparatuur.

## 29 TRANSPARANTEN EN 3D

Als u transparanten scant kunt u het resultaat aanmerkelijk verbeteren door het te scannen beeld uit de houder te halen en het met tape vast te zetten op de glasplaat. Doe dat met de (doffere) emulsiekant naar beneden. Snij vervolgens een masker uit een stuk zwart karton en plak dat om de transparant heen. U voorkomt zo vals licht en andere **optische ellende**.

## 30 SCANNEN ZONDER MOIRÉ

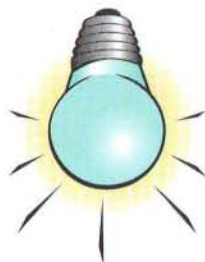
Scannen van reeds gedrukt materiaal leidt veelal tot moiré. Als uw scanner geen 'descreen'-optie heeft kunt u vaak toch een resolutie vinden waarbij het moiré-effect minimaal is. Meestal werkt een resolutie die twee-maal groter is dan de rasterlineatuur het best. Als u dan een scan hebt met geringe moiré kunt u vervolgens in Photoshop het Gaussian Blur-filter gebruiken om de restjes moiré weg te werken. Tenslotte nog even Unsharp Mask en uw scan is prima in orde. Een andere manier om **moiré** te reduceren is om het te scannen beeld iets te roteren op de scanner.

## 31 BETERE GRIJSWAARDEN

Sommige digitale camera's nemen foto's met een blauwkanaal met veel ruis. Als u een kleurenfoto van zo'n camera moet converteren naar een grijswaardenbestand, kiest u niet gewoon Grayscale uit het modus-menu, maar selecteert u eerst het groenkanal en pas daarna Grayscale. In plaats van conversie van alle kanalen (inclusief het blauwe) wordt nu alleen het groene geconverteerd. Dat resulteert in een veel beter plaatje!

## 32 CIELAB VOOR VIER EN VIJF

Photoshop 5.0 heeft een iets gewijzigde manier van omgaan met kleur. Het kan daardoor voorkomen dat een beeld dat u maakt met versie 5.0 er bij een collega die met 4.0 werkt iets anders uitziet. Er is een eenvoudige oplossing voor. Zet het beeld om naar CIE Lab-mode voordat u het deelt met anderen. **CIE Lab** heeft een kleurbereik dat vrijwel onbeperkt is. En onbeperkt geldt dus voor alle Photoshop-versies. De CIE Lab-definitie zijn verder platform- en programma-onafhankelijk, dus ook geschikt voor allerhande andere uitwisseltrucs.



## 33 LASSO'S VOOR IEDERE TAAK

Photoshops nieuwe magnetische lasso is een prachtig gereedschap. Maar wat als u lustig aan het lassoën bent en u komt een stukje tegen waar geen duidelijke kleurgrens bestaat? Geen nood, u kunt in Photoshop schakelen tussen de **magnetische lasso**, de polygoon lasso en de klassieke lasso. U begint bijvoorbeeld met de magnetische lasso, en als u vervolgens handmatig verder wilt werken houdt u de optietoets ingedrukt en klikt u uw eigen ankerpunten. Als u weer magnetisch wilt werken laat u gewoon de optietoets los.



## 34 SNEL MAILLEN?

Photoshop-bestanden mailen kost tijd, als uw serviceprovider u überhaupt al toestaat om hele grote bestanden te mailen. Maar u kunt daar iets aan doen: verstuur de bestanden per kanaal! De zender kiest in het Channel-palet de optie **Split Channels** en verstuurt de kanalen apart. Zorg ervoor dat u de kanalen wel logische namen meegeeft, zoals kanaalC.tif voor Cyaan, kanaalM.tif voor Magenta enzovoort. De ontvanger hoeft dan alleen maar de vier bestanden te openen door ze op het Photoshop-icoon te slepen en vervolgens in het Channel-palet te kiezen voor Merge channels. Secuur werken is wel een vereiste.

## 35 ORGANISEER UW ACTIES

Zoals Albert Kiefer in zijn Photoshop 5.0-bespreking al memoreerde kan het History-palet nogal onrustig worden. Alles wordt immers opgenomen. Om wat methodiek in deze '**chaos**' te brengen is het handig om uw acties te coderen. In het Action Options-menu kunt u specifieke acties kleurcodes geven en ze als buttons weergeven. U kunt verder, om ze beter te onthouden, ook stops in de acties inbouwen, zodat steeds als u een button gebruikt even wordt gemeld wat er gaat gebeuren. Let er wel op dat u na de stop een return moet geven, gebruik ze dus niet in batch-scripts.





# STECOM

AUTOMATISERING

**DE NIEUWSTE MODELLEN TEGEN DE LAAGSTE PRIJZEN!!**

### G3 Minitower

300Mhz 64Mb/4Gb UltraWide  
1Mb Backside cache, 24xCD,  
6Mb Vram en Design Keyboard.  
Sony 400PST 19" monitor. 3jr. gar.

**7.250,-**

### CDRW-recorder

Philips 2x2x6x extern.  
incl. Toast 3.5.

**975,-**

### Microtek Scanmaker III

MAC Designer Pro 36 bit 600\*1200  
dpi, Densiteit 3.2, TMA Diamodule,  
Painter 5.0, Artpad A6, ScanWizzard.

**2.295,-**

### PressView 21" SR

Demo, High-end monitor  
inclusief Calibrator

**4.995,-**

**Gratis demo  
op lokatie**

### Umax Powerlook 3000

10500 pixel CCD Dual Lens, 42 bit,  
lens 1: 1220 X 3048 dpi A4, lens 2:  
3048 x 3048 dpi kleinbeeld dia's,  
Incl Dia Optie, MagicScan,  
MagicMatch, BinuScan PhotoPerfect  
Master en Live Picture Mac

**13.685,-**

### HP Brio 8012 Pentium 166 MMX

2.1 Gb, 16Mb, Incl. UK Keyb.  
Panasonic E70 17" Kleuren monitor,  
0,27mm/1280x1024max

**1.995,-**

### HP DesignJet 2500 CP A0

Demo, inclusief SupportPack

**15.995,-**

### Steelguard Alle modellen

Antie diefstal/  
computerbeveiliging

**499,-**



**BARNEVELD**

*Stecom BV is een geautoriseerde Apple dealer en service provider. Alle prijzen onder voorbehoud en excl. BTW  
Mocht het nodig zijn, staan wij tot uw beschikking voor service en reparatie van al uw APPLE-apparatuur.*



Stecom BV  
Röntgenstraat 2  
3771 RV Barneveld

Telefoon: (0342) 493212\*  
Fax: (0342) 493492  
E-mail: [info@stecom.nl](mailto:info@stecom.nl)

**Bel nu voor een  
messcherpe offerte**



## WEBDESIGN EN ON-SCREEN

### 36 SLEEP UW LINKS

U hoeft geen lange URL's in te tikken in het linkveld van PageMill als de link zichtbaar is in een Netscape-venster op uw computer. U moet dan gewoon het gewenste PageMill-document openen, naast het browservenster. Selecteer in PageMill de tekst die u wilt linken. Ga vervolgens naar het Netscape-venster en sleep de te linken tekst daarvan naar de geselecteerde tekst in **PageMill**. En voila, de link is gelegd.

### 37 GEEN KADERRANDEN

Zelfs als u de **BORDER**-tag in PageMill op nul zet blijft er een minieme kaderrand zichtbaar. U moet **html'en** in **PageMill** of een teksteditor om de kaderrand echt onzichtbaar te maken. Open daartoe het framesetdocument en voeg de onderstaande tags toe aan de framesetspecificaties: **FRAMEBORDER="0"** **FRAMESPACING="0"**.

### 38 WELKE DIMENSIE?

Bent u aan het werk in een **html**-document en weet u niet wat de pixeldimensies zijn van een **GIF** of **JPEG**? En wilt u niet helemaal Photoshop openen om dat aan de weet te komen? Gooi het bestand in een Netscape-venster en kijk naar de titelbar: de pixeldimensies!

### 39 SIMULEER UW OVERLAP

Voor grafici die zich op het webdesignvlak begeven is het vaak een desillusie om te merken dat beelden op webpagina's elkaar in principe niet kunnen overlappen. Dat is overigens nu aan het veranderen met de komst van **DHTML** en lagen, maar het duurt nog wel even voordat deze tags algemeen worden ondersteund. In de tussentijd kunt u een truc gebruiken voor overlaps. U kunt ze bijvoorbeeld maken in Photoshop, door lagen te mergen.

### 40 SNIJ ZE IN STUKKEN!

Het is soms ergerlijk dat u tekst niet vlakbij beeld kunt plaatsen als gevolg van transparante pixels. U kunt dit probleem omzeilen door beelden met transparante **pixels in stukken** te knippen die het niet-transparante deel van het beeld nauw benaderen. Daardoor kunt u ineens de tekst wel dicht bij het beeld zetten. Een veel beter gezicht.

### 41 DE JUISTE AFBREKING

Als u tekst die is gemaakt in een tekstverwerker plakt in een pakket als Dreamweaver, leidt dat tot tekst die herformateert als gebruikers hun browservenster vergroten of verkleinen. Dit heeft weer tot gevolg dat de afbrekingen veranderen en vaak erg lelijk worden. Om dit te voorkomen moet u tekst in een tekstverwerker selecteren en kopiëren, en dan in **Dreamweaver** de optie **Paste as Text** uit het **Edit**-menu kiezen. Dan komen bij herformattering de afbrekingen op de juiste plaats.

### 42 MOOIE BULLETS

Iedere webpagina heeft er wel een paar: bullets, die alomtegenwoordig ronde balletjes. U kunt uw **webpagina** opleuken door te kiezen voor andere bullets, zoals **shift-optie-8**, (**Alt-176**), **shift-optie-v** (**Alt-224**) of nog exotischer toetscombinaties.

### 43 KALEIDOSCOPISCHE ACHTERGROND

In Painter 5.0 zit een palet waarmee u van rechthoekige selecties prachtige kaleidoscopische effecten kunt maken. Ideaal voor een achtergrond op een webpagina. U selecteert een rechthoek, selecteert het kaleidoscoopfilter en kiest **P.Float** uit het **Object**-palet. Sleep de selectie over het beeld dat u wilt vormen. Deselecteer het uiteindelijke resultaat en bewaar het als **GIF** of **JPEG**.

### 44 ZORG VOOR CONSISTENTE KLEUREN

Wilt u er zeker van zijn dat kleuren goed blijven ongeacht de browser en het platform van de client? Controleer dan uw beeldbestanden met het Info-palet in Photoshop 5.0. Als u de kleuren snel webveilig wilt maken gebruikt u het filter **WebScrub**. Dit gratis filter is te downloaden van [www.verso.com/agitprop/dithering](http://www.verso.com/agitprop/dithering).

### 45 MAAK BUTTONS DUBBEL ZO GROOT

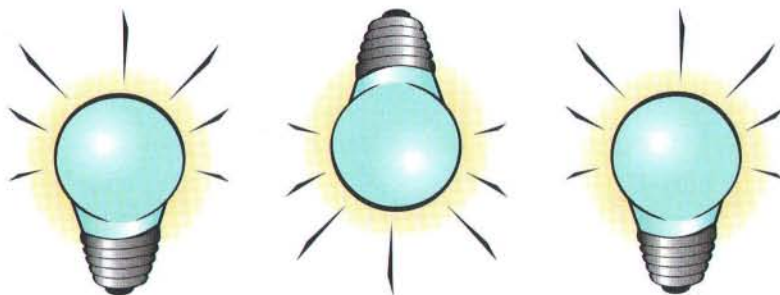
Als u een button ontwerpt voor een on-screen interface, maak dan uw **Photoshop-artwork** twee keer zo groot als de uiteindelijke maat. Schaal daarna in tot de gewenste grootte. Door groter te werken kunt u meer detail zien en werken speciale effecten beter.

### 46 UNIFORME KNOPPEN

Als u snel delen van een foto wilt gebruiken voor buttonachtergronden en alle buttons dezelfde maat moeten hebben, kunt u het beste Photoshop's **'fixed-selectie'**-gereedschap gebruiken. Kies het markeergereedschap, open de opties en kies **Fixed Size** uit het uitrolmenu. Voer daar de exacte maat van de button in. Iedere keer dat u nu het markeergereedschap gebruikt verschijnt dat in een vaste maat.

### 47 RONDE HOEKEN?

Een goede manier om **buttons** en **banners** met ronde hoeken te maken zit in Photoshop. Maak een selectie met het markeergereedschap, kies **Select** en daarna **Feather**. Voer de radius in die u de gewenste ronding geeft, converteer de selectie tot een pad, bewaar het pad en converteer het pad terug tot een selectie wanneer u het nodig hebt.



### 48 PDF VOOR HET WEB

Acrobat PDF-bestanden zijn ideaal voor gebruik in **websites**, maar de bestandsgrootte kan die van **html** drastisch overschrijden. Om PDF's te optimaliseren voor webgebruik moet u de bestanden bewaren via **Save as** en de optie **Optimize** selecteren.

### 49 HOU LEZERS OP GANG

Wilt u gebruikers van uw website automatisch door de site loodsen, gebruik dan de **refresh META**-tag. Bijvoorbeeld:

```
<HTML> <HEAD> <TITLE>MacWorld is verhuisd</TITLE> <META
http-equiv="refresh" content="5,url=http://www.publish.nl"> </HEAD>
<BODY> <H1> <CENTER>We zijn verhuisd naar <AHREF="http://
www.publish.nl">www.publish.nl</CENTER> <CENTER>Bijft u even
hangen, we transporteren u erheen</CENTER> </H1> </BODY> </HTML>
```

Het getal 5 geeft aan hoeveel tijd de lezer heeft voordat de transfer start.

### 50 CONSISTENTE KLEUREN

Werkt u aan een website waarin consistente kleuren worden gebruikt voor de graphics en teksten? Dan kunt u daarvoor een 'super-palet' maken. U doet dat door alle artwork te importeren in één Photoshop-document, daarna het beeld te indexeren en de aldus ontstane kleurtabel te bewaren. U kunt die kleurtabel dan gebruiken als u ander artwork wilt indexeren. Dat zal dan veel sneller gaan, omdat de beslissingen over **kleurpalet** en **bitdiepte** al zijn genomen.



# Terug naar de

# MAC

**'REVERSE MIGRATION'**

Het marktaandeel van Apple heeft de  
afgelopen twee jaar een knauw gekregen.

Niet eens zozeer doordat Mac-gebruikers en  
masse overstapten, maar wel omdat Apple een te klein  
deel van de groeiende pc-markt kon inpikken. Maar de laatste  
maanden is de zogenoemde reverse migration te bespeuren.

Erik Vlietinck



Apple maakt weer winst, al twee kwartalen nota bene, en die winsten vallen zelfs voor de meest kritische analist mee. WallStreet krijgt weer vertrouwen in het aandeel Apple, dat bijna op pre-Spindleriaanse hoogte komt. En met de beleggers lijken ineens ook bedrijven weer kansen te zien voor Apple en het Macintosh Operating System. Want op de keper beschouwd is de Mac nog steeds het enige mainstream alternatief voor de hegemonie van Windows.

Macintosh-gebruikers zijn altijd een beetje verliefd geweest op hun Macintosh-machine. En wie ooit een Macintosh heeft gebruikt, of vertrouwd is met MacOS 8.1, weet hoe dat komt. Maar op het werk migreerde bijna elke weldenkende IT-manager naar het andere platform. Waarom is nooit echt duidelijk geweest voor Macintosh-gebruikers. Vaak worden die beslissingen dan ook ver van de feitelijke gebruikers af genomen.

Bovendien, Windows 95 en 98 zijn niet robuuster dan MacOS 8.1. En Windows NT is ook niet bugvrij, en heeft zijn prestatieproblemen als er veel gebruikers aan de server hangen. Die wat kinderlijke verwondering – die bij sommigen op momenten omsloeg in oprechte vertoewening bij zoveel minachting voor 'hun' platform – wordt nu beloond met een aantal opvallende 'reverse migraties' in de VS en het Verre Oosten. En zelfs in de Benelux bewijst Apple dat het aan méér dan alleen een comeback bezig is.

#### VAN VERRE OORDEN...

In de VS is een groeiend aantal bedrijven bezig aan een omgekeerde migratie. Een mooi voorbeeld vinden we terug bij NH International, een bouwbedrijf dat over de hele wereld opereert, en dat al een tijd bezig is met een migratie naar Apple. "Op dit moment hebben we nog maar één AS 400 staan en dertig pc's", zegt Peter Morris, de kwaliteitsmanager voor het Caribische gebied. "De pc's waren wel goed, maar ze boden te weinig mogelijkheden. De AS 400 hebben we nooit echt prettig gebruikt: veel te ingewikkeld."

Een van de redenen waarom NH International overstapt naar Macintosh is vreemd genoeg het grote aanbod van kleine programma's. "VICOM Internet Gateway – een pakketje dat je toelaat om met één Internet-aansluiting toch een heel bedrijf acceptabele toegang te geven tot het net – vind je bijvoorbeeld niet voor een pc." Daarnaast noemt Morris natuurlijk de superioriteit van de Macintosh op grafisch gebied als een doorslaggevende factor.

#### SCEPSIS

Dit soort verhalen behoren natuurlijk de nodige scepsis

op te roepen, al was het maar omdat ze uit de VS komen, en alles daar consequent wordt 'uitvergroot', zowel de mislukkingen als de triomfen. Maar er zijn ook van die gevallen in de Benelux, en dat is misschien toch een teken aan de wand.

Neem bijvoorbeeld de Belgische Persgroep, die voorheen de Groep Hoste heette. De uitgever van onder andere Het Laatste Nieuws kocht honderd nieuwe Macintoshes voor het nieuwe redactiesysteem. Daar werden de Macs gekocht omwille van hun integratie met de bestaande systemen, en vooral om problemen met de layout te vermijden.

De Persgroep ervaart het gebrek aan ontwikkelingsinstrumenten voor de Macintosh als een groot probleem.

Het bedrijf vangt dat op door Ntrigue te draaien op een aantal Power Macs, maar dat is niet echt stabiel. Toch ziet ook Guy De Bruyn van de Persgroep een groot aantal voordelen aan de Macintosh-systemen: "Ze zijn gebruiksvriendelijk, sterk op grafisch gebied, en hebben een lange levensduur."

Wat dat laatste betreft

duidt De Bruyn op de mogelijkheid om vrij recente systeemsoftware nog te draaien op oude 68K-Macs.

"We gaan hier ook niet per se Macs zetten om toch maar Macs te hebben," zegt Guy De Bruyn. "Voor onze administratieve toepassingen zien we Windows 95 en NT inderdaad als standaard." De Bruyn gelooft trouwens niet echt in een totale omgekeerde migratie: "Je zult in de toekomst uitsluitend nog hybride omgevingen hebben, met een kwantitatief overwicht voor de pc. Alles went voor de gebruiker."

Anderzijds vindt Guy De Bruyn dat Apple veel te bescheiden doet over een aantal van zijn technologieën. "ColorSync – een systeem om van scanner tot uitdraai exact dezelfde kleurenweergave te hebben – heeft zijn gelijke niet onder Windows. Maar weten die pc-jongens wel dat Apple dat heeft?" De Bruyn ziet Apple Computer dan ook overleven als het zich concentreert op sterk afgeslankte nichemarkten.

#### CROSSPLATFORM

Wie het zo duidelijk niet ziet, is Rob Visser, netwerkbeheerder bij ANWB Travelcom. "Voor mij was het erg belangrijk dat een Mac crossplatform kon draaien. Het heeft me wel wat tijd gekost, maar ik heb tot nog toe geen beperkingen kunnen ontdekken aan de compatibiliteit van de Mac", zegt hij.

ANWB Travelcom is zeker niet direct de meest eenvoudige omgeving. In het hoofdkantoor staan ongeveer zeventig Mac-werkstations en enkele Wintel-machines. Buiten de werkstations staan er nog twaalf Mac-servers waarop 4Sight faxsoftware draait, naast een 4D ACI-ser-



# WIJ LATEN HET AAN UW FANTASIE OVER...

Dit is een een **rode** paprika - maar u mag er van denken wat u wilt. Wij laten het aan uw fantasie over. Uw fantasie kunnen wij echter omzetten in realiteit. Wilt u scannen en daarbij exacte kleuren, detail en scherpheid, kortom - professionele kwaliteit - dan maken wij dat waar. 'Best Buy', 'Editors Choice', 'Beats the Drum-scanner', 'The Best we've seen', zijn termen die je wel vaker hoort, maar zijn toch voor onze scanners eerder regel dan uitzondering. Nu zijn wij ook niet zomaar iedereen. Wij zijn Linotype (voorheen Linotype-Hell), tegenwoordig onderdeel van Heidelberg en zijn een van de meest innovatieve firma's in de high-end prepress wereld. Zo hebben wij o.a. aan de wieg gestaan van ColorSync®, dé standaard in colormanagement. Onze kennis en ervaring van scanners en kleur is enorm - en die kennis is terug te vinden in onze producten - welke in prijs/kwaliteits-verhouding gewoonweg onverslaanbaar zijn. Gebruik uw fantasie en neem contact op met de hieronder vermelde dealers.

## Linotype CPS

Absoluut uniek...

DISTRIBUTIE NEDERLAND:  
 ESSELTE B.V. • Ampereweg 17 • 3442 AB Woerden  
 Telefoon 0348-415084 • Fax 0348-421203  
 e-mail: letrasetNL@esselte.com

Compuprint, **Tilburg**: tel. 013 - 4551995 • Computel, **Tilburg**: tel. 013 - 5439508 • Dynamac, **Best**: tel. 0499 - 375200 • Guide Groep, **Capelle a/d IJssel**: tel. 010 - 4420990, **Heerlen**: tel. 045 - 5740505, **Groningen**: tel. 050 - 3113000 • HTR, **Rhenen**: tel. 0317 - 619008 • MacManiac, **Etten Leur**: tel. 076 - 5019100 • MacSupport, **Uitgeest**: tel. 0251 - 314014 • MLB Computers, **Hengelo**: tel. 074 - 2912008 • PDF, **Leidschendam**: tel. 070 - 3206220 • Summix, **Haarlem**: tel. 023 - 5317519 • Stecom, **Barneveld**: tel. 0342 - 4932212 • TCC, **Maastricht**: tel. 043 - 3630362 • X.Alt Systems, **Zoetermeer**: tel. 079 - 3600100 •



**JADE-II A4 Flatbed**  
 Optische resolutie: 600 x 1200 dpi  
 Interpol. resolutie: 3600 x 3600 dpi  
 Densiteit: 2.8 D  
 Kleurdiepte: 30 bit

'Best Buy' in MacUser.  
 Het instapmodel van Linotype CPS, incl. LinoColor Easy scansoftware



**SAPHIR A4 Flatbed**  
 Optische resolutie: 600 x 1200 dpi  
 Interpol. resolutie: 3600 x 3600 dpi  
 Densiteit: 3.0 D  
 Kleurdiepte: 36 bit

Als beste scanner in z'n prijsklasse getest in PS Magazine: 'zeer goede prijs/kwaliteits verhouding' incl. LinoColor



**SAPHIR Ultra-2 A4 Flatbed**  
 Optische resolutie: 1200 x 2400 dpi  
 Interpol. resolutie: 7200 x 7200 dpi  
 Densiteit: 3.7 D  
 Kleurdiepte: 42 bit

'De A4 vlakbedscanner voor de professional!'  
 Incl. de ongeëvenaarde LinoColor software



**OPAL Ultra A3 Flatbed**  
 Optische resolutie: 1400 x 2800 dpi  
 Interpol. resolutie: 8400 x 8400 dpi  
 Densiteit: 3.3 D  
 Kleurdiepte: 36 bit

MacWeek: "...it's an exceptionally good deal, if you've been waiting for a flatbed that could handle everything, this is it." incl. LinoColor



**LinoColor**  
 Alle Linotype scanners, van de JADE tot en met de duurste drums�anners, werken met LinoColor - zonder enige twi fel de beste en meest professionele scansoftware



ver voor het financiële systeem, een meeting-makerserver, QuickMail Pro-server, DNS-server, enzovoort. "Het zijn niet allemaal grote machines", zegt Rob Visser, "er zitten ook LC 475's tussen. Overigens mijn favoriete pizzadoos: werkt altijd."

Al deze Macs moeten inmiddels ook informatie uitwisselen met een HP9000 via TCP/IP en met het Windows 95-platform. Een werkplek op de klantenservice beschikt over een Power Mac 8200 met een DOS-compatibele kaart, twee monitoren en een Ethernet-aansluiting. Zo kan ongehinderd worden gekopieerd tussen Mac en Windows, en kunnen terminalsessies worden opgezet met Vaxen, Tandems, enzovoort. Zo geeft Visser impliciet toe dat de Mac niet altijd het beste platform is voor elk gebruik.

De Power Macs met DOS-kaart vindt Rob Visser evenwel wonderlijke machines die geen grenzen of beperkingen kennen. Zo krijgt hij het beste van twee werelden. Visser hoeft je dus niet te overtuigen van de kwaliteiten van het Mac-platform: "De Mac heeft een uiterst gebruiksvriendelijke interface, wat goed van pas komt bij tijdelijke krachten. De downtime van de machines is minimaal. Door onze op cd gebrande loadsets kan een nieuw systeem binnen een half uur op een machine 'getankt' zijn. Het totale systeem is dan vervangen en bedrijfsklaar. Hebt u dat al eens geprobeerd met een Wintel?"

## VERWERKINGSKRACHT

Ook de Vlaamse Watermaatschappij is gewonnen voor Macs. Als waterleverancier voor 174 gemeenten heeft de VWM behoefte aan behoorlijk wat verwerkingskracht. Die staat opgesteld in de vorm van zeshonderd Macs verspreid over vijf lokaties, een IBM 3090, waartoe de Macintoshes toegang hebben langs een SNA-gateway, en een DEC Alpha-systeem dat onder VMS draait, en die wordt benaderd langs een terminaltoepassing op een Mac.

Zelfs ontwikkelingsinstrumenten vonden ze bij de VWM geen probleem. De client-toepassing voor het benaderen van de DB2 database die op de mainframe draait, werd geprogrammeerd in 4D, een toepassing die we ook al tegenkwamen bij Rob Visser. Voor het overige draait op de Mac ClarisWorks, FileMaker Pro en Teamware.

Piet De Porre, IT-manager: "Verder hebben we nog een in huis gemaakt Laboratorium Informatie Mana-

gement Systeem draaien op onze Macintoshes, zodat we alle gegevens over de waterkwaliteit kunnen verwerken. En dat alles draait zonder helpdesk, en met welgeteld zeven mensen voor de technische ondersteuning."

Piet De Porre is erg te spreken over de eenvoudige en efficiënte integratie die hij ervaart tussen de mainframe, het Alpha-systeem en zijn Mac-systemen. In '96 nam hij daarom het besluit zijn 68K machines te vervangen door nieuwe Power Macs. Nog maar onlangs besloot hij om nog eens 153 PowerMacs 4400 en G3's te kopen. "Ik geloof niet dat er een ander systeem bestaat dat dezelfde gebruiksvriendelijkheid en verregaande integratiemogelijkheden biedt als Apples Mac", zegt De Porre.

## KANTOORAUTOMATISERING

De Amerikaanse, Belgische en Nederlandse voorbeelden konden natuurlijk lokale verschijnselen zijn, ware het niet dat Apple Computer dezer dagen fier rondloopt met het contract voor levering van nieuwe systemen aan een

multi-nationaal bedrijf dat is gevestigd in de groene gordel rond Brussel.

Het internationale bedrijf voor chequeclearing SWIFT kocht een menigeling van niet minder dan duizend Power Macs en PowerBooks. "Zuiver en alleen om er toepassingen voor kantoorautomatisering op te draaien", zegt een trotse Paul Van Cotthem, Business

Marketing Manager bij Apple Belgium.

SWIFT was altijd al een goede klant van Apple, maar met de perikelen rond het voortbestaan van het bedrijf moet de beslissing om een zo groot aantal systemen aan te schaffen toch niet licht genomen zijn. De aankoop van SWIFT en het enthousiasme van mensen zoals Rob Visser ontkracht trouwens ook al de opvatting dat Apple alleen nog zal overleven in de grafische sector. Het is duidelijk dat een chequeclearing-onderneming weinig zware grafische applicaties draait, net zomin als een grote reisorganisatie.

SWIFT zelf was, naar aloude traditie, niet echt geneigd tot commentaar. "Je moet begrijpen dat wij een hoog veiligheidsrisico lopen, en dat we niet veel kwijt mogen en kunnen", zegt aankoper Michel Claeys. Hoewel de aanschaf van Mac-systemen op het eerste zicht weinig met veiligheid te maken heeft, kunnen we om zijn voorzichtigheid als occasionele chequegebruiker alleen maar blij zijn.

De aankoop van SWIFT, de omgekeerde migratie, het niet aflatende enthousiasme van professionals die met een Mac werken; het toont aan dat Apple Computer bezig is aan een onverwacht sterke comeback...





**In Publish DF komen zaken aan de orde die betrekking hebben op Digitale Fotografie en scannen. Dit keer wordt het belang van**

n een gerenommeerd Windows-computertijdschrift stond onlangs te lezen: 'Er bestaat de laatste tijd een tendens onder scannerfabrikanten om met 30 bits kleurdiepte te komen. Aangezien Windows maar maximaal 24 bits kleurdiepte kan verwerken, is dit voornamelijk een hype, zonder werkelijke waarde'. Een uitspraak die niet alleen laat zien dat er ook onder computerjournalisten nog veel onbegrip is over scanners,



# Het belang van

# Kleurdiepte

beschrijven. De eenvoudigste A/D-converter zet het signaal om in 256 mogelijke stappen. Dit leidt tot een 8 bits signaal, en aangezien het omzetten voor drie kleuren moet plaatsvinden

**kleurdiepte bij scans besproken.**

**Wat is de zin van scans op meer dan 24 bits als het bestand zelf toch maar 24 bits blijft?**

*Johan Elzenga*

## Is 36 bits overkill?

pixels, kleurdiepte enzovoort, maar die ook aangeeft dat sommige ontwikkelingen moeilijk te begrijpen zullen zijn voor de computergebruiker, die vooral door dergelijke tijdschriften wordt voorgelicht.

### **Van analoog naar digitaal**

Om het nut van een bepaalde kleurdiepte te begrijpen, zullen we eerst moeten weten wat het precies inhoudt. Hiervoor moeten we kijken naar de wijze

waarop een scanner werkt. De CCD in een scanner is een instrument dat een hoeveel stroom afgeeft als er licht op valt; hoe meer licht hoe meer stroom. Een CCD is daarmee een analoog instrument, het signaal is namelijk traploos. Het signaal wordt achter de CCD omgezet in een digitaal signaal met behulp van een analoog/digitaal-converter (A/D-converter). Het aantal stapjes waarmee dit gebeurt bepaalt het aantal bits dat nodig is om het signaal te

komen we tot een 24 bits 'kleurdiepte'. Duurdere A/D-converters gebruiken 10 bits/kleur of zelfs 12 bits per kleur, wat leidt tot een kleurdiepte van 30 bits of 36 bits.

### **Van invoer naar bestand**

Nadat in de scanner het signaal is gedigitaliseerd, wordt dit uitgevoerd naar de computer als een 24 bits digitaal bestand. Alleen bij duurdere systemen kunnen ook hogere kleurdiepten worden uitgevoerd naar de



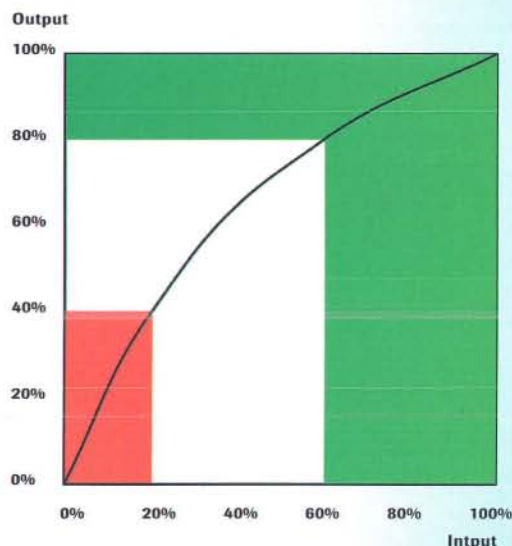
computer, waar ook maar een enkel programma (zoals Photoshop) in staat is om hier nog iets mee te doen. Meestal zullen we echter een 24 bits kleurbeeld gebruiken, ongeacht de kleurdiepte waarmee werd gescand.

Is het daarom onnodig om een meer dan 24 bits scanner aan te schaffen, zoals het computertijdschrift opmerkte? Nee, want tijdens het scannen gebeurt er meer dan gewoon een analoog signaal omzetten naar een digitaal bestand. De wijze van omzetten is namelijk de bepalende factor. Bij een lineaire omzetting wordt de hogere kleurdiepte gewoon omgezet in 24 bits. Stel dat we een superdure scanner van 48 bits zouden gebruiken, dan worden de

## Correcties

Bij veel scans is het nodig om tijdens het scannen een correctie uit te voeren, met name op het gebied van de densiteit. Zou dat niet gebeuren, dan is het eindresultaat te donker of te licht, of het contrast is niet optimaal waardoor bepaalde gedeelten van de digitale foto 'dichtlopen' of juist 'uitgebeten zijn', net als bij een klassieke foto die niet optimaal is afgedrukt. Om een verkeerde densiteit te compenseren wordt de omzetting van invoer naar uitvoer niet langs een lineaire weg gedaan, maar wordt er een curve gemaakt. Dit kunnen we met de hand instellen, maar het kan ook automatisch gebeuren door de scannersoftware. Gebruiken we zo'n correctie, dan is een deel van de omzetting steiler

de oorspronkelijke 1:1, en hier zijn er dus minder A/D-stappen beschikbaar dan we nodig zouden hebben om dezelfde door-tekening te krijgen als bij een lineaire omzetting. Er zullen dus A/D-gegevens moeten wor-



De reden voor een hogere kleurdiepte in beeld gebracht. In het groene deel van de curve wordt 40% van de input gebruikt om slechts 20% van de output te genereren. Dat geeft een betere gradatie in dit deel van de scan. Het gaat echter ten koste van het rode deel van de curve, waar nu slechts 20% van de input beschikbaar is voor 40% van de output. Een hogere kleurdiepte is dus nodig aan de inputzijde om dit verlies te compenseren. In dit voorbeeld zou een kleurdiepte van 48 bits nodig zijn voor volledige compensatie.

## Scannen is meer dan omzetten van analoog naar digitaal

stapjes gewoon twee aan twee samengevoegd tot er een 24 bits signaal is ontstaan. In zo'n geval is het inderdaad weinig zinvol om veel geld uit te geven voor een dure A/D-conversie, die vervolgens te niet wordt gedaan door de gelimiteerde kleurdiepte van het bestand. Dit soort lineaire omzetting komt echter niet zo vaak voor.

dan 1:1. Er worden dus meer A/D-stapjes gebruikt om een bepaald aantal kleurnuances te verkrijgen in het uiteindelijke beeld, en daardoor wordt de door-tekening verbeterd.

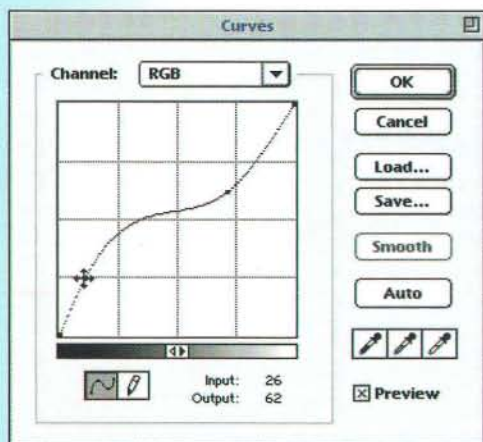
De consequentie is echter dat er automatisch ook een deel van de curve is waar de situatie juist is omgekeerd! Dit deel van de curve loopt juist vlakker dan

den 'geïnterpoleerd'. De conclusie luidt daarom: is het totale bereik van de scanner 24 bits en corrigeren we tijdens het scannen, dan zal de winst in het ene gebied automatisch en onherroepelijk ten koste gaan van de kwaliteit van het andere deel! Zeker in de stand 'automatisch' vindt er altijd wel enige correctie plaats, waardoor er dus altijd sprake zou zijn van kwaliteitsverlies in bepaalde delen van het beeld.

## Meer bits

De oplossing voor dit dilemma ligt voor de hand: als we het aantal stappen van de A/D-conversie zouden verhogen, dan zouden we bij een vlakker verloop van een deel van de curve voldoende A/D-stappen overhouden om ook dat deel met een maximale kwaliteit om te zetten naar 24 bits kleur. In de praktijk zal 30 bits A/D-kleurconversie bij een vlakbedscan-

ner meestal voldoende zijn. Ook voor een 24 bits eindresultaat is een 30 bits scanner daarom beter dan een 24 bits scanner, die feitelijk alleen bruikbaar is voor ongecorrigeerde scans. Scannen we doorzichtorigenelen, zoals negatieven en met name dia's, dan hebben we met een veel hoger contrast in het origineel te maken. Daardoor is zelfs 36 bits of meer nodig om een optimale scan te vervaardigen. Voor een scanner met diamodule, of een filmscanner, is 36 bits daarom eerder een vereiste dan 'overkill'.



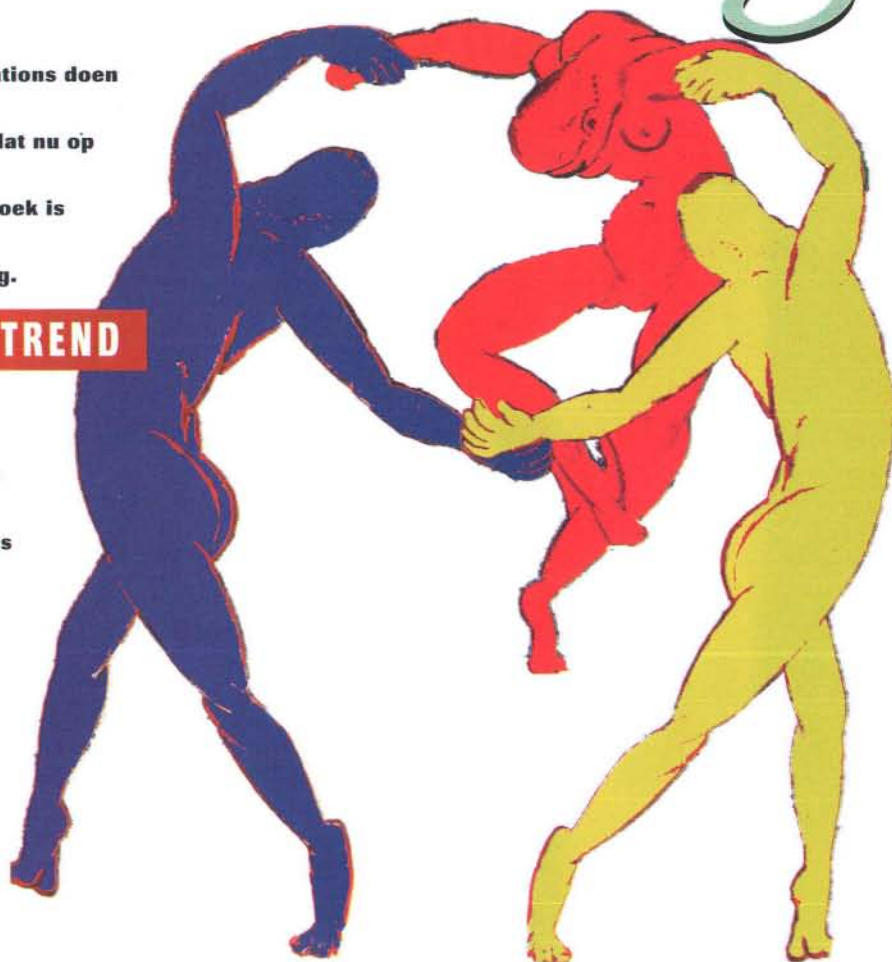
Bij een S-vorm van de curve gaat juist in het middelste deel informatie verloren indien er niet voldoende extra kleurdiepte aanwezig is aan de inputzijde.



# CROSSPLATFORM *Publishing!*

Macs, pc's en Unix-werkstations doen  
in publishing omgevingen – of dat nu op  
papier, beeldscherm of het witte doek is  
– hun werk al sinds de jaren tachtig.

Tot een paar **DE NIEUWE TREND**  
jaar geleden deden ze dat echter  
zelden samen. Tegenwoordig is dat  
anders. De nieuwe trend is  
Crossplatform Publishing.



**P**ublish heeft onlangs een uitgebreid onderzoek gedaan naar het computergebruik in publishing omgevingen, en de resultaten bevestigen de tendens die we in Nederland ook zien: productie-omgevingen worden hybride. Macs, pc's en Unix-werkstations worden ingezet op de plekken waar ze het best tot hun recht komen. Van de ondervraagde bedrijven gebruikt 39 procent een mix van diverse platforms: 29 procent gebruikt Macs en Windows-pc's, 11 procent gebruikt Macs, Windows-pc's en Unix-werkstations.

Natuurlijk, 56 procent van de respondenten is 'uniplatform': 32 procent gebruikt alléén Macs en 24 procent alléén Windows. Maar er moet worden aangetekend dat die percentages dalende zijn, met name in grotere bedrijven. Daar kiest men steeds vaker voor een Mac/Windows-omgeving. Men wil namelijk niet afhankelijk zijn van of Windows of Mac alléén.

Bob Weibel  
Vertaling:  
Gert Jan Oelderik

Om meer inzicht te krijgen onderzocht MacWorld/Publish de diepere motieven van drie van de respondenten: BiltmorePress/SonoPress, Primary Color en Marrs Printing.

## **CASUS 1: MACS EN PC'S GESERVEERD DOOR EEN NT**

SonoPress is een onderdeel van Bertelsmann en produceert cd- en cd-cassettelabels. Het bedrijf heeft geen eigen prepressafdeling, maar besteedt dit uit aan BiltmorePress, een drukkerij met prepressfaciliteiten. Het Biltmore prepressteam werkt op locatie bij SonoPress en gebruikt drie Macintosh-werkstations en één Dell Windows NT-werkstation.

Aanvankelijk werkten deze machines samen in een 'peer-to-peer' netwerk. Dat wil zeggen dat er geen speciale server was, en dat alle machines toegang hadden



tot elkaars harde schijf. De communicatie tussen de Macs en de NT-machine verliep via het pakket PC-Mac LAN. Bij dit soort netwerken loopt het bij intensief dataverkeer al snel spaak. Dat komt omdat ieder afzonderlijk werkstation traag wordt als er data vanaf wordt gehaald en naar toe wordt geschreven. De oplossing is dan natuurlijk een centrale fileserver.

De keuze viel op een Intergraph Windows NT-server. De reden was voornamelijk dat de netwerkbeheerder bekend was met Windows en niet met Mac of Unix. Bovendien was de snelheid die een Unix-gebaseerd Sun of SGI-systeem zou bieden voor deze relatief kleine werkgroep niet nodig. Daarnaast varieert de typische bestandsgrootte waarmee bij SonoPress wordt gewerkt van 100 KB tot 5 MB. Niet erg omvangrijk dus. De reden om geen Mac-server te nemen was dat AppleShare IP 5.0 third-party software nodig heeft om als crossplatform file- en printserver te fungeren. Overigens biedt AppleShare IP 6.0, dat binnenkort verschijnt, deze mogelijkheden wel standaard.

### PARALLELE WORKFLOWS

Het bestandsverkeer op het netwerk is parallel, dat wil zeggen dat bestanden in principe worden verwerkt op het platform waarop ze zijn gemaakt. De meeste bestanden die binnenkomen zijn in Macintosh XPress- of Illustrator-formaat. Eenvijfde van de bestanden is Windows, en dan veelal CorelDraw en PageMaker.

Zoals gezegd wordt dus zoveel mogelijk het originele bestandsformaat aangehouden in het hele traject: imaging, kleurscheiding en output. Er is één uitzondering, en dat zijn de Windows CorelDraw-bestanden. Die bevatten soms dermate veel effecten dat ze op een Imagesetter tot PostScript-fouten (!) leiden. Als dat gebeurt wordt het betreffende bestand omgezet naar Illustrator en overgezet naar de Mac-partitie op de Intergraph-server. Op deze manier leveren Windows CorelDraw-bestanden geen probleem op voor de Agfa Taipan RIP. De reden waarom complexe CorelDraw-bestanden niet goed 'rippen' is ondanks diepgaand onderzoek niet te achterhalen.

### CONVERSIEPROBLEMEN

Zoals u waarschijnlijk al vermoedt leveren conversies soms problemen op. De meestvoorkomende zijn het ontbreken van de juiste fonts in het geconverteerde document, of onjuiste fontformaten. Iets exotischer fouten leiden tot het teloorgaan van links tussen documenten en geïmporteerde illustraties. Dat is vervelend, want de uiteindelijke output mist dan bepaalde beelden.

Toch zijn voor bijna alle conversieproblemen oplossingen te vinden. Het bedenken van die oplossingen kost aanvankelijk wat tijd, maar die wordt later dubbel en dwars terugverdiend. Om verlost te zijn van de frequente fontproblemen is een simpele maar doeltreffende oplossing gekozen: Biltmore heeft Agfa's Font Library voor Mac en Windows aangeschaft. Deze bibliotheek bevat alle Agfa, Adobe en Bitstream fontfamilies. De problemen met verdwenen links waren lastig op te

lossen, maar CorelDraw biedt hierbij een oplossing: het pakket heeft de mogelijkheid om bitmapped beelden apart op te slaan als grafische bestanden. Die kunnen dan in Photoshop op de Mac worden geopend en in Illustrator worden bewaard.

### CASUS 2:

#### EEN MIX VAN DRIE PLATFORMS

Primary Color is een prepressbureau met dertig Macs en twee Windows NT RIP-servers. Het probleem waar het bureau langzamerhand steeds meer mee te kampen kreeg was het uitgebreide sneakernet van Jaz-drives en cartridges door het bedrijf. Op zich is een sneakernet met 2 GB Jaz-cartridges best functioneel; als u een cartridge van 2 GB naar een collega op vijf meter afstand gooit, is de datatransferrate hoger dan die van de meeste netwerken. Maar in een groot gebouw bereikt sneakernet toch al gauw zijn grenzen... De oplossing was het in huis halen van een Sun-server onder Unix. Tot die tijd werd – naast het sneakernet – een aantal Mac-servers gebruikt.

Eigenlijk was het vooral de behoefte aan een OPI-server die het bedrijf deed besluiten tot aanschaf van een Sun Enterprise 3000. De netwerkbeheerders dachten dat Mac- en NT-servers krachtig en betrouwbaar genoeg waren om die taak te vervullen. Unix-servers zijn volgens de beheerders bij Primary Color beter dan Macs en Windows, omdat de eerste van de grond af zijn ontworpen als multi-user fileservers voor netwerken, terwijl de besturingssystemen van de Macs en Windows-computers zijn ontstaan uit single-user architecturen. Het Sun-Unix-systeem is daarom betrouwbaarder; niet alleen is er een dubbele controle op de RAID-opslag, maar zelfs de dual SPARC-processoren controleren elkaar. Gaat een processorkaart de fout in, dan herstart de Enterprise 3000 zichzelf en werkt de machine verder op één processor.

Een ander sterk punt van de Sun-Unix-oplossing is dat de systeembeheerders bij Primary Color naar eigen zeggen zoveel CPU's in de server kunnen stoppen als zij willen. De server kan daardoor meegroeien met het bedrijf,

en hoeft niet te worden vervangen door een nieuw systeem. De systeembeheerders geven ook de voorkeur aan de X-Windows-interface van Unix boven Windows NT, omdat daardoor Primary Colors website veel beter kan worden bijgehouden.

De Sun-server kan efficiënt – en dus snel – het netwerkverkeer afhandelen tussen de dertig Macs die het bedrijf heeft staan. De AppleShare-over-TCP/IP-netwerkprotocollen zijn uitgebreid met Xinets K-Ashare-utility (gebundeld met FullPress OPI-software), voor een verdubbeling van de snelheid waarmee AppleTalk-files tussen de Macs enerzijds en de server anderzijds worden uitgewisseld.

### KRACHTPATRSERS

**U**oor Apple en zijn Macintoshes gaat netwerken binnenkort een stroomversnelling in. **AppleShare IP 6.0** moet van de Apple Servers echte krachtpatsers maken. Bètatesters laten zien dat de performance van ASIP 6.0 niet onderdoet en zelfs vaak beter is dan die van Windows NT. Apples G3 Power Macs met ASIP 6.0 worden een geduchte – goedkope – concurrent van NT en Unix-servers in prepressomgevingen.



**BIJ RIP-  
SERVERS BLIJKT  
MEER TIJD  
NODIG  
TE ZIJN VOOR  
HET BEHEREN  
DAN BIJ  
FILESERVERS**

Voor de RIP was het een ander verhaal. Hier was de eenvoud in het gebruik van Windows NT belangrijker dan de betrouwbaarheid, uitbreidingsmogelijkheden en snelheid van Unix. De bestanden worden gestuurd naar Agfa Taipan en Linotype-Hell Delta RIP's, die draaien op twee dual-Pentium Windows NT serverkloons. Bij RIP-servers blijkt meer tijd nodig te zijn voor het beheer dan bij fileservers. De RIP-servers worden bij Primary Color echter meer gebruikt, dus was het zaak een en ander zo eenvoudig mogelijk te houden. Dat is gelukt met de Windows GUI. Men acht elke NT RIP snel en stabiel genoeg om een imagesetter aan te sturen zonder geregeld te hoeven herstarten. Daar staat wel tegenover dat een fileserver voor het hele bedrijf grotere betrouwbaarheid moet hebben en minder dagelijkse configuratie nodig heeft.

De meeste klanten van Primary Color leveren hun bestanden aan op Mac-formaat. Primary Color is niet van plan om over te gaan tot de aanschaf van Windows-werkstations om Windows-opdrachten te kunnen verwerken, tenzij de hoeveelheid Windows-publishing-omgevingen zo'n investering rechtvaardigt.

**CASUS 3:  
MAC MET EEN UNIX-DRAAI**

Als ze één ding hebben geleerd bij Marrs Printing, dan is het wel dat elk moment in het productieproces zijn eigen hardware nodig heeft. Toen de drukkerij overging van een Jaz-drive sneakernet naar een centraal netwerk van Macs en Unix, was het vanaf het begin de bedoeling dat het netwerk multiplatform moest zijn.

Voorheen had Marrs zeven Macintoshes en een Sun SPARC-station in een peer-to-peer netwerk, op basis van Apple filesharing met 10Base2. Elk werkstation deed dienst als een server, waarop bepaalde bestanden voor iedereen op het netwerk toegankelijk waren. Eén Mac werd gebruikt als een Crosfield scanstation, een ander werd voornamelijk gebruikt om bestanden op te slaan op DAT. Er was geen gecentraliseerd preflightstation; de bestanden werden nagekeken op de desktopmachines.

Wanneer de bestanden klaar waren om op film te worden gezet, werden de hoge-resolutiebestanden op een Sun SPARC-station gezet, meestal met Iomega Jazdisks. Het SPARC-station diende als OPI-server en draaide ook Agfa's Cobra RIP-software voor een Agfa Avantara 25 imagesetter.

De drukkerij groeide met ongeveer vijftien procent per jaar, en steeds complexere grafische applicaties genereerden steeds grotere bestanden – een toename van werk die ervoor zorgde dat het productiesysteem werd overvoerd en de RIP het werk niet meer aankon. Het

werd steeds moeilijker de verschillende versies van bestanden en beelden op de diverse werkstations uit elkaar te houden, wat resulteerde in kostbare fouten. Door de peer-to-peer filesharing waren de Macs lange tijd kwijt met het sturen van grote bestanden naar de Sun RIP. Drukke perioden zorgden er ook voor dat er vaker DAT-backups moesten worden gemaakt, om ruimte vrij te maken op de Macs. Doordat er werd gewerkt met bestanden van 200 of zelfs 300 MB was Marrs per ploegendienst twee tot drie uur kwijt aan het alleen nog maar archiveren en terugvinden van die bestanden.

Nadat er was gekozen voor een systeem met een gecentraliseerde fileservers kocht Marrs een Apple Werkgroep Server met AIX. AIX werd gekozen omdat men gecharmeerd was van de crashvrije prestaties van Unix; de Apple werd verkozen boven een SGI- of Sun-server vanwege de prijs. De Apple functioneert als centrale opslagplaats voor bestanden en regelt de printopdrachten die worden gestuurd naar onder andere de imagesetter, verschillende proofers en een platesetter.

Men wilde liever geen afstand doen van de Macs waarop werd gewerkt, omdat het zo belangrijk was dat de mensen die achter de machines zaten wisten wat ze moesten doen en op de Mac wisten hoe ze het moesten doen. Marrs heeft twee fouten weten te vermijden die vaak worden gemaakt. In sommige bedrijven neemt men de oudste Macintosh, bijvoorbeeld een LC, en maakt men daar de server van – om vervolgens te klagen dat de server zo langzaam is. Wat ook vaak voorkomt is dat er een snellere Mac wordt gekocht die wordt volgepropt met taken, waardoor de snelheid eveneens niet hoog genoeg is voor de werkdruk.

Terwijl de Mac opgevraagde bestanden verstuurd worden tegelijkertijd opdrachten naar de Creo Allegro

RIP gestuurd, die draait op een Digital Alpha-gebaseerde Windows NT-server. De RIP is uitgerust met een digitale platesetter van Creo Products. De Windows NT/Digital Alpha RIP-server was dan ook geen keuze: die werd geleverd bij de Creo platesetter. Men had liever een Unix gehad. De NT-interface heet weliswaar gebruiksvriendelijker te zijn,

maar volgens de verantwoordelijken bij Marrs is de prestatie van NT minder goed dan Unix, en is NT bovendien buggier. Daarnaast zou Unix efficiënter omgaan met meerdere gebruikers tegelijk. De NT-RIP van Marrs crasht ongeveer twee à drie keer per week, in tegenstelling tot de Apple Workgroup Server met AIX, die misschien twee keer per jaar crasht. Dat betekent een stuk minder vaak situaties waarbij negen of tien mensen moeten wachten tot het systeem weer in de lucht is – wat ongeveer tien minuten duurt – weer moeten inloggen en moeten opzoeken waar ze gebleven waren.





Zo eenvoudig als...



## Brother HL-2400C: dè perfecte kleuren laserprinter

De krachtige Brother HL-2400C kleuren laserprinter is een prachtig ondersteuning met bijzondere voordelen voor zowel de gebruiker als de netwerkbeheerder.

Snel, betrouwbaar en economisch; het geeft uw organisatie alle voordelen van communicatie in kleur, zoals:

- 16 ppm monochroom en 4 ppm full colour
- Resolutie tot 2400 dpi-class
- Lage kosten per pagina
- Emulaties o.a. PCL®5c, PCL®6, BR-Script/2 en HP-GL®
- WEB based printer management
- Brother netwerkkaart met BRAdmin software
- Windows® en Macintosh® drivers standaard

Bel voor meer informatie of dichtstbijzijnde dealer: 020 - 54 51 251 of stuur de bon in.



State of the art in  
**colour**

**F1**   
**brother** **Tyrrell**

Alle handelsmerken, productnamen en -merken zijn eigendom van de respectievelijke bedrijven.

OFFICIAL SPONSOR OF THE TYRRELL F1 TEAM

Brother International Corporation, Nagoya, Japan

Graag ontvang ik meer informatie over de Brother kleuren laserprinters.

Naam: \_\_\_\_\_

Contactpersoon: \_\_\_\_\_

Adres: \_\_\_\_\_

Postcode/Plaats: \_\_\_\_\_

Telefoon: \_\_\_\_\_

Brother International (Nederland) B.V., Postbus 600,  
1180 AP Amstelveen, Tel 020-5451251 Fax 020-6436495

E-mail: [allemail@brother.nl](mailto:allemail@brother.nl)

Internet: <http://www.brother.com/nl>





# INTERNET *via de kabel*

DE OPMARS VAN WINDOWS NT EN UNIX IN DE WERELD VAN DE DIGITALE DESIGNERS, PREPRESS EN CREATIEVEN LIJKT ONSTUITBAAR. HET MAC-PLATFORM STAAT ONDER DRUK. IN DE RUBRIEK CROSSWORLD ONDERZOEKT MACWORLD OF DE OPMARS VAN ALTERNATIEVE PLATFORMEN HET GEVOLG IS VAN EEN ONGEFUNDEERDE HYPE – IEDEREEN GEBRUIKT TOCH NT? – OF VAN DE BETERE KWALITEIT VAN DIE ANDERE PLATFORMEN. BESTAAN ER RATIONELE REDENEN OM OVER TE STAPPEN OP WINDOWS NT OF OM JUIST TE BLIJVEN ZWEREN BIJ DE MACINTOSH?

FRED HANSEN

Een Internet-aansluiting delen met meerdere computers is niet het eerste waar u aan denkt als u een eenvoudige inbelverbinding bij een Internet-serviceprovider hebt. Met een gewoon modem, 33k6 of 56k, hebt u **DE TOEKOMST IS GOEDKOOP EN SNEL...** alle snelheid in uw eentje nodig. Met een één- of tweekanaals ISDN-verbinding begint delen al interessant te worden. Een snelle verbinding met het Internet via de kabel vraagt er als het ware om om te worden gedeeld met andere computers. En of u het kabelmodem nu aan een pc of aan een Mac hebt hangen maakt niet zo veel uit.

Een aantal jaren geleden was een Ethernet-aansluiting niet iets dat je standaard op een Macintosh of Windows-machine aantrof. Maar een netwerkje aanleggen met een aantal Macs was met behulp van LocalTalk-bekabeling een fluitje van een cent. De laatste jaren is Ethernet eigenlijk de standaard geworden en een PowerPC Macintosh heeft tegenwoordig altijd een 10baseT-Ethernet-aansluiting. Voor een pc geldt zoiets niet standaard, daar zult u meestal zelf een Ethernet-kaart in moeten priken. Voordat u aan het werk gaat met de kabelmodem en de software die nodig is om het te kunnen delen, zult u een goed werkend netwerk moeten hebben.

## EEN WERKEND NETWERK

Bij kleine netwerken hebt u de keuze tussen 10baseT en dun Ethernet (10base2 ofwel coaxkabel). Een coax-netwerk is een lange kabel waartussen de verschillende computers staan geschakeld, een beetje vergelijkbaar met hoe de standaard LocalTalk-bekabeling loopt. Bij 10baseT zult u altijd

een hubje nodig hebben (behalve als u slechts twee computers met elkaar wilt verbinden, dan kan dat met een speciale kabel, een crossoverkabel). Bij coax moet u voor de Mac meestal transceivers kopen, waaraan de coaxstekertjes worden vastgemaakt. Qua snelheid maakt het niet uit of u dun Ethernet of 10baseT gebruikt. De snelheid is maximaal 10 megabits/second; en als u dat door acht deelt komt u vanzelf op de maximale snelheid in KB's van dit soort Ethernet-verbindingen.

Een netwerkkaart toevoegen aan een pc gaat niet altijd zonder problemen. U hebt te maken met beschikbare interrupts op een pc, en als die op zijn krijgt u de kaart met geen mogelijkheid aan de praat. Bij Windows 95 kijkt u bij Control Panels-systems-device manager-properties-IRQ of er nog interrupts te vergeven zijn. Als u al een aantal kaarten hebt geïnstalleerd, kunnen er soms geen interrupts meer over zijn. Meestal hebt u dan te veel ISA-buskaarten, en is een betere keuze een PCI-kaart, want die kunnen interrupts met elkaar delen.

## TCP/IP

Elke computer (ook wel host genoemd) op een TCP/IP-netwerk heeft zijn eigen adres, het IP-adres, en zo'n adres bestaat altijd uit vier getallen die van elkaar zijn gescheiden door een punt; bijvoorbeeld 223.223.223.223. Elk getal in het adres kan variëren van 0 tot en



De Wizard die helpt bij het installeren van de Vicom Internet Gateway.





met 255. We gaan in deze situatie uit van een klein netwerk, met maximaal 256 hostadressen, een zogenaamd C-class netwerk. De A- en de B-class netwerken zijn gereserveerd voor veel grotere netwerken. Bij een IP-adres hoort ook nog een subnetmask, dat bepaalt hoe het IP-adres moet worden gelezen. Bij kleine netwerken is dat subnetmask meestal 255.255.255.0. Dit subnetmask bepaalt dat de eerste drie getallen in het IP-adres het netwerk definiëren, en het laatste getal het nummer van de computers in dit netwerk bepaalt.

Als een TCP-pakketje het net (netwerk en/of Internet) wordt opgestuurd zorgen zogenaamde routers ervoor dat die pakketjes naar het juist IP-adres worden toegestuurd. Sommige adressen zijn echter niet 'routable' en zijn alleen maar geschikt voor lokale netwerken, waardoor het gebruiken van dit soort IP-adressen in uw lokale netwerk(je) een bescherming geeft tegen aanvallen van hackers van buitenaf. 90.X.X.X en 192.168.X.X zijn de adressen die u veilig voor uw eigen netwerk kunt gebruiken, daar kan van buitenaf niet naar toe worden 'gerout'.

Overigens kan een IP-adres dynamisch of statisch zijn. Bij veel Internet-providers krijgt u telkens als u inbelt een ander IP-adres (dynamisch), bij een vaste verbinding met het Internet wordt veelal een statisch (vast) IP-adres gebruikt.

Een laatste belangrijke term die u ook nogal veel tegenkomt bij TCP/IP is 'port'. Elk Internet-protocol gebruikt een eigen standaard portnummer: voor web-services 80, voor mail 25, enz. In sommige programma's, bijvoorbeeld Internet Config, kunt u bij een IP-adres ook de poort opgeven: 193.168.3.2:80, waarbij na de dubbele punt de poort staat.

## EEN KABELMODEM DELEN

Een kabelmodem zit met een coaxkabel vast aan het kabelnetwerk (net zo'n kabel als er naar uw tv gaat) en met een 10baseT-verbinding aan de computer. Het IP-adres dat de kabelmaatschappij toekent (soms statisch, soms dynamisch) hoort bij het specifieke hardware-adres van de Ethernet-kaart waaraan het kabelmodem vast zit. De computer staat dus samen met de modem in het netwerk van de kabelmaatschappij en heeft daar bijvoorbeeld nummer 62.109.25.111.

Stel dat u de kabelmodem in een hubje prikt en vervolgens de andere computers in uw eigen netwerk een IP-adres geeft, dan moet u u houden aan de TCP/IP-regels. De eerste drie getallen bepalen het subnet, 62.109.25, het laatste getal is het nummer van de computer in het netwerk, 111. Als u dan een andere computer in uw eigen netwerk het IP-adres geeft van 62.109.25.112, loopt u grote kans op een conflict met een andere computer in het netwerk van de kabelexploitant. Die kan dat adres al lang aan een andere kabelmodemgebruiker hebben toegekend, waardoor of uw netwerk of het kabelmodemnetwerk in de war raakt. Dit zal u zeker problemen opleveren met de kabelexploitant. Hij zal u in eerste instantie afsluiten en u misschien helemaal niet meer als abonnee willen hebben. De enige echt goede oplossing voor het voorkomen

De TCP/IP-instellingen voor de kaart naar het eigen netwerk.



Het Network Control Panel op de pc met daarin de verschillende Ethernet-kaarten.

van dit soort problemen is twee Ethernet-kaarten in de computer te stoppen en zo het netwerk van uzelf en dat van de kabelmaatschappij fysiek te scheiden.

## ROUTEN OF PROXYEN?

Maar we zijn er nog niet; de andere computers in het netwerk zien wel de computer waaraan de kabelmodem hangt, maar hebben daar geen verbinding mee. Om dat mogelijk te maken zult u een softwarerouter op de Internet-computer moeten installeren, en eventueel een proxyserver erbij. Voor zowel de Mac als de pc zijn er perfecte oplossingen.

Sommige van de softwarepakketten die routen en/of proxyen geven de mogelijkheid een zogeheten DHCP-server te gebruiken. Deze Dynamic Host Configuration Protocol-server kan ervoor zorgen dat de andere computers automatisch een IP-adres krijgen toegewezen als ze TCP/IP gaan gebruiken. Dit voorkomt een hele hoop gedoe, maar is alleen echt zinvol als u een redelijk groot netwerk hebt, waarbij het handmatig instellen te ingewikkeld wordt.

Nogmaals, voor de veiligheid in het interne netwerk moet u dus wel uitgaan van de adressen die niet 'routable' zijn via het Internet. Het is verstandig om aan de netwerkkaart voor het interne netwerk, in de machine die aan het Internet vast zit, bijvoorbeeld het nummer 192.168.0.1 te geven, dan doet de DHCP-server de rest. Die deelt aan de verschillende computers dan 192.168.0.2 uit, enz., enz. Als de software waar u mee gaat werken DHCP niet ondersteunt, dan zult u de machines zelf handmatig moeten instellen.

## VANAF EEN MACINTOSH

Een softwarerouter-oplossing voor de Macintosh is de Vicom Internet Gateway. Deze softwarerouter vertaalt de interne TCP/IP-netwerkadressen naar het IP-adres waarmee u daadwerkelijk aan het Internet vast zit. De installatie en configuratie is met behulp van een Wizard redelijk eenvoudig, hoewel de kennis van TCP/IP zoals hierboven beschreven bijna onontbeerlijk is. Als u de router hebt geïnstalleerd, hebt u tegelijkertijd een DHCP-server geïnstalleerd, en kunt u de client-computers gaan configureren. Bij het TCP/IP-regelpa-



EEN

KABELMODEM

ZIT MET EEN

COAXKABEL

FAST AAN HET

KABELNETWERK

(NET ZO'N

KABEL ALS ER

NAAR UW TV

GAAT) EN MET

EEN 10BASET-

VERBINDING

AAN DE

COMPUTER





neel op de clientcomputer kiest u voor connect via Ethernet en bij Configure voor 'Using DHCP server', en klaar is Kees! Vanaf nu kunt u met deze computer het Internet op en gelden dezelfde soort instellingen voor uw Internet-applicaties als u gewend bent in te stellen.

Een andere goedkopere oplossing voor de Macintosh is IPNetrouter, ook een softwarematige router. Hier geen Wizard die u aan het handje neemt, of een DHCP-server die voor de rest van het netwerk de IP-nummers uitdeelt, u zult veel zelf moeten instellen. De documentatie is mager en u zult die van het net moeten plukken. Maar het programma werkt en er wordt hard aan ontwikkeld om het nog te verbeteren. Overigens heten de clientcomputers hier slaven en doet IPNetrouter aan IP Masquerading. Uw TCP/IP-regelpaneel op de slaafmachines zult u zelf moeten instellen. Ze krijgen een eigen vast IP-adres (in de range van 192.168.0.X); het standaard subnetmask 255.255.255.0; en het routeradres wordt het IP-adres van de machine waarop IPNetrouter draait. Uw browser en ftp-client stelt u in zoals u die gewend was in te stellen. De prijs van IPNetrouter is \$ 89,- (f 179,-/Bfr 3276), een koopje...

Er bestaat sinds kort ook proxyserversoftware voor de Macintosh, met de naam WebDoubler. Op het moment dat ik dit schrijf is die nog als bètaversie van het net te downloaden. WebDoubler maakte het ook mogelijk om één Internet-verbinding samen te delen, maar kan alleen overweg met het HTTP-protocol, waardoor u met de andere machines, de knechten, alleen webpagina's kunt binnenhalen, maar niet kunt mailen of ftp'en. De prijs is erg hoog, \$ 899,- (f 1807,-/Bfr 33.095), maar misschien is het de moeite waard als u om een proxyserver zit te springen.

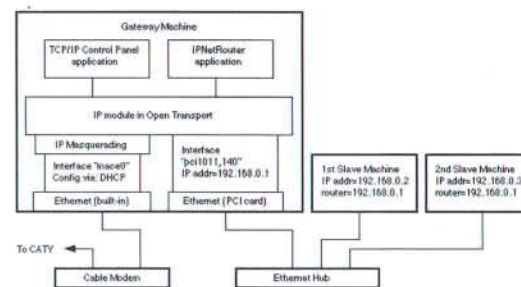
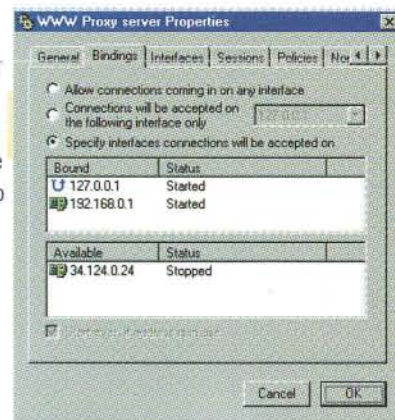
## VANAF EEN PC

Op mijn pc probeerde ik WinGate en WinProxy, alle twee goede oplossingen. Wingate fungeert als een multi-protocol proxyserver, wat zoveel betekent dat Wingate onder andere een web-proxyserver en een ftp-proxyserver is. Wingate is gratis als u met maar één extra computer wilt gaan werken. Als u het koopt krijgt u er meteen een werkende DHCP-server bij. Doordat Wingate een proxyserver is, zult u voor de software waarmee u het Internet op wilt de bijbehorende proxyserverinstellingen moeten invoeren. Voor Internet Explorer of Netscape Communicator zult u in de voorkeuren moeten instellen dat u het net benadert via een proxyserver, en u moet het adres en de poort van de proxyserver invoeren, bijvoorbeeld 192.168.0.1 als we het voorbeeld van hiernaast aanhouden; de poort voor een www-server is meestal 80. Programma's die met Internet Config kunnen werken, kunnen hun instellingen daaruit ophalen voor WWW, ftp enz. E-mail ophalen en e-mail versturen via Wingate is ook mogelijk, maar vereisen wat meer handmatige instellingen. Met behulp van de Help-file kwam ik er na een tijdje wel uit. WinProxy werkt vergelijkbaar, maar is misschien iets gemakkelijker te installeren en configureren dan Wingate.

Om de veiligheid op uw eigen netwerk te bevoor-

ren kunt u op de pc die daadwerkelijk aan het Internet vast zit (de computer met de netwerkkaart die aan het kabelmodem zit) een aantal netwerkinstellingen aanpassen. Veelal zit aan de netwerkkaart het NetBEUI-protocol vast en staat misschien zelfs File en Printer Sharing en Client for Microsoft Networks aan of geïnstalleerd. Het is aan te raden deze instellingen weg te halen met het Netwerkregelpaneel. Als u in dat regelpaneel aan uw netwerkkaart het NetBEUI verbonden ziet staan, dan moet u dat daar weghalen. Bij de TCP/IP-verbinding met de kabelmodem-netwerkkaart klikt u op Properties, en vervolgens zet u bij Bindings Client for Microsoft Networks en File and Printer sharing uit.

De administrator in Wingate, waarmee de verschillende proxyprotocollen kunnen worden ingesteld.



De instellingen in Wingate van de web-proxyserver, met het IP-adres van de kabelmodem en het IP-adres van het interne netwerk.

## Informatie en prijzen

[www.maxum.com/WebDoubler](http://www.maxum.com/WebDoubler), voor info over de proxyserver-software op de Macintosh. Prijs: \$ 899 (f 1807,-/Bfr 33.095)

[www.vicomtech.com](http://www.vicomtech.com), voor info over de Internet Gateway.

Prijs: 3 gebruikers \$ 249 (f 500,-/Bfr 9166), onbepikt \$ 995 (f 2000,-/Bfr 36.629)

[www.sustworks.com](http://www.sustworks.com), voor info over IPNetrouter.

Prijs: \$ 89 (f 179,-/Bfr 3276)

[www.deerfield.com](http://www.deerfield.com), voor info over WingateLite.

Prijs: 1 gebruiker gratis, 2 gebruikers \$ 60 (f 121,-/Bfr 2209), onbepikt \$ 320 (f 643,-/Bfr 11.780)

[www.ositis.com](http://www.ositis.com), voor info over WinProxy.

Prijs: 3 gebruikers \$ 60 (f 121,-/Bfr 2209), onbepikt \$ 300 (f 603,-/Bfr 11.044).

Van bijna alle hier genoemde software is een versie te downloaden die u kunt uitproberen.

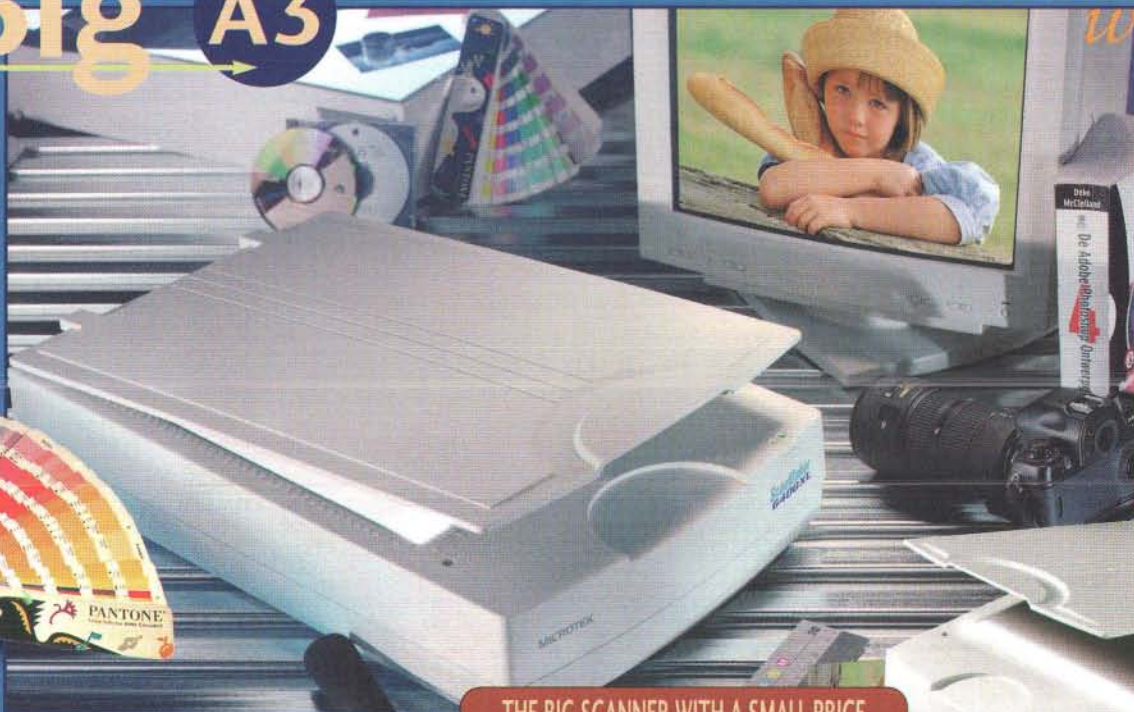


Voor de Mac lijkt de Vicom-oplossing een goede keuze. Het enige bezwaar is dat het een nogal prijzige oplossing is: \$ 299,- (f 601,-/Bfr 11.007) voor drie gebruikers. De handleiding van de Vicom Internet Gateway is duidelijk, en met behulp daarvan kunt u de meeste problemen wel oplossen. De handleiding van IPNetrouter is minder uitgebreid en wat minder duidelijk. Maar als u wat verstand van TCP/IP hebt is er best uit te komen en is \$ 89,- (f 179,-/Bfr 3276) voor ongelimiteerd gebruik een koopje. Voor de pc kan ik niet echt kiezen tussen Wingate of WinProxy. Als u maar één computer extra met het net wilt laten praten, dan is Wingate de voor de hand liggende keuze, want het is gratis. Als ik zou moeten gaan betalen omdat ik meerdere machines wil gebruiken, dan kies ik misschien weer voor WinProxy, deels vanwege de eenvoudige installatie en de goede informatie die ze via het net beschikbaar stellen. Een laatste opmerking: waarschijnlijk staat in de voorwaarden die uw kabelexploitant u heeft opgelegd dat u maar één machine aan het Internet mag koppelen en hem/haar niet in een netwerkje mag hebben staan. U bent dus in overtreding als u doet wat hierboven is beschreven, en het is verder uw eigen verantwoording en niet die van MacWorld. Overigens werkt al die software ook met ISDN-kaarten, modems en op wat voor manier u ook contact maakt met het Internet...



# Big A3

it's a  
colourful  
world



## THE BIG SCANNER WITH A SMALL PRICE

De nieuwe A3 scanners van Microtek brengen groot-formaat scannen binnen ieders bereik. De ScanMaker 6400XL en 9600XL zijn zeer concurrerend geprijsd zonder concessies te doen aan de kwaliteit. Beide scanners zijn 36 bit en hebben een optische resolutie van respectievelijk 400 x 800 en 600 x 1200 dpi. Vanaf nu is geen origineel meer te groot.

# Professional colour

Met de ScanMaker 5 zet Microtek een nieuwe, innovatieve professionele scanner in de grafische markt. Een flatbed-scanner met een ingebouwde dia unit voor scans van topkwaliteit. Met een optische resolutie van 1000 x 2000 dpi en 36 bit kleurdiepte is dit de scanner waarmee grafische professionals scans van high-end kwaliteit kunnen maken.

## INTEGRATED SLIDE SCANNER

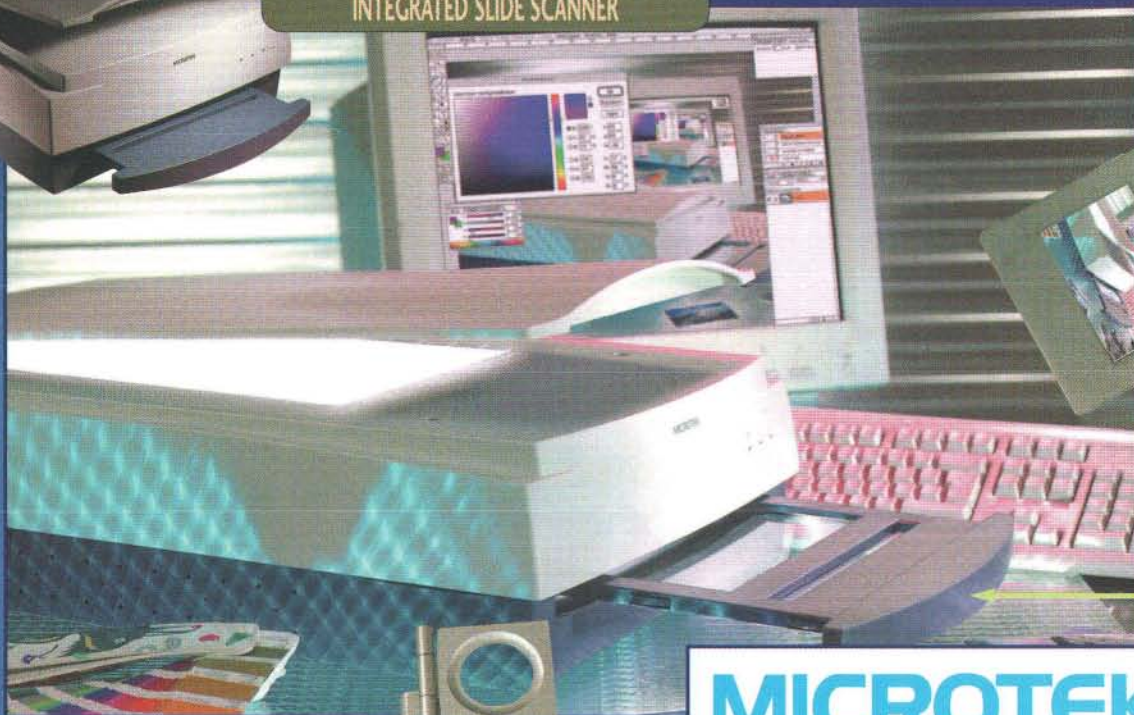


Kleurdiepte:  
36 bit  
Maximale  
materiaalgrootte:  
216mm x 355mm  
A4 voor  
opzichtmodellen  
203mm x 254mm  
voor doorzichtmodellen  
SCSI Interface  
(voor Apple Macintosh)  
SCSI-kaart  
(voor PC)  
Software:  
ScanWizard (PC/Mac)  
PhotoImpact Full (PC)  
ImagePals2Go! (W3.x-PC)  
ColorIt! (Mac)  
Painter 5.0 (PC/Mac)  
OmniPage LE (PC/Mac)  
Colour Separation Software  
(b.v. SilverFast of  
ScanPrepPro)

## TECHNISCHE GEGEVENS

ScanMaker 6400XL  
Optische resolutie:  
400x800 dpi  
(maximale resolutie  
geïnterpoleerd 6400 dpi)  
Kleurdiepte:  
36 bit

Maximale materiaalgrootte:  
304mm x 430mm (A3)  
SCSI Interface  
(voor Apple Macintosh)  
SCSI-kaart  
(voor PC)  
Software:  
ScanWizard (PC/Mac)  
PhotoImpact Full (PC)  
ImagePals2Go! (W3.x-PC)  
ColorIt! (Mac)  
Painter 5.0 (PC/Mac)  
OmniPage LE (PC/Mac)  
Colour Separation Software  
(b.v. SilverFast of  
ScanPrepPro)  
Optioneel:  
Doorzichtmodule (TMA)



slide  
scanner

# MICROTEK

Voor verdere informatie kunt u terecht bij uw dealer of rechtstreeks bij Microtek Europe B.V., Max Euwelaan 68, 3062 MA Rotterdam, tel. 010-2425666, fax 010-2425699.

Fouten en technische of softwareveranderingen voorbehouden. Geplaatste handelsnamen zijn eigendom van de respectieve leveranciers.



- ▶ Bryce 3D ▶ FotoStation
- ▶ Nikon SuperCoolscan LS-2000
- ▶ Minolta Dimage Scan Multi
- ▶ Symantec Norton Antivirus 5.0
- ▶ Scii ISDN-kaart ▶ Quake voor Power Mac
- ▶ Cinema 4D XL



Een komeet die nog kan draaien ook!

**B**ryce is voor de Macintosh altijd wel het meest ultimelandschapscreatieprogramma geweest. Iedereen kent inmiddels ook wel de nodige cd-hoesjes waarop geweldig fantasievolle landschappen of science fiction-achtige werelden staan afgebeeld. Bryce is bij uitstek het fotorealistische pakket op budget waarmee een ongekennde beeldkwaliteit kan worden behaald. Maar het duurt niet lang of u raakt gewend aan het feit dat

Bryce mooie landschapsplaatjes kan maken, en dan wilt u de boel in beweging zetten. De hoeveelheid data die het pakket daarvoor per seconde animatie er doorheen moet jagen maakt u niet zoveel uit, want u hebt immers een G3, en uw klant wil nou eenmaal door het landschap vliegen of ruimteschepen zien opstijgen boven een met sputterende lava gevulde krater. Wel, dan is Bryce 3D een geknipte opvolger voor u. Animatie op verzoek...

### SPECIALISTISCH

Met de komst van animatie moet één ding niet uit het oog worden verloren: Bryce is vooral een landschapsgenerator. Het programma kan in de handen van diehards weliswaar zelfs de meest ongelofelijke modellen tot leven brengen, maar dat is in de praktijk niet voor iedereen weggelegd. Dit alles vindt zijn weerslag in de manier waarop animatie in Bryce 3D is ondergebracht.

Wat zult u niet aantreffen in de nieuwe upgrade? Dat zijn particlesystemen, freeform deformations, inverse kinematics, bones of andere functies die vooral bij bredere 3D-softwarepakketten aanwezig zijn. Maar het spreekt natuurlijk voor zich dat dit soort functies ook niet thuishoren in Bryce 3D. Toegegeven: particles zijn lekker, en deze zullen ook beslist wel in een volgende versie verschijnen, maar bones of inverse kinematics hebben een beter thuis bij karakter- of complexe objectanimatie. Bryce 3D beperkt zich bewust tot eenvoudige fly-thru's en simpele objectanimatie.

### KEYFRAME-ANIMATIE

Aan het begin van elke animatie staat de wereld in rusttoestand. U hebt net een compleet fantasy island in elkaar gesleuteld en wilt nu langzaam vanaf de ingang van uw bamboehut met de camera omhoog glijden, om vervolgens de weidsheid van strand en zee

aan de kijker te tonen in één vloeiende beweging.

Het enige dat u daarvoor hoeft te doen is de beweging van de camera over tijd vast te leggen. Dit is een van de eenvoudigste methoden om een animatie te maken. De software berekent tussen de begin- en eindfase alle tussenfases, en daardoor ontstaat er een vloeiende overgang van de ene naar de andere camerapositie.

Intussen wilt u een naderend watervliegtuig op het water laten landen. Dat kan met diezelfde keyframe-handelingen gebeuren. Nadat u de ruwe beweging hebt gemaakt kunt u het animatieverloop verfijnen in de 'advanced motion lab' van Bryce 3D. In dit aparte venster kunt u elk facet van een beweging, belichting of texture verfijnen door de bewegingscurve van een rotatie, een verplaatsing of een andere variabele grafisch aan te passen. In feite grijpt u hiermee direct in het bewegings- of snelheidsproces in waarmee gebeurtenissen zich voltrekken over een bepaalde tijdsduur.

### EENVOUDIG

Toch zijn sommige delen van Bryce 3D niet goed uitgevoerd. Zo is er geen mogelijkheid om aparte velden uit te rekenen voor video (iets wat overigens wel ondervangen kan worden door twee keer zoveel beeldjes - 50 per seconde - te berekenen). Ook bewegingsonscherpte is niet aanwezig, waardoor snel bewegende voorwerpen altijd scherp worden weergegeven; een onwenselijk iets in animatie. Ook zijn meestal de structuren die Bryce toekent aan natuurlijke fenomenen als rotspartijen veel te fijn van aard, waardoor het geheel op video vaak verschrikkelijk gaat bibberen. Hier zou de pushbutton-cultuur van MetaCreations zeker wat meer aandacht aan moeten besteden.

### PUMP UP THE VOLUME

Iets geheel nieuws (en daarmee ook direct weer een processorkiller!) zijn de volumetrische effecten.



ten waarmee zichtbare lichtbundels, 3D-volumetrische textures en atmosferische effecten kunnen worden nagebootst. De resultaten van het activeren van deze effecten is ronduit verbluffend, maar de offers in rekentijden grenzen hierbij ook aan het onacceptabele. Natuurlijk, voor een stilstaand klein plaatje is het allemaal geweldig, maar door dit soort effecten in een animatie te zetten krijg u hooguit een seconde animatie per twee dagen klaar. En dat is iets wat regelrecht indruist tegen hetgeen Bryce ooit introduceerde: razendsnel fotorealistische landschappen maken!

Albert Kiefer

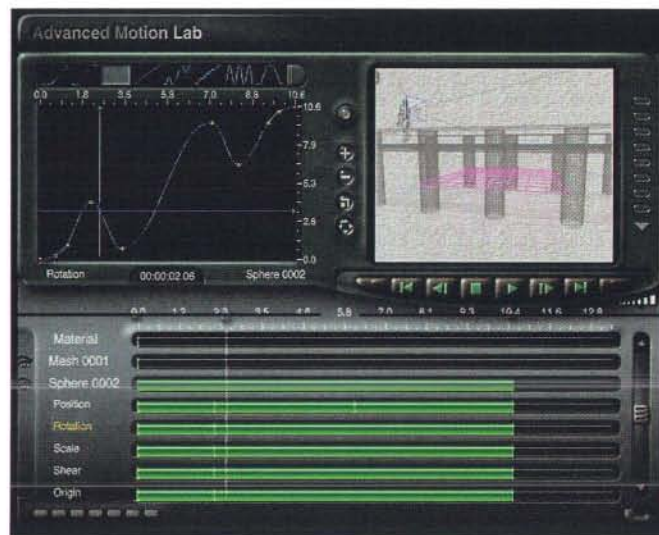
**Conclusie:** De animatiefuncties zien er verfijnder uit dan dat ze werkelijk inzetbaar zijn. U kunt met Bryce 3D goeie camera-animaties maken, maar bij meer dan een handjevol geanimeerde objecten wordt de advanced motionlab totaal onbruikbaar. Voor het 'normale' stilstaande beeld zitten er met de volumetrische materialen en belichtingseffecten weer voldoende nieuwe snufjes in om de upgrade te rechtvaardigen.

**Product:** Bryce 3D

**Leverancier:** Esselte

**Tel:** 034-8415084

**Systeemeisen:** PowerPC of Pentium-pc, Systeem 7.1 of Windows 95/ NT, minimaal 16 MB RAM



In het Advanced Motion Lab kunnen bewegingen worden geprogrammeerd.

## GEMAK VOOR DE DIGITALE FOTOGRAAF

FOTOSTATION

**W**ie veel (digitale) foto's moet opslaan en bijhouden doet er verstandig aan dit in een speciaal daarvoor bedoelde database onder te brengen. U kunt daarvoor natuurlijk zelf een database aanmaken in een programma als FileMaker Pro, maar dat vereist veel kennis van zaken en veel werk. Bovendien kunnen niet alle veelvoorkomende handelingen vanuit FileMaker Pro worden geprogrammeerd, zodat u altijd zult moeten werken met een combinatie van programma's, zoals FileMaker, Photoshop en een eventueel verzendprogramma.

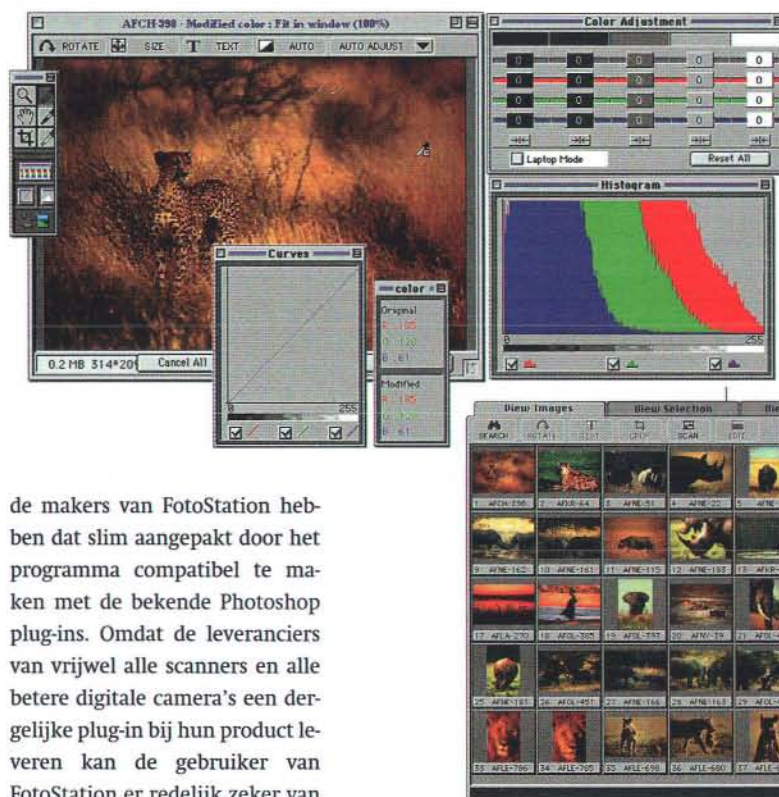
Een alternatief voor deze combinatiemethode is het programma FotoStation van het bedrijf FotoWare, in Nederland geïmporteerd door Inca in Haarlem. FotoStation combineert de drie meestvoorkomende toepassingen in de digitale fotografie tot één naadloos op elkaar aansluitend geheel. Met FotoStation kan de fotograaf z'n digitale foto's uit de camera naar de computer ha-

len, dan wel z'n foto's scannen met een filmscanner of flatbed-scanner. Daarvoor zijn uiteraard zogenaamde drivers nodig, maar

zijn dat zijn huidige camera en scanner vanuit het programma kunnen worden bediend, en dat dit ook het geval zal zijn met nieuwe scanners en camera's.

Nadat het beeld is ingelezen kan een aantal standaard bewerkingen worden uitgevoerd, zoals kleur- en densiteitscorrecties. Deze handelingen kunnen op eenvoudige wijze worden geautomatiseerd via een auto-adjust-instelling, zodat u dit in slechts één

enkele handelingen kunt uitvoeren of direct tijdens het inlezen van het beeld kunt toepassen. Uiteraard gaan deze beeldbewerkingsmogelijkheden lang niet zo ver als die van Photoshop, maar alle standaard veelvoorkomende correcties kunnen op deze manier worden gemaakt, zodat het gebruik van Photoshop kan worden beperkt tot alleen de wat meer vergaande veranderingen aan het beeld.



FotoStation biedt veel mogelijkheden in overzichtelijke vensters en menu's.

de makers van FotoStation hebben dat slim aangepakt door het programma compatibel te maken met de bekende Photoshop plug-ins. Omdat de leveranciers van vrijwel alle scanners en alle betere digitale camera's een dergelijke plug-in bij hun product leveren kan de gebruiker van FotoStation er redelijk zeker van



## OPSLAAN EN RUBRICEREN

Na deze invoer en bewerking worden de foto's op schijf opgeslagen en in FotoStation gerubriceerd. Ze kunnen worden voorzien van naam, trefwoorden, omschrijvingen enzovoort, om op deze manier snel te worden opgezocht. FotoStation kan daarbij een vel met dia's tonen, met een keuze van 2 tot 45 beelden per vel. Dergelijke 'contactsheets' kunt u printen, evenals de individuele foto's. Weergave is ook mogelijk via een lijst van namen en trefwoorden. De beelden kunnen worden gesorteerd op naam of op datum. De foto's kunnen tenslotte in verschillende 'projecten' worden ingedeeld om grote verzamelingen overzichtelijker te houden.

Door zaken als ISDN en het Internet komt het steeds vaker voor dat de fotograaf thuis z'n di-

gitale beeldarchief heeft opgeslagen en de foto's rechtstreeks in digitale vorm aan z'n klanten levert. FotoStation is daar helemaal op ingesteld en biedt een aantal zeer snelle opties voor verzenden of op schijf zetten. Aan de beide zijanten van het scherm kan de gebruiker een alias of snelkoppeling maken naar een map op de harde schijf, een andere schijf, of zelfs een remote bestemming op een netwerk- of dial-upverbinding (ISDN, Internet). Als de selectie van de foto's is gemaakt, kunnen de beelden zodoende in één druk op de knop naar deze bestemming worden gekopieerd of verzonden. Als de bestemming remote is, geeft de gebruiker aan welk telecommunicatieprogramma hiervoor moet worden gebruikt. Dit programma wordt dan automatisch gestart en neemt het daadwerkelijke verzenden voor z'n rekening. Het enige dat de ge-

bruiker nog hoeft te doen is bijvoorbeeld het e-mailadres invullen (als de verzending via het Internet gebeurt) en op Send drukken in het e-mailprogramma.

Johan Elzenga

**Conclusie:** FotoStation neemt de (digitale) fotograaf veel werk uit handen, omdat het programma alle standaard handelingen – van inlezen via corrigeren en opslaan tot selecteren en versturen – in één gemakkelijk te bedienen geheel combineert. Met name voor diegenen die weinig zin hebben om zelf databases als FileMaker te programmeren, is FotoStation een uitkomst. Het werkt snel en gemakkelijk en vereist weinig digitale ervaring bij de fotograaf.

**Product:** FotoWare FotoStation 3.0

**Leverancier:** Inca BV, Haarlem

**Tel:** 023-5101910

**Prijs:** f 1750,-/Bfr 32.051

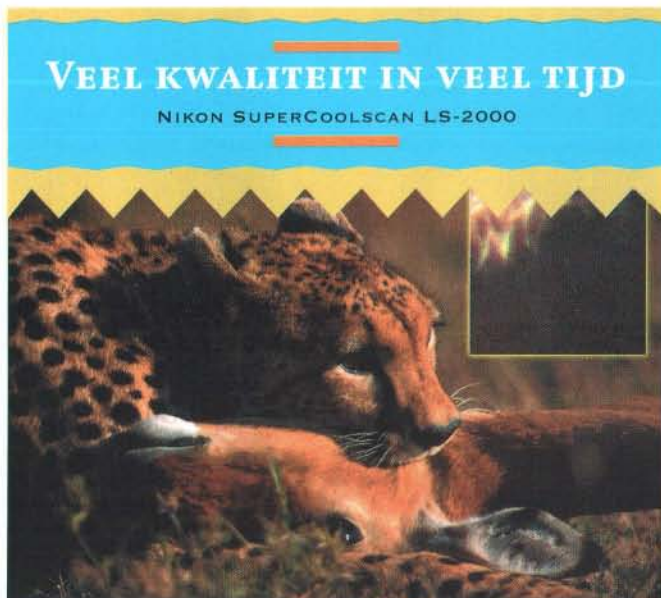
**Systeemeisen:** Power Macintosh

nog inserts te krijgen voor APS en voor 'batch' scannen van maximaal vijftig dia's. Deze handige modulaire opbouw is echter niet het meest opvallende aan de scanner, want die zit aan de binnenkant. Door de toepassing van een vierde LED (de Nikon-scanners werken met drie LED's als lichtbron), die schuin van opzij is geplaatst, kan de scanner oneffenheden als vuiltjes en krasen detecteren. De software kan die oneffenheden vervolgens volledig automatisch verwijderen.

Daarnaast heeft de scanner de mogelijkheid om niet alleen een 'Normal' scan te maken, maar ook een 'Fine' of een 'Super Fine' scan. Daarbij wordt de film niet éénmaal, maar viermaal of zestienmaal gescand. De waarden worden bij elkaar opgeteld en vervolgens weer gedeeld door het aantal scans. Het resultaat van deze truc is dat onregelmatigheden die optreden als gevolg van ruis worden 'uitgedeeld'. Ruis is immers een willekeurig signaal, dat als enige niet constant is bij iedere scan. Vooral in de donkere partijen – en dan met name bij dia's – zou dit tot een flinke verbetering van de beeldkwaliteit moeten leiden. Uiteraard kost deze methode van scannen wel aanmerkelijk meer tijd. De software bestaat uit een Photoshop plug-in (Macintosh) of een TWAIN-driver (Windows). Voor diegenen die geen compatibele software hebben komt er een klein NikonScan-programma bij, dat niets anders doet dan die drivers aansturen.

## FILMS

Een filmscanner moet drie soorten films kunnen verwerken: zwart-wit negatief, kleurnegatief en kleurpositief (dia). Zwart-wit positief bestaat ook (Agfa Scala diafilm bijvoorbeeld), maar het scannen hiervan is niet wezenlijk anders dan kleurpositief. Zwart-wit negatieffilms stellen niet al te veel eisen aan een scanner. Het contrast van de negatieven is zelden een probleem, en er zijn geen kleurcorrecties nodig. Bij sommi-



Scan van een contrastrijke dia in de normale stand. In de insert het zichtbare resultaat van ruis (wat lichter gemaakt om het beter te kunnen zien).



Scan van dezelfde dia, nu op de Super Fine-stand voor maximale ruisonderdrukking.





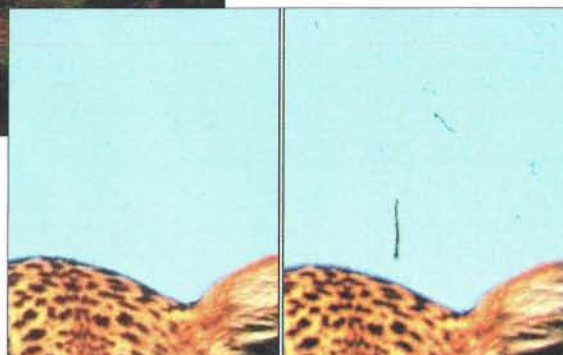
Scan van een negatief.

ge scanners blijkt wel dat dergelijke negatieven beter in kleur kunnen worden gescand en daarna omgezet naar zwart-wit. Nikon gaat daar kennelijk ook van uit, want de bijgeleverde (bèta)software had zelfs helemaal geen instelling voor zwart-wit. De andere twee filmsoorten stellen hele verschillende eisen. Kleurnegatief is niet zo moeilijk te scannen wat betreft het contrast, maar het uifilteren van het oranje masker is niet zo eenvoudig. Veel scanners geven matige kleurenbeelden vanaf negatieffilm. Beoordelen blijft echter moeilijk en enigszins discutabel, want er is feitelijk geen referentiekader. Een afdruk van het negatief zal immers ook een eigen kleurafwijking vertonen, dus wie zegt welke weergave 'correct' is? De kwaliteit van de scan van een kleurnegatief is dus vooral afhankelijk van de kwaliteit van de software, en minder van de hardware. Bij het scannen van dia's is dat andersom. Softwarematig is de scan niet zo'n probleem, hardwarematig des te meer. Dia's hebben een veel hoger contrast, en hierdoor vallen de scanners met een lage kleurdiepte (24 bits) en navenant lage densiteit genadeloos door de mand. Een test van filmscanners moet daarom worden uitgevoerd met zowel dia's als kleurnegatieven, waarbij de resultaten met dia's

vooral een indruk geven van de hardwarekwaliteit en de resultaten met negatieven van de softwarekwaliteit. Hardware en software vormen echter één geheel en kunnen dus niet afzonderlijk worden beoordeeld (al is de software te upgraden en soms te vervangen door software van een andere leverancier).

#### TEST

Voor de test koos ik een aantal dia's en negatieven waarvan ik wist dat de scanner er moeite mee zou kunnen hebben vanwege het hoge contrast. Ik maakte scans in de hoogste resolutie (2700 dpi), met verschillende instellingen: Normaal (1x gescand) zonder 'vuilcorrectie', Normaal met correctie voor oneffenheden, Fine en Super Fine met en zonder correctie. De scans werden vervolgens beoordeeld op kleur, doortekening van lichte en donkere partijen, scherpheid en de effecten van ruis in de donkere partijen. Alle tests werden uitgevoerd met de scanner aangesloten op een Power Macintosh. Graag had ik de test crossplatform uitgevoerd, dus zowel op een Macintosh als op een Windows 95-machine, met name om het verschil te zien tussen de kleurgekalibreerde ColorSync-versie (Macintosh) en de niet-ColorSync-versie (Windows). Helaas, de



Detail van het resultaat van een dia die werd gescand met schoonmaakcorrectie en zonder schoonmaakcorrectie.

Windows-software weigerde hardnekkig met de scanner samen te werken. Bij iedere poging reageerde de scanner wel kort, maar vervolgens kwam er dan een foutmelding dat de scanner waarschijnlijk niet aan stond. Omdat we de scanner slechts een hele korte tijd konden lenen, heb ik het na een tijdje vruchteloos proberen maar opgegeven om ook de Windows-versie van de software te testen. Aangezien het bèta-software betrof, was een gedetailleerde vergelijking toch niet goed mogelijk geweest.

#### RESULTATEN

Op de resultaten van de LS-2000 valt maar weinig aan te merken. Qua kleurweergave en scherpheid zien de beelden er prima uit, en dat geldt zowel voor dia's als negatieven. De donkere partijen tonen een prima doortekening die duidelijk beter is dan van filmscanners in de 1500 tot 2500 gulden range, en dan heb ik het nog niet over de speciale 'schoonmaakoptyes' gehad. Natuurlijk is dat geen eerlijke vergelijking,

maar het maakt duidelijk dat de prijs van rond de 4500 gulden (exclusief btw) niet overvraagd is voor deze scanner.

Uiteraard was ik wel bijzonder benieuwd naar die speciale schoonmaakoptyes. De enthousiaste verhalen vooraf bleken geen grootspraak. De correctie van vuil en krasjes is zeer fraai, hoewel deze tovenarij uiteraard wel aan een bepaalde limiet is ge-

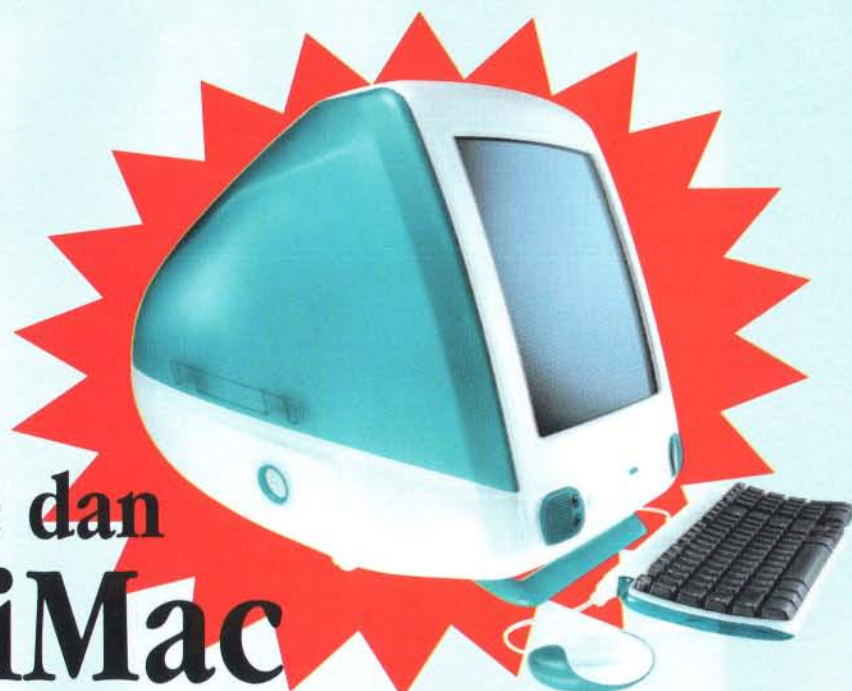
bonden. Kleine vuiltjes en krasjes worden onzichtbaar weggewerkt, maar grotere 'blopjes' vuil laten toch hun sporen na. Het is alsof de emulsie van de film op die plaats een beetje is beschadigd, want je ziet een kleine oneffenheid overblijven, vooral als de omgeving van de vuile plek vrij licht is. Deze functie is daarmee prettig als finishing touch om retouche in Photoshop te beperken, maar u moet toch de film eerst even schoonmaken voordat u begint met scannen. De Fine- en Super Fine-mogelijkheden geven inderdaad een verbetering van de ruis in donkere partijen te zien. In de Fine-stand (4x scan) vond ik het verschil nog niet zo spectaculair, maar in de Super Fine-stand is het net alsof de scans zijn gemaakt op een aanzienlijk duurdere professionele scanner. Het effect van ruis is vrijwel niet meer te zien en de scans zijn van grote klasse. Helaas heeft deze stand wel een 'pay off': het scannen van een dia duurt nu zo tergend lang (ongeveer tien minuten per scan) dat grote potten koffie absoluut



**Bel gratis**  
**0800-0222669**



**Fax gratis**  
**0800-0227717**



**Daar is 'ie dan**  
**de iMac**  
***incl. de gratis Mail-a-Mac iMac kit \****

***\* bel gratis voor meer info***  
***f 2794,-***

excl.btw

*Mail-a-Mac is officieel Apple Dealer en postorder-bedrijf voor Apple Macintosh producten.*

*Mail-a-Mac verschilt van de reguliere dealers met name op één punt: DE PRIJS. Door in grote hoeveelheden bij Apple Nederland in te kopen, geen exclusieve catalogi uit te geven en geen showroom te hebben, kan de prijs zeer laag gehouden worden. Zo mogelijk de laagste prijs van Nederland.*

*Natuurlijk gaat de laagste prijs niet ten koste van de garantie. Als een computer onverhoopt niet meer werkt wordt deze tijdens de garantie gerepareerd door één van de Authorised Apple Service Providers in Nederland.*

*Laten we eerlijk zijn: een bodemprijs heeft een keerzijde. Mail-a-Mac biedt weliswaar een prima advies zonder opdringerige verkoopmethodes, maar support na aankoop is beperkt tot drie maanden Apple Assistance Center. In feite verschilt de ondersteuning niet met andere postorders.*

*Enige kennis van de Mac is dus wenselijk.*

**bezoek onze clickshop winkel op internet voor de laatste en laagste prijzen**

**[www.mailamac.nl](http://www.mailamac.nl)**



noodzakelijk zijn... In zo'n situatie is die 'batch scanner' natuurlijk een ideale oplossing, omdat er dan vijftig dia's achter elkaar kunnen worden gescand zonder dat u erbij hoeft te blijven.

Johan Elzenga

**Conclusie:** De SuperCoolscan LS-2000 is duidelijk een nieuwe-generatiescanner, die feitelijk geen vergelijking met oudere typen scanners mogelijk maakt. In z'n 'gewone' stand maakt deze scanner al beelden van prima kwaliteit, maar als alle extra opties worden aangezet en u intussen een kop koffie gaat drinken, is het resultaat een absolute topklasse scan waar zelfs een drums scanner zich niet voor hoeft te schamen.

De software is gemakkelijk te bedienen en fraai vormgegeven.



## EERSTE MIDDENFORMAAT-SCANNER TER WERELD

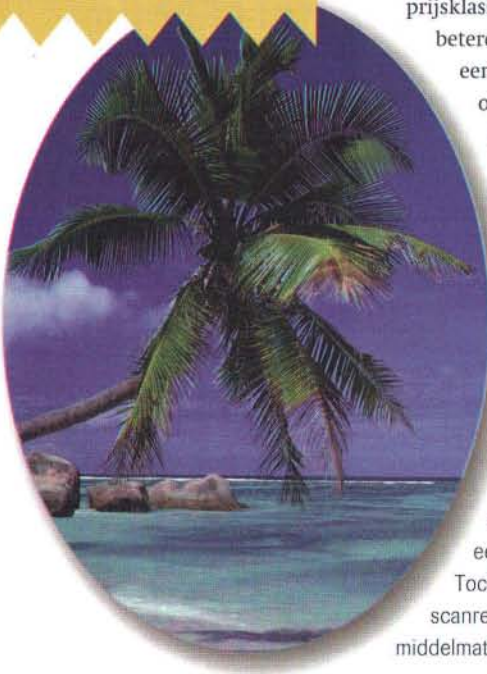
MINOLTA DIMAGE SCAN MULTI



et de Dimage Scan Multi introduceert Minolta de eerste filmscanner ter wereld die zowel kleinbeeld- en Advanced Photo System-films als middenformaat-films kan scannen op een voor beide formaten aparte resolutie. Een 16 mm filmhouder is ook leverbaar. Wij kregen een testmodel ter beschikking om duchtig aan de tand te voelen.

Voor het scannen van kleinbeeldfilms en APS-films zijn verschillende scanners leverbaar. Er zijn goedkope scanners voor de thuisgebruiker, scanners voor semi-professioneel en professioneel formaat, en scanners voor hoge productie bij vaklabs en groot-labs. Voor het scannen van middenformaat films, zoals 6 x 4,5 cm tot en met 6 x 9 cm, waren tot dusver geen specifieke scanners leverbaar. Er zijn alleen enkele 4 x 5 inch scanners op de markt, en verder kunt u de betere vlakbed-scanner inzetten in combinatie met een transparant-adaptor.

Het nadeel van zowel de 4 x 5 inch filmscanner als de vlakbed-scanner is echter dat de resolutie vaak weer te laag is om hiermee ook kleinbeeldfilms te scannen.



Heldere lucht, diepblauwe zee en een groene palm.

Toch is het scanresultaat middelmatig.

U moest dus vaak kiezen voor een combinatie van twee scanners. Met de introductie van de Dimage Scan Multi lost Minolta dit dilemma op. Deze scanner kan kleinbeeld (en optioneel ook APS) inlezen met een resolutie van 2820 dpi, terwijl middenformaatfilms kunnen worden verwerkt met een optische resolutie van 1124 dpi.

### RESOLUTIE

Hoe hoog moet de optische resolutie van een scanner zijn? Die

vraagt komt naar boven als u de specificaties leest van de Scan Multi. Een optische resolutie van 2820 dpi voor kleinbeeld is een prima resolutie, die bovendien door weinig scanners in deze prijsklasse zal worden verbeterd. U kunt hiermee een afdruk maken tot ongeveer A4 op 300 dpi en een A3-print op 200 dpi. Voor de meeste toepassingen zal dat ruim voldoende zijn, en ook voor het bewerken van dia's die later opnieuw

moeten worden 'uitgeschoten' op diafilm is deze resolutie meer dan adequaat.

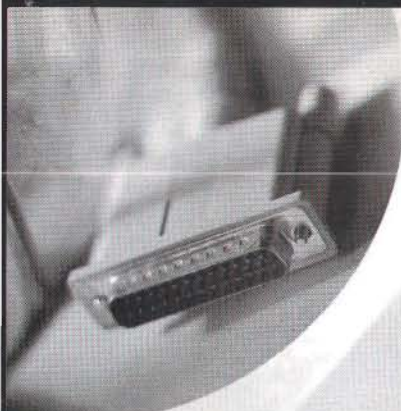
De waarde van 1124 dpi voor de optische resolutie van middenformaatfilms is iets waar ik wel mijn wenkbrauwen bij frons. In de praktijk betekent dit dat een middenformaatdia of negatief, met name als er op 6 x 4,5 cm of 6 x 6 cm wordt gewerkt, op een beduidend lager aantal pixels uitkomt dan een kleinbeeldnegatief. Het grotere filmformaat

compenseert de lagere resolutie namelijk niet volledig, behalve bij 6 x 9 cm, waarbij weer het gehele CCD-bereik wordt gebruikt. Daarvoor fotografeert u toch niet op middenformaat? En voor het uitschieten naar dia is 1142 dpi ook net niet voldoende, aangezien de meeste filmrecorders om 1200 dpi vragen. Bedenkt u daarbij dat vlakbedscanners van 1000 x 2000 tot 1200 x 2400 dpi optisch te koop zijn voor zeker zo'n tweeduizend gulden minder dan de Dimage Scan Multi, dan rijst te vraag of de combinatie Minolta-QuickScan 35 (of vergelijkbaar) met een dergelijke vlakbedscanner niet uiteindelijk beter uitpakt dan deze nieuwe Dimage Scan Multi. Voor hetzelfde geld kunt u dan kleinbeeld scannen tot 2820 dpi (maar wel in 30 bits in plaats van 36 bits), middenformaat op 1000 tot 1200 dpi en tevens ook alle formaten tot A4 (opzicht en doorzicht). We komen hier nog op terug.

### TESTRESULTAAT

Om de Dimage Scan Multi te testen sloten we deze scanner aan op een snelle Power Macintosh met 240 MB RAM. We maakten scans van kleurnegatief en kleurdia, zowel op kleinbeeld als op middenformaat (6 x 4,5 cm en 6 x 7 cm) en vergeleken het resultaat met enkele alternatieven, zoals de eerdergenoemde vlakbedscanner, een andere kleinbeeldscanner en een 2000 dpi 4 x 5 inch





# H a r d d i s k

# B o m m e t j e

# M o n i t o r

## HTR Mailing, Snelle Flexibele Oplossingen.

### Computers

Apple iMac 233Mhz incl 15" scherm en 56K Modem	2850,-
PowerMac G3 233 Desktop 32/4/CD	3395,-
PowerBook G3 233Mhz 32/2/CD, vanaf	5495,-

### CD

Externe CD Rom Drive 16x Speed	250,-
Externe CD Writer Yamaha RW 4x/2x/6xSpeed	1195,-
Writable CD 74 min. Sony per 10 stuks	35,-
Writable CD 74 min. Blanco per 10 stuks	25,-

### Netwerk

Asanté Switch 8x 10Base en 2x 100Base porten	795,-
Farallon Ethernet PCMCIA	265,-
Farallon 100Base Fast Ethernet Kaart PCI	199,-
HUB 8 poorts 10BaseT, stackable	185,-
HUB Switched 24 Poorts, 10/100 autosensing	3995,-
Ethernet Kaart PCI, vanaf	99,-
Netopia ISDN Router - 1 verbinding voor onbeperkt aantal users	1695,-

### Diverse Software

Adobe Illustrator 7.0 NL	599,-
Cubase VST 4.0, update vanaf elke versie	255,-
FaxSTF Pro 5.0 Fax Management Software	225,-
Filemaker Pro 4.0, Mac of Windows versie	445,-
Kai's Power Show	125,-
Dr. Solomon's Virex Antivirus	199,-
Norton Antivirus 5.0 Mac	195,-
Barcode Pro probleemloos elke Barcode maken	750,-
PC Mac Lan Connect uw PC in een Apple netwerk	345,-
Retrospect Express - eenvoudig Backup programma	115,-
Poser 3.0	450,-

### PCI Kaarten

Power 3D Voodoo Videokaart incl. Games	299,-
Orange PCI DOS Card met 166Mhz PII en 32Mb RAM	1295,-
iXMicro 8Mb 3D versnelde Videokaart	775,-
iXMicro 4Mb Rocket Videokaart met PAL out	550,-
Adaptec SCSI Kaart Ultra Wide voor Mac	599,-

### Internet Software

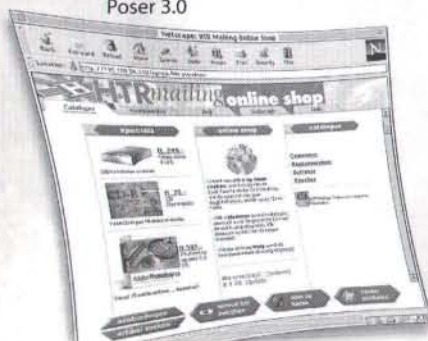
Datviz Web Buddy - snelle browser	75,-
Golive Cyberstudio	650,-
Adobe Pagemill 2.0	240,-
Clarix Home Page 3.0	195,-
Checkup 1.5 Acrobat PDF checker	375,-
Macromedia Dreamweaver	685,-
Macromedia Fireworks	695,-

### Scanners

Astra 610S 600dpi A4 Scanner	245,-
Agfa Arcus II Scanner incl. Dia Unit	2350,-
Agfa DuoScan incl. Diahouders en Software	4695,-
Microtek Scanmaker III incl. Dia, Artpad en Painter	2095,-
Umax Astra 1220S 1200dpi A4	389,-
Umax Powerlook III 42Bit 2400dpi incl. Dia Unit	4995,-

### Diverse Apparatuur

DataRex 33K6 Extern FaxModem	189,-
Epson Stylus Photo EX, A3 foto realistische printer	925,-
230Mb Optical Drive, extern incl. cartridge	499,-
640Mb Optical Drive, extern incl. cartridge	895,-
HP Laserjet 4000N Laser Printer, 1200dpi A4	3295,-
Interne Harddisk 9 Gb Fast SCSI AV	1295,-
Sony Kleuren Monitoren, van 15" tot 24" leverbaar	BEL



Neem ook een kijkje in  
onze Online-winkel voor  
de laatste prijzen!  
**www.htrmailing.nl**



## HTR MAILING

High Tech Request Nederland BV

Bel (0317) 61 90 08 / Fax (0317) 61 61 50  
Kuilweg 2b 3911TP Rhenen / E-mail: sales@htrmailing.nl

Wij accepteren de gangbare credit cards. Voor bepaalde artikelen wordt hiervoor een klein bedrag aan administratiekosten in rekening gebracht. HTR MAILING levert uitsluitend officieel geregistreerde software (dus geen grijze import), indien Nederlandse distributie aanwezig c.q. bekend. Wij kunnen u dus ook een software update leveren. Alle hier vermelde prijzen zijn onder voorbehoud, af magazijn en exclusief BTW en verzendkosten. Alle software is enkelstelig tenzij anders aangegeven. HTR MAILING is een handelsnaam van High Tech Request Nederland BV.





filmscanner. Daarbij vielen de volgende resultaten te noteren.

De scherpte van de Minolta-scans is zeer hoog, waarbij het beeld bovendien maar erg weinig last heeft van ruis in de donkere partijen. De scanner werkt bovendien snel, omdat er bijvoorbeeld een diahouder is waarin vijf ingeraamde kleinbeelddia's passen, en een filmstrokenhouder voor zes opnamen. Optioneel is ook nog een dia-doorvoersysteem leverbaar, waarmee vijftig dia's kunnen worden gescand. De houder voor middenformaatfilms kan echter alleen oningeraamde en geknipte films verwerken, geen filmstroken of ingeraamde dia's.

Qua ruis scoorde de Dimage Scan Multi duidelijk beter dan de ook in dit nummer geteste Nikon LS-2000 in z'n standaard instelling. Alleen in SuperFine-stand (zie testverslag Nikon LS-2000) scoorde deze scanner nog ietsje

beter, maar het verschil is opvallend klein, en de Minolta doet dit wel in één minuut scantijd. In dit opzicht is de Minolta dus van grote klasse.

Dat konden we helaas niet zeggen over de kleurweergave, die ons behoorlijk tegenviel. De kleuren zijn vlak en lijken een koele blauwe zweem te hebben, waardoor dia's en negatieven van zonnige situaties opvallend somber overkomen. Subtiele kleurnuances vallen zelfs helemaal weg. Natuurlijk is dit wel wat te corrigeren in de software, maar het lukte niet om echt fraaie kleuren te krijgen, zoals wel bij de andere scanners het geval was. Het was met name ook opvallend omdat Minolta's eigen QuickScan 35 op dit punt duidelijk beter presteerde. Misschien moet de software nog wat worden bijgeschaafd.

Johan Elzenga

**Conclusie:** Of de Minolta Dimage Scan Multi de scanner is waar menig middenformaatwerker op heeft zitten wachten, waag ik te betwifelen. De optische resolutie van de middenformaatsscans is mijns inziens aan de lage kant en voor sommige toepassingen domweg te laag. Wie vooral op middenformaat werkt, moet zich daarom goed afvragen voor welke toepassingen hij een scanner zoekt, en moet dan misschien toch drieduizend gulden extra sparen voor een 2000 dpi Polaroid SprintScan 45. Voor wie een kleinbeeld- en APS-scanner zoekt met de mogelijkheid om ook zo

nu en dan eens tot 6 x 9 cm te kunnen scannen kan de Scan Multi wel duidelijk een uitkomst zijn. Het is een bijzonder goede kleinbeeldscanner, mits Minolta de kleurweergave weet te verbeteren. Of zo'n combo de prijs waard is, of dat u voor dat bedrag liever een kleinbeeldscanner samen met een 1200 dpi vlakbedscanner koopt, moet u natuurlijk zelf beslissen.

**Product:** Dimage Scan Multi

**Leverancier:** Minolta

**Tel:** 030-2411411

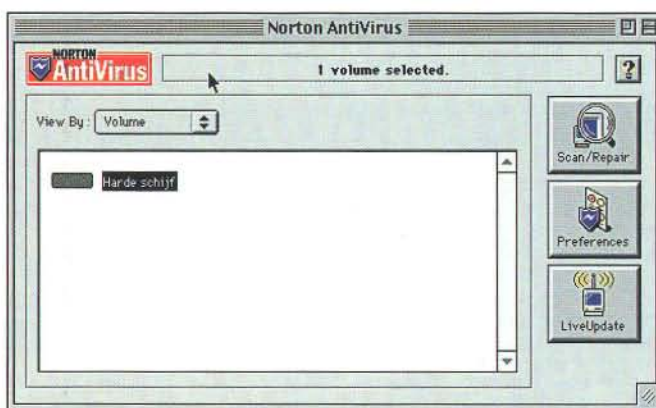
**Prijs:** f 6999,-/Bfr 128.187



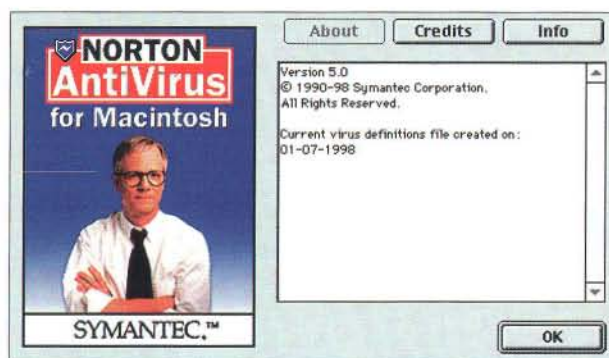
Mac-gebruikers hoeven zich over computervirussen doorgaans niet zo heel veel zorgen te maken. Het aantal Mac-virussen is lang niet zo groot en bedreigend als het aantal pc-virussen. Toch verschenen er de laatste maanden steeds vaker berichten over schadelijke 'wormen', die zichzelf eindeloos kopiëren en de computer traag kunnen maken. En nu veel Mac-gebruikers overstappen op Office 98 is het gevaar voor macrovirusinfecties levensgroot aanwezig. Macrovirussen die zijn ontwikkeld voor de pc-versie van Office kunnen namelijk ook op de Macintosh actief worden. In Office 98 zit overigens wel een bescherming tegen dergelijke virussen ingebouwd. U kunt de macro's uitzetten, maar ideaal

is die oplossing natuurlijk niet.

Dat veel Mac-gebruikers het zekere voor het onzekere nemen blijkt wel uit het feit dat er inmiddels drie belangrijke virusdoders voor MacOS op de markt zijn: naast Symantec AntiVirus (SAM) zijn dat Virex van Dr.



Kies de schijf en de bewerking die u wenst.



Dokter Norton himself, die overigens al lang niets meer met Symantec te maken heeft.

Solomon en VirusScan van Network Associates. Deze programma's ontlopen elkaar nauwelijks, zowel wat kwaliteit als mogelijkheden betreft. Maar met NAV 5.0 voor Macintosh laat Symantec zijn rivalen voorlopig ver achter zich: de virusdoder heeft niet alleen een nieuwe naam gekregen, maar nu zijn ook voor het eerst technieken beschikbaar die al

veel eerder voor het Windows-platform beschikbaar waren. Zo heeft Symantec zijn zogenoemde bloedhondtechnologie nu ook voor de Macintosh ingezet. Daarmee kunt u niet alleen bekende, maar ook onbekende virussen opsporen en verwijderen. Nieuw is ook dat de virusdefinities (beschrijvingen van de 'handtekeningen' van virussen) automatisch via de modem of het Internet kunnen worden opgehaald. En de software staat nu voor het eerst op een zogenoemde 'bootable' cd-rom, zodat u de Mac met een virusvrij systeem kunt starten.

NAV kan op velerlei manieren worden geconfigureerd. U kunt NAV iedere diskette of cd-rom laten controleren, maar daar wordt uw systeem niet sneller door. Als u veel bestanden van het Internet of elektronische prikborden haalt kunt u een map toewijzen voor



# HET EVENEMENT VOOR ICT-WEBPROFESSIONALS **WebPower Pro**

RAI AMSTERDAM - 22 EN 23 SEPTEMBER 1998

**WebPower  
Pro**



WEBPOWERPRO RICHT ZICH  
OP DE TECHNIEK EN DE SOFTWARE TOOLS  
ACHTER INTERNET EN INTRANETTOEPASSINGEN.  
WEBMASTERS, WEBDEVELOPERS, WEBDESIGNERS,  
AUTOMATISERINGSMANAGERS, SYSTEEMBEHEERDERS  
EN ANDERE ICT TECHNICI WORDEN AAN DE HAND  
VAN PRODUKTPRESENTATIES EN TRAININGEN OP  
WEBPOWERPRO GEINFORMEERD OVER EN GETRAIND  
MET DE NIEUWSTE SOFTWARE DEVELOPMENT TOOLS  
EN DESIGN SOFTWARE.  
ALS DEELNEMER HEEFT U TEVENS TOEGANG TOT HET  
PARALLELE EVENEMENT INTERNET IN BUSINESS.

INFORMATIE: [WWW.WEBPOWERPRO.NL](http://WWW.WEBPOWERPRO.NL)



HOOFDSPONSORS



**Microsoft**

**ORACLE**  
Enabling the Information Age™

**PROGRESS  
SOFTWARE**

**SYBASE**  
INFORMATION ANYWHERE

MEDIAPARTNERS

**EMERCE**

**LAN**  
INTERNETWORKING  
MAGAZINE

**Publish**

**Wm**

OPEN COMPUTING

SOFTWARE  
RELEASE **Magazine**

Apple World



alle bestanden die door NAV gecontroleerd moeten worden. Het is zelfs niet nodig om de AntiVirus-applicatie zelf te starten. De systeemextensie Anti Protect beschermt de Mac tegen alle virusachtige activiteiten. Voorzichtigheid is hier overigens wel geboden: bij maximale bescherming kunt u conflicten verwachten, zeker met ontwikkelprogramma's. Wel kunt u aangeven welke activiteiten NAV moet negeren.

Het eerste dat opvalt aan NAV is dat het programma harde schijven van enkele gigabyte in een mum van tijd heeft gecontroleerd. Wel vertoont NAV dezelfde kuren als zijn voorganger SAM: sommige bestanden worden genegeerd vanwege niet nader toegelichte 'bestandsfouten'. Vermoe-

delijk gaat het daarbij om beschadigde voorkeursbestanden. Een pluspunt is dat de AntiVirus-extensie nauwelijks conflicten met programma's veroorzaakt. Dat was met SAM wel anders. U zult wel een 'patch' moeten installeren voor het geval u NAV 5.0 wilt gebruiken op een harde schijf met de volumestructuur Macintosh Extended Format.

De virusdefinities zijn helaas een stuk omvangrijker geworden. Ging het bij SAM nog om bestanden van 200 kilobyte, bij NAV moet u rekening houden met ongeveer 1,5 megabyte. Ook zijn de definities niet meer gratis; na een jaar moet u het abonnement met vier dollar verlengen. Nadere informatie daarover ontbreekt momenteel. Of wil Symantec soms eerst de kat uit de boom kijken?

Per slot van rekening zijn de virusdefinities van de rivalen wel gratis. En dat zijn ze voor de Windows-versie ook. Bovendien ligt er tegen die tijd mogelijk alweer een volgende versie van NAV in de winkel.

Jan Libbenga

**Conclusie:** NAV is zonder twijfel de meest geavanceerde virusdoder voor de Macintosh. Gebruikt u Office 98 en haalt u veel bestanden van het Internet, dan is dit pakket zeker aan te raden.

**Product:** Norton Antivirus

**Leverancier:** Symantec

**Bereikbaarheid:** [www.symantec.nl](http://www.symantec.nl)

**Prijs:** f 199,-/Bfr 3645 (excl. btw).

**Systeemeisen:** PowerPC, Systeem 7.5 of hoger, 8 MB werkgeheugen en 10 MB vrije ruimte op de harde schijf

## TRANSFILE

Het bijgeleverde bestandsuitwisselingspakket TransFile 5.0 is erg overzichtelijk. Het biedt zelfs een logfile, zodat u kunt zien wie er iets hebben geleverd, of waar u iets hebt heengestuurd. Heel nuttig als u uw ISDN-server 's nachts aan laat staan om documenten te ontvangen. TransFile doet wat dat betreft niet onder voor pakketten als ISDN-Manager van 4-Sight. Ik heb de kaart getest met ISDN Manager 3.03. Dit pakket biedt geen logfiles, in tegenstelling tot ISDN Manager 4.

Het probleem met bijna alle ISDN-transferringpakketten is echter dat beide ISDN-stations (de zender en de ontvanger) hetzelfde pakket moeten hebben om betrouwbaar te kunnen communiceren. Gelukkig is het TransFile – bij mijn weten – vrijelijk te distribueren, dus dat zou geen probleem moeten opleveren. Zou u toch liever ISDN Manager gebruiken dan is dat geen probleem, want 4-Sight/WhamNET ondersteunt de SCii-producten volledig.

Gert Jan Oelderik

**Conclusie:** Ik ben ondanks aanvankelijke scepsis niet ontevreden over de kaart en de bijgeleverde software. Als u precies doet wat er in beknopte handleiding staat, kan er eigenlijk niets misgaan. Kijk uit met HFS+ geformatteerde schijven en zorg dat de juiste codefiles zijn geladen. Het enige dat een prettige ISDN-toekomst dan kan verpesten blijft het voormalig Staatsbedrijf der PTT (Telecom in dit geval).

**Product:** SCii ISDN-kaart

**Leverancier:** RDI

**Tel:** 070-3980675

**Prijs:** ± f 600,-/Bfr 10.989

**Systeemeisen:** Power Mac met vrij PCI-slot, MacOS 7.5 of hoger

## GOEDKOOP EN GOED

SCii ISDN-KAART

**H**oewel velen van u alweer zullen zitten te wachten op kabelmodems vanwege de zeer snelle verbindingen met het Internet, is momenteel ISDN toch de standaard voor snelle point-to-point datatransfers. En met de aanbiedingen die PTT-Telecom tegenwoordig heeft is de hardware nu de grootste kostenpost.

Een tamelijk goedkope oplossing is de ExpresSO ISDN-kaart van SCii. Deze kaart kost inclusief btw ongeveer 600 gulden of 10.989 franc. Een Sagem ISDN-adaptor, die u aan de GEOPort van uw Power Mac kunt hangen, kost ongeveer evenveel, maar andere kaarten zijn meestal fors duurder. Om nu eens te bekijken of goedkoop ook duurkoop is testen we de SCii-oplossing.

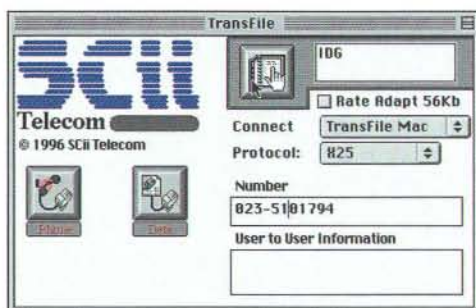
De ExpresSO PCI-kaart wordt geleverd met alle benodigde software en een zeer summier hand-leiding. Op zich vind ik dat altijd

een vertrouwenwekkend teken. Als een bedrijf het aandurft om zo'n klein handleidinkje te leveren moet alles wel gemakkelijk werken. Heel vaak kom je dan van een koude kermis thuis, maar hier niet. Ik heb de kaart getest in een oude Power Mac 7200/75 en in een Power Mac 8600/200, beiden draaiend op MacOS 8.1, en bij beiden werkte alles in één keer.

De kaart wordt simpelweg in

een PCI-slot geprikt – stevig duwen soms – en vervolgens kan de software worden geïnstalleerd. De software bestaat uit codefiles, extensies, de SCii-Manager en TransFile 4.7.1. Op een aparte schijf wordt bovendien TransFile 5.0 geleverd. Met de SCii Manager kunt u uw ExpresSO-kaart beheren. Dat betekent onder andere dat u de juiste codefile kunt laden – voor Europa is dat de Euro-codefile. Als u dat niet doet herkent de Mac uw kaart niet. Als de juiste code-file is geladen kunt u de Mac herstarten en dan werkt alles goed. Tenminste, als u uw harde schijf niet met HFS+ hebt geformatteerd.

De enige keer dat ik met de SCii-kaart in de problemen kwam was toen ik alle software had geïn-



SCii's ExpresSO is een goedkope betrouwbare ISDN-kaart met aardig software.



Bezoek het

**RDI**

→ **www.rdi.nl**

**business center** computergroothandel in hard - en software



of bel voor meer informatie: 070 - 398 06 75

**Bestel nu on-line via onze Internet store uit voorraad:**

**computers, scanners, beeldschermen, grafische kaarten, netwerkproducten, geheugen modules en software.**

**RDI is ondermeer importeur en distributeur van:**

**UMAX**

↓  
scanners  
computers  
netwerkproducten

**STORM**

↓  
beeldschermen  
grafische kaarten  
scanners

**SCII**  
Telecom

↓  
ISDN producten

**Memory Card Technology**

↓  
geheugen

**binuscan**  
ColorScan

↓  
kleurcorrectie  
software

# Bij Comex zit je SCSI goed!

## Giga CD Toasters®

### Plug 'n Play CD Recording

- ✓ 2,5 MB fastram cache
- ✓ 2 GB databuffer
- ✓ WinOnCD 3.5 software
- ✓ Nederlandstalige handleiding
- ✓ Schrijft recordables en rewritables

**Giga One®** 2 speed 2042,-

**Giga Two®** 4 speed 2552,-

Garantie voor succes!



## REMOVABLE

SyQuest SyJet 1.5 GB (incl. medium)	723,-
Iomega JAZ 1 GB (incl. medium)	723,-
Iomega JAZ 2 GB (incl. medium)	1276,-
Nomai 750 MB	382,-
Olympus MO 230 MB	552,-
Fujitsu MO 640 MB	850,-

## STREAMER

HP 2-8 GB, DDS-1, 732 KB/s	1216,-
HP 4-16 GB, DDS-2, 1.5 MB/s	1616,-
HP 12-48 GB, DDS-3, 2 MB/s	2297,-

## CD-ROM

Pioneer 32x speed	254,-
Plextor 32 speed	340,-
Nakamichi 16x speed, 5x wisselaar	493,-

## CD-RECORDER/REWRITER

Yamaha CRW-2260, 2x/2x/6x	765,-
Yamaha CRW-4260, 4x/2x/6x	1020,-

## AUDIO & VIDEO HARDDISK

2.0 GB, 8.5 ms vanaf	425,-
4.3 GB, 8.5 ms vanaf	595,-
9.0 GB, 7.8 ms vanaf	1684,-
18 GB, 7.0 ms vanaf	2978,-
23 GB, 13.0 ms vanaf	3531,-

## CD Copy Box 1 op 3

### Stand Alone 1 op 3.

Schrijft van het origineel in één keer 3 CD's op quadspeed. 7658,-

### Afbeelding: 1 op 3

Ook verkrijgbaar in de volgende uitvoeringen:

1 op 1	3403,-
1 op 4	11063,-
1 op 5	12338,-
1 op 6	13616,-
1 op 7	14893,-



Wij leveren bijna alles op het gebied van SCSI.  
**Alle aangeboden SCSI apparatuur is ook (al vanaf 169,-) extern leverbaar.**  
Naar wens assembleren wij de apparatuur in professionele behuizingen voor 1, 2, 4 of 8 devices of in 19" rack 2HE voor 2 x 5.25".  
**Tegen geringe kosten versturen wij uw bestelling door de hele Benelux.**

## Comex sales agency

Kerkstraat 24 Mits anders dan SCSI  
6291 AC Vaals  
Tel: **043-3088400**  
Fax: **043-3088409**

**COMEX**

sales agency

Omdat de prijzen fluctueren, is het raadzaam van tijd tot tijd contact met ons op te nemen omtrent de actuele prijzen.  
**Alle prijzen zijn exclusief 17,5% BTW.**  
Prijswijzigingen voorbehouden.  
Internet: [www.comex-sales.com](http://www.comex-sales.com)



# DONDERGODEN EN MARINIERS

QUAKE VOOR POWER MAC

**H**et zet natuurlijk wel een beetje een domper op de feestvreugde wanneer de Mac-versie van zo'n bekend spel gelijk uitkomt met Quake 2 voor de pc, maar toch mogen we Mark Adams en MacSoft dankbaar zijn dat er zoveel goede spelen worden omgezet naar ons platform.

Voor wie het nog niet wist; Quake is een product van de makers van Doom (1 en 2) en alleen daarom al het bekijken waard. Net als Doom is Quake een eerste-persoonperspectief actiespel. Om het spel nog meer 3D te maken is jarenlang geëxperimenteerd door ID-Software, met uiteenlopende resultaten. De monsters uit Doom waren voor verbetering vatbaar, en bij Quake worden nu allerlei 3D-modelingstechnieken gebruikt om de vijanden gestalte te geven. Maar dat deze rare blokhoofden het spel levensechter hebben gemaakt zult u mij niet horen beweren.

Lange tijd is het de bedoeling geweest om een spel te maken over Noorse Goden. De speler zou Thor de dondergod kunnen spelen, ongeveer zoals de gelijknamige Marvel Comic. Uiteindelijk is toch maar weer besloten dat de speler een marinier zou zijn, die het opneemt tegen vijanden uit een andere dimensie. Het resultaat van deze besluiteloosheid vindt u terug in de decors waarin het spel plaatsvindt. Middeleeuwse kastelen worden nu afgewisseld met futuristische technconstructies. Dan wordt u beschoten door een Enforcer met een plasmageweër, dan loopt u weer tegen een ridder met een zwaard aan.

Toch heeft Quake genoeg zaken om het een goed spel te maken. De alles overheersende horrorsfeer jaagt de speler de koude rillingen over de rug. Een paar zaken die

van Doom een verouderd spel maakten zijn vanzelfsprekend veranderd. U kunt nu omhoog en omlaag kijken en mikken. Het is nu mogelijk om onder water te zwemmen en ook uw wapens te gebruiken, en verder kunt u nu



Voor de multi-player is Quake een must!

schakelaars activeren door erop te schieten. Wanneer u over een krachtige machine beschikt zijn de graphics prachtig om te zien. Minder krachtige machines kunnen een 3D-acceleratorcard installeren (RAVE of 3Dfx), waarvoor speciale versies van Quake op de cd-rom staan.

## MULTIPLAYER

Quake is vooral een succes op het gebied van multiplayerfaciliteiten. Het loont de moeite om met een aantal mensen een IPX-Ethernet-netwerkje op te bouwen. Hierna kunnen maximaal zestien mensen (zowel Mac als pc) jacht op elkaar maken in het lugubere gangenstelsel. Wanneer u beschikt over een Internet-aansluiting kunt u inloggen en over het net spelen. Verder zijn op dit moment over de hele wereld Quake-servers actief waar u terecht kunt om uw krachten te meten in deathmatch. De laatste keer dat ik heb gekeken waren alleen in

Nederland al negen Quake-servers te vinden. De manier om verbinding te maken gaat anders dan bij spellen als Doom, Duke, Descent enzovoort, waarbij vanuit het spel kon worden gebeld. Voordat u Quake start, moet u eerst via PPP contact hebben gelegd met uw provider; hierna hoeft u in Quake alleen nog maar het IP-adres van een Quake-server in te vullen (dat u natuurlijk wel van tevoren moet hebben opgezocht).

Dit geldt ook wanneer u via uw modem met iemand wilt spelen.

Voor Quake zijn voor de pc-versie al meerdere expansionpacks op de markt gebracht, die zonder problemen met de Mac-versie kunnen worden gebruikt. Een nieuw verschijnsel zijn de Quake Total Conversions (QTC's). Net als bij de expansionpacks hebt u de originele Quake nodig om deze QTC's te kunnen spelen. Alleen krijgt u nu een compleet nieuw spel met nieuwe wapens, vijanden en decors voor de prijs van een expansionpack. Liefhebbers van de strip de X-Mannen zullen blij zijn te horen dat de QTC X-Men, Ravages of Apocalypse ook voor de Mac is verschenen.

Ruud Boer

**Conclusie:** Het is duidelijk te merken dat het voor de makers van Doom moeilijk is geweest om met een waardige opvolger te komen. Hoewel het spel erg mooie graphics heeft is het singleplayer-gedeelte niet echt opvallend. Als multi-playergame is Quake echter weer meer dan geslaagd te noemen.

**Product:** Quake

**Leverancier:** Contact Data

**Tel:** 077-3232832

**Prijs:** f 99,-/Bfr 1813

**Systeemeisen:** minimaal PowerPC (120 MHz aangeraden), 16 MB RAM, Systeem 7.1 of later, resolutie 640 x 480, 256 kleuren, double-speed cd-romdrive

# KRACHTIGE PARTICLES, SOLID TEXTURES EN FFD

CINEMA 4D XL

**C**inema 4D was het 3D-crossplatformpakket waarmee het Duitse Maxon zowel de pc- als de Macintosh-markt wilde bedienen. Al direct onderscheidde het pakket zich door een ultrasnelle raytracing engine die een 3D-scène in een vloek en een zucht kon omzetten in een fotorealistische afbeelding. Toch ontbeerde het programma de no-

dige functies die het konden laten meedraaien in de zwaardere liga van productiepakketten zoals de Electric Image/Form-Z-combinatie. Aan een aantal eisen is C4D nu in de XL-versie ruimschoots tegemoet gekomen, met onder andere procedurele textures en snelle particlesystemen. Bovendien is er ook nog c.o.f.f.e.e., de software-developerkit voor het





ontwikkelen van eigen functionaliteit in de vorm van plug-ins, shaders enzovoort.

## PROCEDURELE TEXTURES

Geen enkel zichzelf serieus nemend pakket kan nog zonder een goede procedurele texturing voor de dag komen. Dat dit ten tijde van de 'classic' cinema 4D nog niet voorhanden was kan alleen maar een vergissing van de programmeurs zijn geweest. Procedurele textures/structuren zijn materialen die door wiskundige formules worden gegenereerd. Natuurlijk kan niet elk denkbaar type materiaal op die manier worden gesimuleerd, maar voor een groot gedeelte is het toch mogelijk om vrij overtuigende houtsoorten, marmerstructuren en diverse soorten van ruisgebaseerde materialen te maken. Toch zijn de controlemogelijkheden om deze materialen te beïnvloeden vaak beperkt tot het veranderen van de kleuren van het materiaal en wat detaillering.

Wat ik graag zou zien is het hiërarchisch toevoegen van kleuren aan kleuren, zodat u bijvoorbeeld de lichtbruine kleur van een houtsoort kunt opbouwen uit een scala van kleuren, die op haar beurt weer wordt gecontroleerd door bijvoorbeeld een ruisfunctie. Maar al met al kunt u toch de nodige hoeveelheid digitale structuren genereren. Zodoende hoeft u niet meer elke kleinigheid van materiaal in Photoshop als texturemap te vervaardigen.

## PARTICLES

Een ander aspect dat voorheen in Cinema ontbrak waren de particles. Met behulp van deze minuscule (of juist grote) deeltjes kunt u allerlei fenomenen oproepen als vuur, rook, wervelwinden of zelfs complete meteorietenregens. Maar het gebeurt vaak dat de manier waarop particles in een programma worden ingebouwd tot zodanig ondoorzichtige situaties leiden dat er niet mee valt te wer-

ken. Een ander nadeel van particles is meestal dat het aantal deeltje zo snel groeit dat modellen topzwaar worden, en dat het programma de hoeveelheid data niet meer fatsoenlijk kan verwerken. Dit is absoluut niet het geval bij C4DXL. Door de manier waarop de particles hier zijn ingebouwd zijn ze uiterst gemakkelijk in een 3D-scène in te bouwen en te bewerken. De normale manier van werken is beperkt tot het invoegen van een particle emitter in de scène. Deze emitter (deeltjesuitstoter) schiet vervolgens in een bepaalde vorm een hoeveelheid deeltjes uit die voor de editor en de rendering engine apart is in te stellen. Zo kunt u het voorvertonen uiterst soepel laten verlopen, terwijl er tijdens het renderen een veelvoud aan particles meer wordt berekend.

De standaard particles kunnen worden vervangen door willekeurig andere vormen of groepen van vormen, waardoor u van een vormeloze hoeveelheid streepjes direct een gevaarlijke zwerm van killerbijen kunt maken. Nu zijn ook hier de meeste programma's geneigd om van het linken aan een emitter een bizar ritueel te maken, dat direct weer de vergeetelheid inzakt als u het een aantal dagen niet hebt gedaan. Ook in dit geval blinkt C4DXL uit door eenvoud. Met het simpele drag &

drop-principe sleept u het door u gewenst particlevormpje op de particle emitter, en alles is gereed voor de uitstoot van de nieuwe deeltjes.

Cinema 4DXL biedt buiten de emitter ook nog botsingsdetectoren, turbulentievelden, aantrekkingsvelden, vernietigingsvelden, wrijvingsvelden en nog een aantal

aparte plug-in moet aanschaffen, die dan vervolgens ook nog eens volgens esoterische principes moet worden behandeld om tot overtuigende resultaten te kunnen komen.

Albert Kiefer



Cinema 4D XL is een prachtig compleet pakket, met een prima toekomst.

veranderingsvelden om de uitgestoten deeltjes van gedrag te veranderen. Hierdoor is het particle-gedeelte in Cinema 4DXL behoorlijk indrukwekkend. Zeker als u daarbij voor een zelfde soort functionaliteit in Electric Image alleen al een kleine vierhonderd tot zevenhonderd gulden extra kwijt bent omdat u daarvoor een

**Conclusie:** Cinema 4DXL is een zeer interessante nieuwe versie van een programma dat de reputatie van snelste raytracer al behoorlijk waar kon maken. Nu kent het programma met haar XL-versie ook nog een behoorlijke functionaliteitsuitbreiding op het gebied van particles en textures, en de helaas wegens plaatsgebrek niet behandelde FreeForm Deformations en bones die het pakket inmiddels ook rijk is. Voor mensen die een general purpose modeler, animator en supersnelle raytracer nodig hebben is Cinema 4DXL op het ogenblik een van de beste keuzen. Voeg daaraan toe dat u binnenkort ook nog realtime shaded kunt werken en dat er binnen afzienbare tijd een risc-versie van het pakket uitkomt, en u weet dat u hier met een pakket te maken hebt dat ook in de toekomst sterk voor de dag zal komen.

**Product:** Cinema 4DXL

**Leverancier:** MediaMachine

**Tel:** 020-6895113

**Prijs:** f 2895,-/Bfr 53.022 ex. btw

**Systeemeisen:** Power Mac of pc, MacOS 7.5.5 of Windows 95/NT, min 32 MB RAM

## SIGGRAPH NIEUWSFLITS!

Tijdens de 25e SIGGRAPH, de gezaghebbende **computergraphicsbeurs**, introduceerde Maxon versie 5.21 van Cinema 4DXL. Terwijl zo'n minuscule versiewijziging eigenlijk zou duiden op wat bugfixes kunt u nu in Cinema werken met **realtime texturemapping**. Dit stelt u in staat om texturemaps die zijn opgebouwd uit niet-procedurele structuren nu in realtime in 3D te kunnen bekijken. Normaliter hebt u daar of QuickDraw 3D of OpenGL of hardwareversnelling voor nodig. Sterker nog, op een SGI-machine met Maya zou u voor hardwaretexturing (die natuurlijk wel iets luxueuzer is uitgedost met hardwarelighting en vertoning van procedurele textures) maar liefst tienduizend gulden moeten neertellen. Bovendien vindt u in deze - voor gebruikers van XL versie 5.1 gratis - upgrade ook nog verbeterde renderfuncties, zoals MIP-mapping voor het tegengaan van bibberende beeldjes bij hele fijne structuren. Ook de Time manager is aangepast en geeft nu nog meer controle over de bewegingsafloop en de timing van individuele objecten in een animatie. Dit alles wijst op een bijzonder actief **Maxon**, dat continu bezig is om haar Cinema 4D-pakket te optimaliseren.



# **MacHouse® 1<sup>st</sup> AppleStore**

**Een 'greep' uit onze aanbiedingen**

iMac inkl. MacHouse iMacClub ..... 2.795

## **Performa**

Performa 630 8/500/CD ..... 899

Performa 630 8/500/CD inkl. Performa Plus display ..... 1.168

## **PowerMac 5500 inkl. modem & CD/Softw. kit**

5500/225 32/2GB/CD 24x/L2 cache "all-in-one" ..... 2.299

## **Black all-in-one (Black Beauty)**

5500/275 32/4GB/CD 24x/L2 cache/TV/Video/FM ..... 2.599

## **PowerMac G3 inkl. toetsenbord & muis**

G3 Desktop 233 mhz 32/4GB/CD24x ..... 3.299

G3 Desktop 266 mhz 32/4GB/CD24x/ZIP ..... 3.799

G3 Minitor 266 mhz 32/6GB/CD24x/ZIP/AV in/uit ..... 4.499

G3 Minitor 300 mhz 64/4GbUW/CD24x ..... 5.049

G3 Minitor 300 mhz 128/ 2x 4GbUW/DVD ..... 8.349

## **Superbundel**

• G3 Desktop 233MHz 32/4GB/CD24x, OS 8,

• Toetsenbord & Muis

• Apple 14" Trinitron beeldscherm ..... **3.699**

## **20th Anniversary Macintosh,**

QWERTY of AZERTY toetsenbord ..... 5.699

## **Powerbook**

1400CS /133 16/1 GB/CD/L2, NL 'dualscan' ..... 2.699

1400C /133 16/1.3 GB/CD/L2 NL 'actief matrix scherm' ..... 2.999

1400CS /166 16/1.3 GB/CD/L2 'dualscan' ..... 3.099

1400C /166 16/2 GB/CD/L2 'actief matrix scherm' ..... 3.399

3400C /240 16/3 GB/CD/Ethernet 'actief matrix scherm' ..... 3.999

## **Powerbook G3 (incl. 20 speed CD en Ethernet)**

233mhz 32/2GB 12.1" FSTN/2mb Vram/CD/Ether ..... 4.599

233mhz 32/2GB 13.3" TFT/4mb Vram/CD/Ethernet ..... 6.599

250mhz 32/5GB 12.1" TFT/2mb Vram/512K Cache/CD/Ether ..... 6.999

250mhz 32/4GB 13.3" TFT/4 mb Vram/1mb Cache/CD/Ether ..... 8.399

292mhz 64/8GB 14.1" TFT/4 mb Vram/1mb Cache/CD/Ether ..... 11.899

Groot assortiment PowerBook toebehoren in voorraad

## **Meerprijzen bij aankoop van een Mac**

Epson Stylus Color 600 kleurenprinter inkl. printerkabel ..... 479

Epson Stylus Color 850 kleurenprinter inkl. printerkabel ..... 879

Epson Stylus Photo 700 kleurenprinter inkl. printerkabel ..... 679

Epson Stylus Photo EX A3 kleurenprinter inkl. printerkabel ..... 935

Canon BJC 4550 A3 Bubblejet kleurenprinter inkl. printerkabel ..... 499

Apple LaserWriter 8500 (A4-A3) ..... 4.249

HP LaserJet 4MV mac/pc A3/A4 600 dpi postscript ..... 3.299

Microtek ScanMaker 330 ..... 269

Agfa Snapscan vanaf ..... 319

Apple ColorOne scanner 1200/30 ..... 739

ZIP Drive Extern ..... 299

CD Writer 12x lezen/4x schrijven inkl. Toast ..... 1.049

Apple QuickTake 200 Digitale Camera ..... 399

Adobe Illustrator 7.0 NL ..... 699

Quark XPress 4.0 NL/Immedia ..... 2.999

Filemaker Pro 2.1 ..... 99

Softwindows 3.0 (Windows 3.11 + DOS 6.22) ..... 79

Virtual PC 2.0 Windows 95/98 Emulator ..... 299

PTT CD-Foongids 1998

Alle telefoonboeken van Nederland op 1 CD-ROM ..... 67

## **Enkele courante en populaire Mac CD's tegen bodemprijzen**

The X-Files The Game ..... 79

Civilisation II ..... 59

Duke Nuke' M ..... 59

Entomorph ..... 34

Prime Target ..... 49

Terminal Velocity ..... 49

wij houden voorraad van meer dan 350 verschillende CD titels voor de Mac

vraag ook naar ons assortiment met de 'rode stip' f 34,- ex. btw p/st

## **Betaal gemakkelijk met de 'MacHouse Clubkaart'**

# **MacHouse® 1<sup>st</sup> AppleStore**

Rietdekkersweg 6 • 3449 JC Woerden

ma-vr 9-17:30, za 10-16 uur

tel. 0348 43 11 42 • [www.machouse.nl](http://www.machouse.nl)

**Zie ook onze advertenties op zaterdag in de dagbladen.**

Prijzen ex. btw, wijzigingen in prijs en produkt voorbehouden.

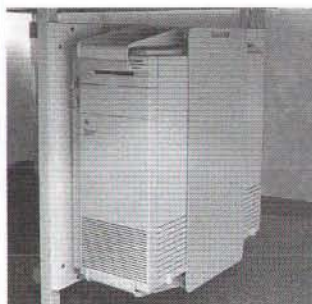
# **Mac's staan bij dieven bovenaan het boodschappenlijstje**



## **Bescherm uw kostbare computers met Anchor-Pad.®**

Diefstal van apparatuur en data heeft vaak verstrekken gevolgen.  
Anchor-pad biedt 'topklasse' beveiliging.

- met een weerstand van 3000 kg
- zonder 'zwakke' onaantrekkelijke kabels en kettingen
- zonder beschadiging van meubilair
- sluit CPU af
- sleutelbeheer mogelijk
- eenvoudig verplaatsbaar
- prijs v.a. f 335,- excl. btw



### **Toepassingen:**

- Voor alle types Macintosh
- Voor alle types PC's (van IBM tot Apple)
- (laser)printers
- copiers
- fax
- telefoon
- scanners
- tablets
- plotters
- VCR's
- CD-spelers e.a. waardevolle apparatuur.

**Vraag inlichtingen en/of documentatie.**

**Inka BV**

'Importeur voor de Benelux'

Postbus 75 - 2870 AB Schoonhoven - Fax 0182 - 38 72 30

**Telefoon: 0182 - 38 61 59**



Bob Timroff

# Uitgelezen

## Nederlands Ontwerp 98/99

**E**r zijn van die boeken die u gewoon moet hebben. Niet om te lezen of uit te leren, maar gewoon om af en toe in te kijken. Nederlands Ontwerp 98/99 is zo'n boek. In bijna zevenhonderd pagina's en een cd-rom presenteren bijna 600 ontwerpbureaus die zijn aangesloten bij de Beroepsor-

ganisatie Nederlandse Ontwerpers (BNO) hun werk van de afgelopen jaren.

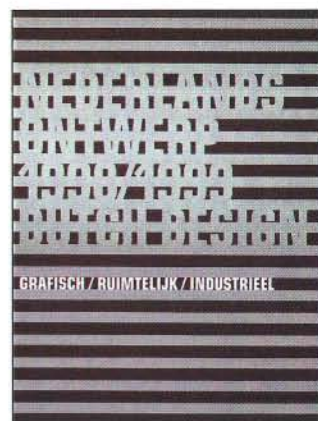
Het boek, uitgegeven door BIS in Amsterdam, is zoals BNO-directeur Rob Huisman in zijn voorwoord zegt vooral bedoeld voor bedrijven die een ontwerper of een ontwerpbureau zoeken. Maar, voegt hij toe, ook voor 'gewoon' geïnteresseerden is het een prima boek.

En daar slaat hij de spijker op zijn kop. Het boek staat garant voor urenlang kijkplezier. Zit u even zonder inspiratie, neemt dan het boek ter hand

en blader er doorheen. Beken- de en minder bekende (reclame)campagnes staan erin, mooie en minder mooie ideeën worden gepresenteerd.

Maar niet alleen de beelden zijn interessant. Ook de bedrijfsprofielen van de bureaus zijn de moeite meer dan waard. Ze geven meestal een prima inzicht in de visie van het betreffende bureau, en vaak kunt u die visie terugvinden in het overzicht van opdrachtgevers... en omgekeerd. Dat overzicht van opdrachtgevers dat per bureau wordt weergegeven is ook alweer iets waar u tijden doorheen kunt bladeren. 'Aha-erlebnissen' van: 'zit die klant bij dat bureau' zijn aan de orde van de dag.

Om terug te komen op het nut voor bedrijven: Nederlands Ontwerp 98/99 is voorzien van uitstekende indexen. De bureaus worden geordend op



grootte (1-3, 4-10, >10 medewerkers), op provincie, op specialisatie/hoofdactiviteit en natuurlijk op alfabet, met alle n-a-w-gegevens erbij. Kortom, vollediger kan bijna niet. Gewoon een boek dat u moet hebben!

Product: <b>Nederlands Ontwerp 98/99</b>
Uitgever: <b>BIS Publishers</b>
<b>Amsterdam</b>
ISBN: <b>90-72007-47-6</b>
Prijs: <b>f175,-/Bfr 3205</b>



**E**en goed boek dat u de kneepjes leert kennen van Illustrator 7 is De Adobe Illustrator 7 Ontwerpgids, geschreven door de Nederlandse auteur Hennie Hooghuis. Het boek is dubbel zo dik als de hierna beschreven 'Snel op weg'-uitgave, maar laat zich niettemin lekker weg lezen. Dit komt mede door het grote aantal illustraties, screendumps en tabellen dat u op bijna elke pagina vindt. Het beeldmateriaal toont u duidelijk wat er op het scherm gebeurt wanneer een bepaalde handeling wordt uitgevoerd.

De indeling van het boek is dusdanig van opzet dat elke Illustrator-gebruiker er snel uit kan pikken wat voor hem of

## De Adobe Illustrator 7 ontwerpgids

haar van belang is. Een handig hulpmiddel om snel op een voor u relevante pagina terecht te komen is het gebruik van de smalle kolom, waar u de terminologie of trefwoorden uit een bepaalde alinea kunt terugvinden. Sneltoetsen worden in een andere tint in deze kolom vermeld. Een hulpmiddel dat ik graag in meer boeken zou willen aantreffen. Er is ook degelijk rekening gehouden met toegewijde Illustrator-gebruikers, door het opsommen van de nieuwe functies binnen versie 7 in hoofdstuk 2.

Het boek is feitelijk in twee helften verdeeld. In het eerste deel van het boek, dat loopt tot hoofdstuk 6, komen de gereedschappen en menucommando's uitgebreid aan bod. In het tweede deel komen naast een aantal Illustrator-technieken ook technischer zaken aan

de orde. Het overzicht van de werking van de filters van het programma toont ondanks het gebruik van de zwart-wit afbeeldingen heel goed wat het effect van een filter kan zijn met verschillende instellingen.

Ook hoofdstuk 9 is erg interessant. Hierin een aantal nuttige technieken om het programma zo goed mogelijk in de praktijk te leren gebruiken. Deze oefeningen dragen goed bij aan een totaal begrip van de diverse mogelijkheden van het pakket, en inspireren de lezer mogelijk ook tot verdere (eigen) experimenten. Zo leert u onder andere objecten te knippen en te verbinden, ruimtelijke vormen te maken, met patronen te werken en vormen in elkaar te haken. Ook de uitleg over selectietechnieken helpen u het programma goed onder de knie te krijgen. De uitleg over 'trap-

ping' is buitengewoon instructief, en het ingevoegde kleurenkatern is hierbij een welkome referentie.

Hoofdstuk 10 beschrijft hoe u Illustrator-bestanden kunt gebruiken in combinatie met andere programma's, zoals bijvoorbeeld TypeAlign, LetraStudio, Dimensions, Streamline of Photoshop. Adobe Acrobat kon natuurlijk niet in dit boek ontbreken. Het boek beschrijft in het voorlaatste hoofdstuk verschillende manieren om PDF-bestanden te bewaren of te bewerken. Bovendien maakt u in het boek kennis met een paar andere (niet-standaard) plug-ins, het gebruik van rasters en EPS Riders, mogelijke bestandsformaten, Pathfinder-commando's, typografische verfijningen en het gebruik van Multiple Master (MM) fonts. Het boek eindigt tenslotte met een



overzicht van alle toetsencombinaties.

Een boek dat achthonderd pagina's telt hoeft niet per definitie een ondoordringbare pil te zijn. Dat heeft auteur Hennie Hooghuis naar mijn mening

met dit boek volledig bewezen. De Adobe Illustrator 7 Ontwerpgids is weer echt zo'n boek dat op menig ontwerperstafel zal komen te liggen, om bij tijd en wijle te worden geraadpleegd.

Product: **De Adobe Illustrator 7**

Ontwerpgids

Auteur: **Hennie Hooghuis**

Uitgever: **Addison Wesley**

ISBN: **90-6789-913-5**

Prijs: **f 109,95/Bfr 2014**



## Illustrator 7 voor Macintosh en Windows

vindt van de Pathfinder-opdrachten. Dit bijzondere gereedschap wordt door de beknopte uitleg en gebruikte illustraties een stuk begrijpelijker dan deze fundamentele functies in eerste instantie op de beginnende gebruiker overkomen. Hoofdstuk 19 is zo'n hoofdstuk waarin één beeld meer zal zeggen dan duizend woorden; u vindt hierin een overzicht van de diverse filters die u kunt toepassen op zowel vector- als rasterbestanden. Hoofdstuk 23 geeft uitleg over uitvoer van bestanden. Er wordt op eminente wijze in uitgelegd hoe een illustratie kan worden afgedrukt op een zwart-wit- of kleuren-PostScript-printer, hoe u gewone en interne snijtekens maakt, hoe een grote illustratie moet worden afgedrukt, hoe eventuele problemen met afdrukken moeten worden opgelost en hoe vloeiende verlopen kunnen worden gemaakt. Verder vindt u hier informatie over het bewaren van verschillende bestandsformaten. Ook het maken van kleurscheidingen en het gebruik van 'trapping' (overvul) komt in het laatste hoofdstuk aan de orde. Met slechts een paar oefeningen slagen de auteurs erin deze redelijk ingewikkelde materie voor iedereen begrijpelijk te maken.

Een klein schoonheidsfoutje: de inleiding vermeldt een overzicht van de sneltoetsen op de achterflap van het boek, maar deze heb ik toch beslist

niet kunnen vinden. Bijlage A toont wel een overzicht van de vele toetscombinaties die bestaan om functies en gereedschappen sneller te bereiken. Dit is uitermate nuttig, omdat de meeste toetscombinaties ingrijpend zijn gewijzigd sinds de vorige versie.

Het is lovenswaardig dat de auteurs er wederom in zijn geslaagd om een dermate uitgebreid programma als Illustrator 7 in vierhonderd pagina's zo compleet te kunnen behandelen. Natuurlijk zult u voor bepaalde functies dieper in de materie moeten duiken om werkelijk het onderste uit de kan te halen, maar desondanks maakt u in dit boek in ieder geval kennis met alle functies en mogelijkheden die het programma te bieden heeft, en hebt u een uitstekende basis om het programma zo snel mogelijk onder de knie te krijgen.

Product: **Illustrator 7 voor**

**Macintosh en Windows**

Auteur: **Elaine Weinmann/  
Peter Lourekas**

Uitgever: **Addison Wesley**

ISBN: **90-6789-90-0**

Prijs: **f 49,95/Bfr 915**

## MacWorld's CD-ROM Top 5

### 1 The X-files Game

Producent: Fox Interactive

Prijs: f 99,95/Bfr 1831

### 2 Michelangelo Leven en werk

Producent: Spectrum Software

Prijs: f 99,90/Bfr 1830

### 3 Rosetta Spanish Explorer Spanish

Producent: Fairfield Language

Prijs: f 69,95/Bfr 1281

### 4 Brief History of Time

Producent: Marshall Media

Prijs: f 39,95/Bfr 732

### 5 Meesters van Macht

Producent: Bombilla

Prijs: f 89,95/Bfr 1647

## MacWorld's Boeken Top 5

### 1 Webdesign & HTML in de praktijk

Auteur: Peter Kentie

Uitgeverij: Addison Wesley

ISBN: 9067898910

Prijs: f 119,95/Bfr 2197

### 2 Snel op weg MacOS 8

Auteur: Maria Langer

Uitgeverij: Addison Wesley

ISBN: 9067899097

Prijs: f 49,95/Bfr 915

### 3 Classroom in a book Adobe Photoshop 5.0

Auteur: Adobe Developing Team

Uitgeverij: Adobe Press

ISBN: 1568304668

Prijs: f 113,50/Bfr 2079

### 4 MacOS 8 for Dummies

Auteur: Bob Levitus

Uitgeverij: IDG Books

ISBN: 0764502719

Prijs: f 51,55/Bfr 944

### 5 QuarkXPress in 14 dagen

Auteur: Kate Binder

Uitgeverij: Academic Service

ISBN: 9039508542

Prijs: f 79,95/Bfr 1464

## MacWorld's CD-ROM en Boeken Top 5 worden samengesteld op basis van gegevens van Boekhandelsgroep Nederland:

<b>Scheffema Hofkema Vermeulen</b>	Koningsplein 20, 1017 BB Amsterdam	(020-5231411)
<b>Boekhandel Donner</b>	Lijnbaan 150, 3012 ER Rotterdam	(010-4132070)
<b>Boekhandel Broese Kemink</b>	Stadhuisbrug 5, 3511 KP Utrecht	(030-2313804)
<b>Boekhandel Vorwils</b>	Buitenhof 51, 2513 AH 's Gravenhage	(070-3615215)
<b>Boekhandel Deldker v.d. Vegt</b>	Plein 1944 129, 6511 JG Nijmegen	(024-3221010)
<b>Boekhandel Glanotten</b>	Emmapassage 17, 5038 XA Tilburg	(013-4651111)
<b>Boekhandel Kooykar</b>	Breestraat 93, 2311 CK Leiden	(071-5160500)
<b>Boekhandel Scholtens Wristers</b>	Guldenstraat 20, 9712 CE Groningen	(050-3139788)



**Publish U&U (Upgrades en Updates) is de opvolger van DTPraktijk. Maandelijks besteedt Peter Kentie in deze rubriek aandacht aan upgrades en updates van de beste softwarepakketten voor vormgevers.**

QuarkXPress 4.0 uitgebracht. We zijn inmiddels aangeland bij versie 4.03 en de (was)lijst aan bugs die in deze versie is verwijderd doet het ergste vermoeden voor de gebruikers die nog met de eerste verspreide versies van XPress 4.0 werken.

Een aantal van de problemen die in eerdere versies van DTPraktijk werden gesignaleerd zijn met deze update opgelost. De kleine aanpassingen variëren van haarlijnen die voortaan met een dikte van 0,125 pt worden afgedrukt in plaats van 0,25 pt tot en met een muispijltje

van het besturingssysteem wordt de effectiviteit ervan verbeterd. Met name QuarkXPress leent zich bij uitstek voor AppleScript, en dat kan enorme tijdsbesparingen opleveren. Op het Internet is een website geheel aan dit onderwerp gewijd, en aldaar kunt u ook voorgeprogrammeerde scripts downloaden voor typerende taken als het importeren, roteren en schalen van een batch afbeeldingen. De instructies laten eenvoudig zien hoe u de scripts afstemt op de eigen 'desktop'. De URL is [www.mindspring.com/~i-automate/](http://www.mindspring.com/~i-automate/)

De QuarkXPress 4.03 updater vindt u op de website van Quark, [www.quark.com](http://www.quark.com), en ook op het Nederlandse SpiderNet BBS.

### AppleScript en QuarkXPress

De mogelijkheid om bepaalde repetitieve handelingen te automatiseren is op een Macintosh op systeemniveau ingebouwd. En met elke verbetering

van het besturingssysteem wordt de effectiviteit ervan verbeterd. Met name QuarkXPress leent zich bij uitstek voor AppleScript, en dat kan enorme tijdsbesparingen opleveren. Op het Internet is een website geheel aan dit onderwerp gewijd, en aldaar kunt u ook voorgeprogrammeerde scripts downloaden voor typerende taken als het importeren, roteren en schalen van een batch afbeeldingen. De instructies laten eenvoudig zien hoe u de scripts afstemt op de eigen 'desktop'. De URL is [www.mindspring.com/~i-automate/](http://www.mindspring.com/~i-automate/)

# TIPS & TRUCS 66

**QuarkXpress - Photoshop - HexMac Bitstream - Mizer - Hong Kong-Virus**

**Deze maand: XPress 4.0 en nieuwe (gratis) XTensions voor dit pakket. Verder Photoshop 5.0 en aandacht voor webdesignsoftware: Bitstreams Dynamic FontMachine en BoxTops Mizer. Tenslotte nog een viruswaarschuwing over het Hong Kong-virus!**

### QuarkXPress Updater 4.03

Systeembeheerders van grote grafische bedrijven zullen dit eerste bericht met gemengde gevoelens lezen: er is wederom een nieuwe updater voor

dat voortaan in een hangslot-symbool verandert als u over een vergrendeld object komt. Echt serieuze tekortkomingen, zoals crashes die ontstaan als u QuarkImmedia gebruikt (iemand in Nederland?), zijn opgelost, evenals de problemen met het aflopend afdrucken van pagina's. De speciaal hiervoor gemaakte Bleed Redefine XTension kan dan ook naar de prullenbak op het bureaublad worden verwezen.

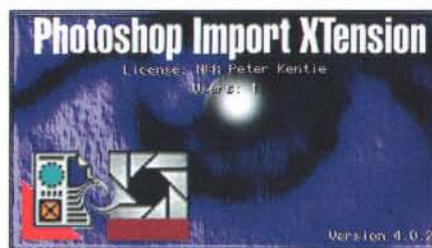
In contrast met al dit goede nieuws uit het Quark-kamp is er nog een enorm probleem dat de acceptatie van deze versie door de Nederlandse gebruikers bemoeilijkt: de bij servicebureaus populaire XTension InPosition is nog steeds niet compatibel met XPress 4.0. Die tekortkoming zorgt ervoor dat de prepressbedrijven hun klanten het actieve gebruik van de 4.0-



Op deze site vindt u een schat aan informatie over AppleScript in relatie tot QuarkXPress.

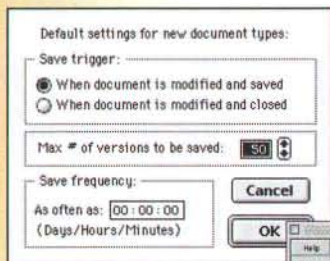
### Import GIF images into QuarkXPress

Dankzij de GIF Import XTension kunnen GIF-afbeeldingen rechtstreeks in XPress 4.0 worden geplaatst.

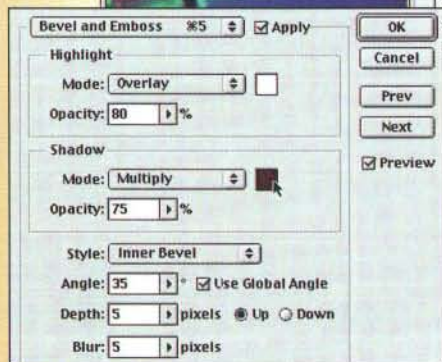
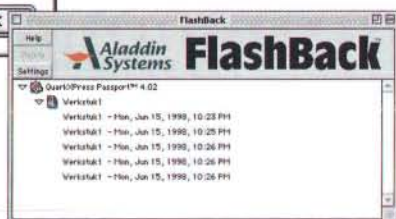


De Photoshop Import XTension maakt plaatsing en bewerking van Photoshop-lagenbestanden in XPress 4.0 mogelijk.





Met Aladdin FlashBack kunt u in XPress teruggaan naar oudere bewaarde versies van een document.



De snapshot-optie is een grote uitkomst voor beeldretoucheurs die wat alternatieven willen uitproberen.

In Photoshop 5.0 kunt u meerdere effecten in een enkel tekstbewerkingsvenster combineren.

## GIF-import in XPress

Quark is zijn klanten steeds toeschietelijker en biedt meer en meer XTensions gratis aan via zijn website. Een goed voorbeeld is de GIF Import XTension die sinds kort kan worden opgehaald op het Internet. Het voordeel van deze XTension is dat u in de pagina's GIF-beelden kunt opnemen, die door de opkomst van het web meer en meer worden toegepast. Dat

scheelt weer een paar conversieslagen.

## Photoshop Import XTension

Een fraai Hollands product is de Photoshop Import XTension van Techno Design uit Zoetermeer. Deze XTension biedt de mogelijkheid om Photoshop-lagenbestanden rechtstreeks in XPress te importeren! De zodanig geplaatste bestanden ge-

dragen zich als normale grafische bestanden. De voordelen die deze XTension biedt zijn legio; dat u geen aparte eenlaags versie van de beeldcompositie hoeft te maken biedt flinke tijdswinst. Dat u in XPress 4.0 het in Photoshop aangemaakte uitknippad kunt bewerken is natuurlijk ook een flinke verbetering voor de workflow.

Voor meer technische informatie over de Photoshop Import XTension kunt u terecht bij [www.techno.nl](http://www.techno.nl) en bij XCite Europe; per e-mail [info@xcite.nl](mailto:info@xcite.nl).

## Aladdin FlashBack

QuarkXPress 4.0 kent menige verbetering die met name is gericht op de opmaakfunctionaliteit van het programma. Moderne software-opties als multiple undo zijn met XPress 4.0 echter niet mogelijk. Dankzij een intelligent hulpprogramma als Aladdin FlashBack kunt u echter het beheer van meerdere versies automatiseren. FlashBack is een programma dat automatisch alle bewaarde versies opslaat, en daardoor de mogelijkheid biedt om terug te gaan naar een oudere variant van een document. Aladdin FlashBack werkt met alle software, maar juist voor XPress is het naar mijn mening een aantrekkelijke uitbreiding voor op de harde schijf. Er staat een testversie van Aladdin FlashBack op SpiderNet BBS.

## Photoshop 5.0

### Effecten in het tekstbewerkingsvenster

De voordelen van Adobe Photoshop 5.0 zijn in dit tijdschrift al ruimschoots besproken. Pas als u deze nieuwe versie in het dagelijkse productiewerk gaat inzetten blijkt hoe groot de verschillen zijn met de vorige versie. Adobe heeft goed gekeken

naar de leveranciers van populaire filters als Extensis en Box-Top Software, en heeft de uitbreiding van de functionaliteit op een fraaie manier in het programma verwerkt. Een typerend voorbeeld is de mogelijkheid om meerdere effecten in het tekstbewerkingsvenster te combineren. Bijvoorbeeld een Emboss-effect kan worden gecombineerd met een Inner Bevel en een lichte grondbeschaduw. Dit kan allemaal in één enkel venster worden ingesteld. Deze mate van integratie zullen de externe plug-in-leveranciers niet zo maar kunnen evenaren.

## Snapshot

De toevoeging van de History-functionaliteit is een lang gekoesterde wens van veel Photoshop-gebruikers. Het is uiteindelijk meer geworden dan de gehoopte multiple undo, omdat de aanpak van Adobe ook een tussentijdse 'stap op de plaats' toelaat. Deze functie heet in de Engelse Photoshop 5.0-versie Snapshot en is een erg effectief retouche-instrument. Uiteraard stelt deze werkwijze enige eisen aan de geheugenruimte van uw machine, maar dat neemt niet weg dat het voor de graficus achter de knoppen ideaal is dat hij of zij meerdere opties kan uitproberen zonder daarvoor een hele administratie te moeten bijhouden met apart bewaarde versies van een beeld. De snapshots worden netjes bewaard in het History-venster, voorzien van een kleine preview, zodat u snel op een eerdere of alternatieve versie kunt teruggrijpen.

## Merlin lives

Voor diegene die zijn favoriete kabouter was kwijtgeraakt bij de laatste update van Adobe is



## COLOUR PRINTING

COMPOLCOLOR  
FULL COLOR RETRO CENTRE

**FULL COLOR  
GROOTBEELDPRIJNTS  
TOT EEN BREEDTE VAN**

**127 CM**

**LAMINEREN**

**PLASTIFICEREN**

**OPPLAKKEN**

**OMLIJSTEN**

**TOT EEN BREEDTE VAN**

**140 CM**

**KLEURKOPIEEN  
KLEURENPRINTS  
PRESENTATIES  
ONTWERP  
SCANSERVICE**

Raamsingel 30 2012 DT Haarlem  
tel. 023-5343036/ISDN 023-5512712

## PRESENTATIE

### Professioneel presenteren ?

Dia's 35 mm & 4x5" (t/m 16.000 beeldlijnen)  
OH-sheets & kleurenprints 300, 600 dpi en fotokwaliteit  
Gratis BBS modemssoftware  
Eigen ontwerpstudio  
Supersnelle service  
Randapparatuur:  
- kleurenprinters  
- filmrecorders  
- scanners  
- computerprojectie

PCSLIDE

DE PRESENTATIESPECIALIST®  
postbus 22744, 1100 DE Amsterdam, tel 020 - 6911921

## DIA SERVICE

**digislide**

### COMPUTERDIA'S

- Alle formaten: 35mm, 6x6, 6x7, 4x5", 8x10"
- 16000 beeldlijnen, perfecte, gecombineerde kleuren
- Vanuit alle grafische Mac en Windows programma's

### OVERHEADSHEETS

- Formaatvullende A4 overheadsheets en fotoprints
- Fotokwaliteit en perfecte scherpte d.m.v. laser-fotobelechting op de Fuji Pictography

### A0 POSTERS

- Standaard op 170 grams high gloss papier
- 600 dpi fotorealistische weergave
- Max. formaat 134 x 680 cm.

### SCHERMPRESENTATIES

- Multi-media presentaties met interactiviteit, geluid, videoclips, etc.
- PowerPoint specialist
- Internet sites

Vraag onze gratis informatiemap

J.F. Oltmansstraat 3, Postbus 50, 7220 AB Steenderen  
tel. 0575 451817 fax 0575 452405 ISDN datalijn 0575 452999  
BBS 0575 452969 http://www.digislide.nl E-mail: digislide@wxs.nl

## RELATIEBEHEER

**TRIAS**  
DIGITAAL



relatiebeheer en projectmanagement  
voor maximaal 100 gebruikers  
macintosh en windows

### kenmerken

flexibiliteit  
veelzijdigheid  
toegankelijkheid  
krachtige zoekfuncties  
afscherming vertrouwelijke gegevens  
beveiliging  
netwerkfuncties  
multi-platform  
afdruklayouts vrij vorm te geven  
uitgebreide voorkeursinstellingen  
electronisch helpbestand

met installatie, training en support  
aanvullend maatwerk mogelijk

uitgebreide informatie vindt u in de brochure over Trias Relatiebeheer®  
die u telefonisch kunt bestellen:

**020.4271555**

## HARDWARE

### MAILORDER

voor nieuwe en gebruikte apparatuur

**Intra**

**DIRECT**

Tel. 0346 - 357357

De nieuwste prijzen en producten vindt u op onze Internetsite: [www.intra.nl](http://www.intra.nl)

Bijv.: PowerBook 520c 12/320 incl.  
Mercury Modem FI 1895,- excl. BTW.

## OPLEIDING

grafisch  
lyceum  
utrecht  
contract  
onderwijs

het contractonderwijs van het grafisch lyceum utrecht verzorgt adviezen, opleidingen, cursussen en bedrijfstrainingen voor de grafische en communicatie-industrie

### training en opleiding

vraag onze gratis  
informatiemap aan!  
tel. (030) 280 70 80

grafisch lyceum utrecht  
contractonderwijs  
postbus 5125  
3502 jc utrecht  
bezoekadres  
vondellaan 30, utrecht

fax (030) 280 70 79  
(24 uur per dag)

## OPLEIDING

Nieuw licht op uw werk

MaCAD Consult  
T. 010 - 276 3952  
E. [info@macad.nl](mailto:info@macad.nl)

**3d**

- ① Strata Studio
- ② Form•Z
- ③ MiniCad

## DIGITAAL DRUKWERK

**D-PRINT**  
**DIGITAAL  
DRUKWERK**  
**Alkmaar**

- telefoon, 072-540 80 01
- fax, 072-540 80 78
- e-mail: [info@d-print.nl](mailto:info@d-print.nl)

Xeikon specialist, [www.d-print.nl](http://www.d-print.nl)

## BBS

Internet e-mail • nieuwste software  
Nederlandstalige discussieforums

**SpiderNet**

Eén van de meest volledige en actuele  
Macintosh online services in Europa  
Gebruiksvriendelijk en efficiënt

Modem inlog: 015-215 8300

Abonnementen vanaf f5 per maand  
Ook gratis proefabonnement mogelijk

Bel 033-461 2779 of 015-212 3329

web: <http://spidernet.nl> E-mail: [syso@spidernet.nl](mailto:syso@spidernet.nl)

## PRE-PRESS

**MAXIMALE OUTPUT**

1094 x 1024 mm

met registerponsing

ook op inslag

stochastisch rasteren

**TRUE**  
COLOURS

Savannahweg 64 3542 AW Utrecht  
Tel 030 2412630 Fax 030 2412622  
E-mail [mail@truecolours.nl](mailto:mail@truecolours.nl)  
Internet <http://www.truecolours.nl>





er goed bericht. Als u de optie-toets ingedrukt houdt bij het selecteren van de Palet-opties in het laagvenster verschijnt Adobes Tamagotchi in beeld.

### Internet

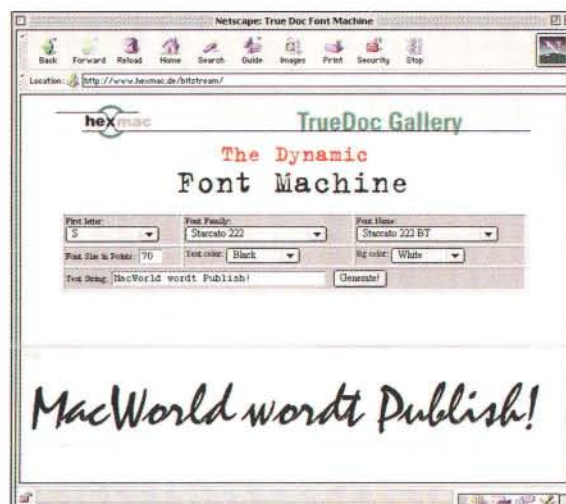
#### HexMac Bitstream

De opkomst van nieuwe font-technologieën gaat uiteraard ook niet aan het Internet voorbij. Fontfabrikant Bitstream heeft een fraai voorbeeld ge-

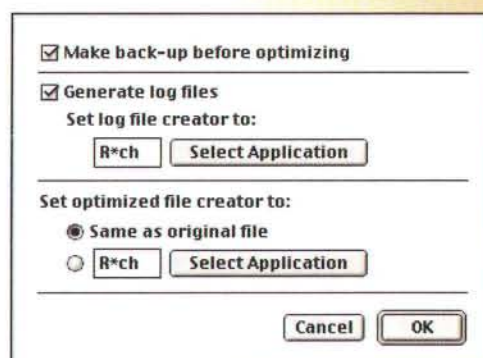
creëerd van waar de toekomst van online typografie heen gaat. Op hun site staat een digitale fontbibliotheek waar u eigen teksten en corpgrootten kunt invoeren. De engine van de website vertaalt dit naar een strakke beeldschermweergave van de selectie. Deze zogenaamde Dynamic Fontmachine gebruikt Bitstreams TrueDoc technologie. Op de URL [www.hexmac.de/bitstream/](http://www.hexmac.de/bitstream/) kunt u het zelf uitproberen.

#### Mizer

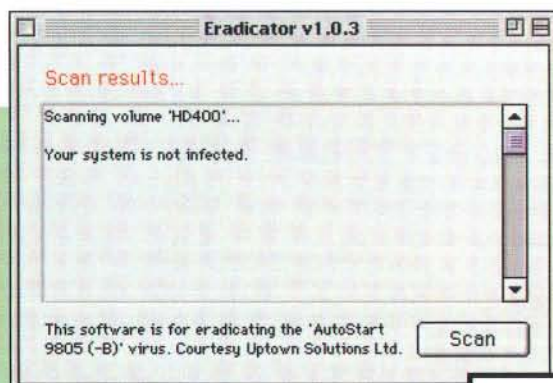
Photoshop-gebruikers kennen de naam van de firma BoxTop Software waarschijnlijk. Deze firma maakt de erg goede plug-ins PhotoGIF en ProJPEG. De eigenaar ervan heeft ook nog wat privé-activiteiten, en in die hoedanigheid heeft hij een product uitgebracht waardoor een website dertig procent minder



HexMac Bitstream is een innovatieve online letterproef op het Internet.



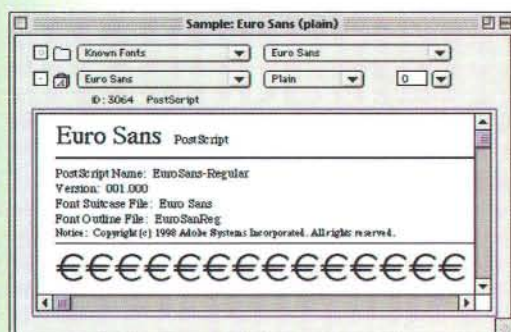
Met Mizer kan een gemiddelde HTML-pagina dertig procent compacter worden gemaakt.



Deze harde schijf is verschoond gebleven van het Hong Kong-virus.



U kunt nu ook een Adobe Euro-font downloaden van het Internet.



schijfruimte in beslag neemt. Mizer haalt namelijk alle overbodige spaties, harde returns en dergelijke uit het HTML-document, en dat levert een onverwacht grote besparing op op de bestandsgrootte van de HTML-documenten. Daardoor lezen de pagina's weer sneller in en wordt veel minder data over het web verkwist. Op de URL [www.antimonymsoftware.com](http://www.antimonymsoftware.com) vindt u een demoversie van Mizer.

#### Hong Kong-virus

Er waart een nieuw virus rond in de Macintosh-gemeenschap, waar grafische gebruikers door worden getroffen. Formeel is het een Worm en komt het uit het Verre Oosten. De problemen die het veroorzaakt zijn beperkt, maar met name in een omgeving waar Power Macs en Windows NT 4.0 servers wor-

den gebruikt leidt het tot problemen. Gelukkig is er ook een oplossing voor, en wel in de vorm van een programma met de toepasselijke naam Eridicator. U vindt dit op het Internet op [www.uptown.com](http://www.uptown.com) en op Spider-Net BBS.

#### Euro-font

Adobe heeft nu ook een gratis fontset gemaakt voor de Euro. De fonts heten Euro Mono, Euro Sans en Euro Serif. Deze in Type 1 bestandsformaat bewaarde fonts zijn verkrijgbaar op het Internet op [www.adobe.com/type/eurofont.html](http://www.adobe.com/type/eurofont.html)

Voor reacties op de inhoud van deze rubriek en eventuele suggesties ben ik altijd bereikbaar op het e-mailadres [peter@kentie.com](mailto:peter@kentie.com). Kom ook eens langs bij [www.kentie.com](http://www.kentie.com).



**Als het budget niet toereikend is voor vierkleurendrukwerk en u wilt toch een 'kleurrijk' product afleveren, dan is een duotoon een prima uitkomst. Zeker met twee Pantone-inkten kunt u een indrukwekkend resultaat bereiken op**

enigeen die al eens eerder een duo- of tritoon in Adobe Photoshop heeft gemaakt, loopt tegen dezelfde situatie aan. Hoe u ook aan de curves trekt en sleept, net datgene wat u uit een foto wilt halen kan de duotoon niet meer reproduceren. Als u een kleurenorigineel eerst omzet naar grijswaarden gaat een hoop tekening verloren. Eigenlijk moet u de originele afbeelding in zijn originele staat

erbij houden ter (visuele) referentie. Als u aan de slag gaat op basis van de proces- of Pantonepresets van Adobe, ontdekt u al snel dat het proces feitelijk geen rekening houdt met de afbeelding zelf. Een groene partij in de bronfoto zal tijdens het omzettingsproces identiek worden 'behandeld' als een rode partij. Uitgerekend deze situatie hebben de ontwikkelaars van Intense Software aangegrepen om een duotoonapplicatie te ontwikkelen die de bronfoto niet alleen vertaalt

# Vierkleuren-effect

## Simuleer het met PowerTone

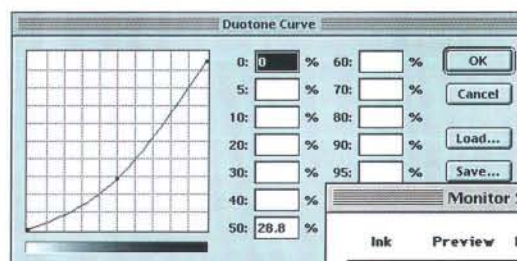
basis van gemiddeld beeldmateriaal.

Het maken van een duotoon met Photoshop kent echter zo zijn beperkingen.

Het aantal voorgedefinieerde kleurstellingen is begrensd en het eindresultaat toont vaak niet meer dan een ietwat omgekleurd grijswaardenbeeld.

Toch kunt u de rijkdom van vierkleuren benaderen als u een revolutionair Photoshop-filter gebruikt: PowerTone. In deze workshop wordt de werking van PowerTone uitgelegd en aan de hand van voorbeelden getoond. Uiteraard zijn de afbeeldingen simulaties die zijn opgebouwd uit CMYK-kleuren, aangezien MacWorld louter in vierkleurendrukwerk wordt geproduceerd.

Peter Kentie



Het bewerken van een duotooncurve in Photoshop leidt niet altijd tot het gewenste effect.

PowerTone kan het kleurgamma van de monitor in zijn berekening betrekken.

Monitor Settings				
Ink	Preview	Red	Green	Blue
Cyan		0	160	221
Magenta		197	0	103
Yellow		255	235	0
Red		196	0	38
Green		0	135	64
Blue		28	11	90
Black		0	0	0
Grey		144	144	144
White		255	255	255
Gamma	1.5			
		Cancel	OK	



maar vooral interpreteert.

De kerngedachte achter Powertone is dat kleur alleen op plaatsen wordt getoond waar het nodig is. In het voorbeeld is het kopje wit, en dus zal deze erg lichte partij niet getint worden. Andere kleurpartijen, zoals de groenige kleurzwem op het toetsenbord, worden door Powertone zo realistisch mogelijk vertaald naar een van de gekozen druk tinten. Logischerwijs stemt u uw duotoonkeuze, dat wil zeggen de kleur

die wordt gebruikt voor het drukwerk, af op het fotografische bronmateriaal. Een foto waarin een blauwe lucht is afgebeeld zal met een duotoon waarin blauw een van de twee basiskleuren is, het beste resultaat opleveren.

### Duotoons letterlijk genomen

Ideaal aan Powertone is dat er een aantal voorgeprogrammeerde kleurstellen in het fil-

ter is opgenomen. Met deze kleurencombinaties van veelal complementaire kleuren (blauw en oranje bijvoorbeeld) en de uitgekende algoritmes van Intense Software kunnen erg realistische duotoons worden gemaakt. Let wel, in dit geval moet u duotoons ook erg letterlijk nemen. Powertone kan alleen output leveren op basis

van twee kleuren. Adobe Photoshop gebruikt in zijn menu ook het begrip duotoon, maar hier vallen ook tri- en quadtoons onder. Duotoons op basis van drie- of vierkleurenssets zijn niet mogelijk met Powertone, maar dat zult u niet als een gemis ervaren.

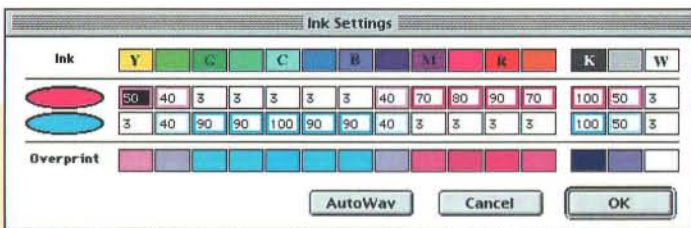
De werkwijze van Powertone is als volgt. De originele afbeelding moet eerst worden omgezet naar RGB-kleurwaarden. Het filter werkt ook met CMYK-beelden, maar het kleur bereik van RGB is veel groter en leent zich daardoor beter voor het verdere proces. Vervolgens kiest u in het filemenu onder Export de Powertone-optie. Na de benodigde registratiewerkzaamheden verschijnt nu een venster in beeld waarin een miniatuurweergave van het originele beeld wordt getoond naast een omgekleurde Powertone-duotoon. Het filter kent flink wat basiscombinaties, die zich in de praktijk hebben bewezen als effectieve kleurcombinaties.

Het is ook mogelijk om eigen kleuren aan te maken. Er is een zogenaamde undefined optie waarin u uw eigen kleurcombinaties kunt ingeven, bijvoorbeeld die behoren bij een specifieke huisstijl. Als de kleuren complementair zijn, zeg maar enigszins tegenover elkaar liggend in Apples kleurenwiel, zal het eindresultaat op basis van de Powertone-algoritmes goed bruikbaar zijn. Kleurcombinaties als groen/magenta, rood/cyaan en blauw/geel behoren dus zeker tot de mogelijkheden.

### Bewaren

Powertone kent een aantal standaard exportopties. Allereerst kan het filter de gemaakte duotoon opslaan als CMYK-bestand in EPS-formaat. Deze optie lijkt de meest logische, maar levert extra (hand)werk op in het pagina-opmaakpro-

# in duotoon?



Ook de zogenaamde Ink Settings zijn op de gebruikerswensen af te stemmen.



Het origineel.



Een in Photoshop 5.0 gemaakte duotoon op basis van het testbeeld levert een wat 'vlak' resultaat op.





gramma waar de Powertone-duotoon in wordt geplaatst. Beter is het modernere DCS kleurenbestandsformaat voor dit proces. DCS 2.0 is ontwikkeld door Quark en wordt vanaf XPress 3.0 ondersteund. Het voordeel van een DCS-bestand is dat de Pantone kleurnamen die Powertone gebruikt automatisch in de lijst met gebruikte kleuren in het XPress-bestand worden opgenomen. Een nadeel daarentegen is dat u het bestand niet (meer) in Adobe Photoshop kunt openen. Het origineel moet u dus te allen tijde bewaren.

Powertone kent overigens twee varianten van DCS: allereerst is daar SDSCS, waar alle kleurinformatie inclusief de lage-resolutievoorvertoning in een enkel bestand is opgenomen. MDSCS splitst het bestand uit in drie aparte files: de voorvertoning en twee aparte kleurenbestanden die de duotooninformatie herbergen.

### Plaatsen in een opmaakprogramma

DCS-bestanden worden door zowel QuarkXPress 3.0 en hoger als Adobe PageMaker 6.5 ondersteund. Dat maakt deze optie uiteraard de veiligste, maar het betekent niet dat u niet voorzichtig hoeft te blijven. Een bekend euvel van duotoonbestanden is de inconsequentie waarmee de diverse teken- en opmaakprogramma's met de weergave van de PMS-kleuren omgaan. Pantone 288 CV is echt iets anders dan Pantone 288 CVC, om nog maar te zwijgen over de misverstanden tussen de Black- en Zwart-platen; de gevolgen daarvan zijn stevast in de afgewerkte-filmcontainer bij het prepressbedrijf te vinden. Voor Adobe Illustrator en Macromedia FreeHand gelden deze waarschuwingen des te meer.

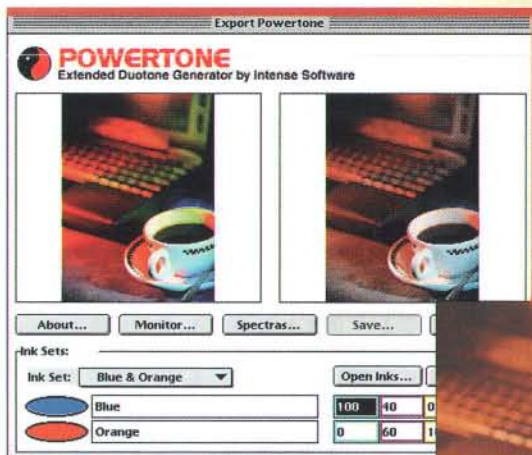
Ook de keuze van de rasterhoek is een belangrijk aan-

dachtspunt. Onoplettende uitdraaiers eindigen met twee sets films die allebei dezelfde rasterhoek hebben. Dat levert dus flinke problemen op bij de drukker.

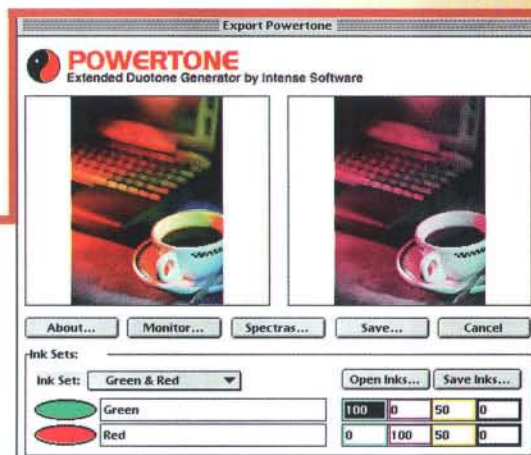
Powertone-gebruikers die voor de CMYK-bestanden in EPS-formaat kiezen, moeten dan ook rekening houden met het feit dat zij de dichtstbijzijnde proceskleur kiezen bij het uitdraaien. Het proces is ietwat omslachtig en zeker te complex om hier in detail te beschrijven. U kunt het beste de gestandaardiseerde DCS 2.0 richtlijnen volgen en het in PDF-formaat geleverde handboek goed lezen. Een leek kan niet zo maar met Powertone aan de slag. Dit is waarschijnlijk zijn grootste tekortkoming; verder niets dan lof voor deze doorbraak in tweekleurendruk.

De ontwikkelaars van Powertone hebben een product afgeleverd waarvoor menigeen veel waar voor zijn geld krijgt en de bezuinigingen op de twee niet gebruikte kleurenpersen niet in de kwaliteit van het eindresultaat is terug te zien.

Powertone is verkrijgbaar bij XCite Europe (0570-636622) en kost f 1295,-/ Bfr 23.718 exclusief btw.

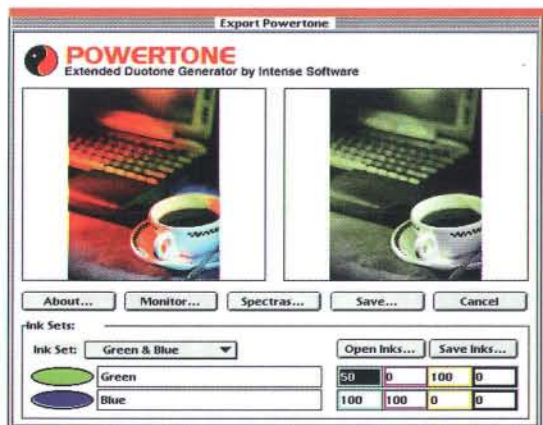


Powertone bezit een aantal voorgedefinieerde kleurinstellingen, zoals de combinatie Proces blue met PMS 021 oranje, waarmee een erg krachtige duotoon kan worden gerealiseerd.



Op basis van het testbeeld levert de combinatie groen en rood een rijk beeld op. Uiteraard is dit resultaat alleen mogelijk met drukwerk waarbij Pantone-inkten zijn gebruikt.

*DCS-bestanden worden door zowel  
QuarkXPress 3.0 en hoger als Adobe  
PageMaker 6.5  
ondersteund*



De combinatie green/blue levert een koel beeld op. Het kopje blijft wit en de groene kleur-zweem in het toetsenbord wordt letterlijk vertaald.





NOTEER NU IN UW AGENDA

# APPLE EXPO BENELUX 98

AMSTERDAM RAI  
5-6-7 NOVEMBER



wegener tijdschriften groep

**Microsoft®**

Georganiseerd door: ESC Expo



Voor meer informatie tel. 0182-691340, [www.escexpo.nl](http://www.escexpo.nl).



# Opleidingen in multimedia



## Multimedia fulltime & parttime

- internet authoring
- cd-rom authoring
- HTML & Lingo
- audio & video
- 3D modelling

### Workshops



## Digital Audio parttime

- mic techniques
- prod. techniques
- hd recording
- digital mixing
- FX programming



## Digital Video parttime

- MEDIA 100
- editing & FX
- 3D animation
- Adobe Premiere en After Effects



COLLEGE OF MULTIMEDIA

Bel voor meer informatie 020 - 462 39 39 of stuur een email naar [future@cmm.nl](mailto:future@cmm.nl)  
College of MultiMedia, Zeeburgerdijk 50, 1094 AE Amsterdam, <http://www.cmm.nl>

# Pssst...

Ervaren DTP'ers met vormgevingstalent  
of vormgevers met DTP-talent kunnen bij  
**Van der Eijk Grafisch Ontwerp** direct aan de slag.  
Afwisselend werk, goed salaris. Doen!

Stuur je brief met c.v. naar: Van der Eijk Grafisch Ontwerp,  
t.a.v. Michiel van der Eijk, Postbus 2236, 8200 AE Lelystad.  
Tel. (0320) 25 85 65, fax (0320) 25 16 82.

# DV Edit 1394

**Het betaalbare DV Editing systeem voor Apple  
PowerMacintosh met de Sony software CODEC  
en UltraWide SCSI Interface.**

Digitaal Video (DV) is de nieuwe video standaard met optimale prestaties en beeld kwaliteit. DV biedt accurate kleuren, betere prestaties en meer detail dan ooit tevoren. Zelfs na diverse edits behoudt uw digitale bronmateriaal de originele kwaliteit. De DV Edit 1394 komt gebundeld met een volledige versie van Adobe Premiere voor het bewerken van uw DV materiaal.

Door de combinatie van een 1394 Firewire en een UltraWide SCSI interface op één PCI kaart bespaart de DV Edit 1394 u een kostbaar PCI slot in uw Apple PowerMacintosh.

## Extreme bv

Tel. 010-292 75 90

Fax 010-292 75 73

email [info@xtrm.nl](mailto:info@xtrm.nl) <http://www.xtrm.nl>



# MacWorld

Adobe Systems Benelux BV	14
Apple Computer Benelux BV	76
Brother International BV	39
College of Multimedia	68
Comex sales agency	54
Compucolor	62
Contractonderwijs Graf.Lyceum Ut	62
D-Print	62
Digislide	62
Esselte BV	32
Events Service Centre b.v.	67
HTR Mailing	50
Inka BV	57
Intra Direct BV	62
Mac Support Automatisering	48
MACAD-Consult	62
Machouse	6,57
Media Development Europe B.V.	52,Insert
Mediamachine	26
Microtek Europe B.V.	43
N & G Computers	Insert
PBS Software Distributions BV	68
PC Slide BV	62
QBUS	22
Regma Nederland	18
Rhemai Distribution Intern.	54
Spider BBS	62
Stecom Automatisering	28
Top IT Distributie	75
Trias Digitaal	62
True Colours Nederland	62
Van der Eijk Grafisch Ontwerp	68



# SECOND MAC

GRATIS SERVICE VOOR MACWORLD-LEZERS

DEZE PAGINA IN MACWORLD WORDT GEHEEL SAMENGESTELD DOOR UZELF.  
U KUNT HIER UW HARD- EN SOFTWARE KOPEN, VERKOPEN OF RUILEN.  
ER IS MAAR ÉÉN SPELREGEL: COMMERCIELE HANDEL IS NIET TOEGESTAAN.  
HET ENIGE WAT U HOEFT TE DOEN IS HET INVULLEN VAN DE BON ELDERS  
IN DIT BLAD. WE HANTEREN HET PRINCIPE 'WIE HET EERST KOMT, 'T EERST MAALT',  
DUS PROBEER ZO VROEG MOGELIJK DE KAART IN TE VULLEN EN OP TE STUREN.  
EN VERGEET DE POSTZEGEL NIET!

macworld@idg.nl

## AANGEBODEN

**Apple PowerBook 140** + PSi modem, f 1000,-  
L.F. Maas, 020-6841406

**Apple PowerPC 6400** 18 Mhz, Tower 32 MB, 1,6 GB, interne 8x cd-rom, interne 33.6 modem, toetsenbord en muis, f 2000,-. Apple LaserWriter 320, PostScript level 2, 2 MB RAM, f 675,-. Beide in zeer goede staat. I. Scholtens, 020-6684403

**MAC IICX**, 20 MB RAM/240 HD met Radius Rocket acceleratorkaart, Radius Pivot videokaart, Radius 15 inch Pivot monitoren Ethernetkaart, f 850,-. MAC IIFX, 20 MB RAM/240 HD, met 21 inch Apple grijs-waardenmonitor, beide Macs met toetsenbord, muis en software, f 850,-. Fujitsu 128 MB optical drive, f 250,-. Teac tapedrive 150 MB + tapes, f 100,-. Apple A3 colorprinter (defect), f 50,-. M. Rasch, 020-6760311

**SE 30** met draagtas, zonder klavier en zonder muis, prijs n.o.t.k. LaserWriter 4/600 PS, in zeer goede conditie, als nieuw, Bfr 10.000, enkel cash en Belgische valuta. M. Coutreels, 0032-75466248

**PowerPC Macintosh Performa 5400/180**, 'Family Mac', 1 jaar oud, zwart, cd-rom, spelletjes, tv/video, f 2500,-. S.M. Beijneveld, 073-6840500

**Mac IICX** met 40/8 MB, 14 inch kleurenmonitor en toetsenbord, SyQuest 44/88 MB drive en 14 cartridges 88 MB, f 700,-. E. Heidt, 079-3169897

**Apple midi-interface**, nieuw, f 100,- met SE/420 erbij, f 160,-. Nieuwe cd-romspeler, f 100,-. Iomega Zip-drive + 7 schijven, f 300,-. F. Franke, 038-3333235 (overdag)

**HP LaserJet 4** MP printer, 60 dpi; HP ScanJet 4c, 600 x 600 dpi; Supra faxmodem 28.000 bps, data 14.400 bps. Danny Vanthomme, 0032-59320063

**PowerBook 540c** met PPC-upgrade, 40 MB RAM en 340 MB harddisk, inclusief AC-adaptor, tweede-monitoradapter en draagtas, voor f 1998,-. A. van Os, 0182-532931

**Power Mac**, 8600/250, 48 MB, 4 GB HD, 24x cd, zip, video in/out, muis, toetsenbord, f 2750,-. 21 inch Philips 201cs (Cyberscreen), f 2000,-. D.T. Nguyen, 030-6063284 of 06-55535908

**Centris 660 AV**, 20 MB RAM, 1 GB harddisk, 16 inch Apple monitor, uitgebreid toetsenbord, cd-rom, Apple Geoport, f 1750,-. G. Olijslager, 0544-375711

**Power Mac 7100/66**, 40/500 cd, 2 MB VRAM, 17 inch Apple kleurenmonitor, toetsenbord, Wacom A5 tekentablet, 128 MB Optical Drive, 28.8 BPS fax-modem, diverse software, f 2000,-. S. Scheffers, 0165-535341

**Apple IICl** + originele QuarkXPress 3.1, staand A4 z-w monitor, Apple Personal LaserWriter, SyQuest, toetsenbord + muis, alles voor f 700,-. S. Willems, 0570-637817

**Quadra 660 AV**, 24/500, cd, ext. toetsenbord + muis, 17 inch kl. monitor, Wacom Artpad, Teleport Gold II 14K4 modem, StyleWriter II, boeken, f 2750,-. W. Falhaber, 010-4046802

**PowerBook** infraroodconnectie voor 190 & 5000 serie, f 50,- (nieuw), Fargo Fotofun fotoprinter, nieuw, zonder software, C. Bergher, 020-4160183

**Performa 630** 36/4200 cd, toetsenbord + muis OS 8.2 + diverse software geïnstalleerd, f 1150,-, eventueel met 14 inch Apple monitor, f 1450,-. S.L.J. de Graaf, 0499-460112

**LC 475** 16/80 + 14 inch Apple Color monitor + toetsenbord (uitgebreid) + muis, f 750,-. H. Moeren-Wijnen, 0478-512803 (na 18.00 uur)

**PPC 6100/60**, 250 MB HD, 16 MB RAM, 486/66 DX DOS-kaart, 2 x cd-rom, 14 inch kleur, veel software, f 1300,-. R. Kuilman, 0575-526423

**PPC 8100/110** 80 MB RAM en 2 GB HD met OS 8.1, toetsenbord + muis, f 2750,-. H. Hoekstra, 079-3524011

3 x **LC** en 2 x **CX** met Ethernet-kaarten. W.K. Broer, 0251-312785

**Power Mac** Performa 6200/75 40/500 MB/cd incl. monitor voor f 1650,-. Personal LaserWriter, f 250,-. evt. Macintosh Classic. G.A.W. Bruyn, 051-5428287 of e-mail: gawbruyn@vxs.nl

**PB 520** 16/240 met PowerPC upgrade, f 1400,-. J. van der Hoff, 0183-302326

**Power Mac** 93/266 desktop, 32 RAM, 4 gig HD, AppleVision 1710 AV, 17 inch monitor, Global Village 36K modem, Apple personal LaserWriter, Microtek Scanmaker III, 36 bits scanner, f 6500,-. M.A.J. Beekmans, 070-3501510

**DOS compactibility kaart** voor Power Mac 6100, nieuw in doos, past niet in mijn Mac. Rik Alleman, 070-3273425 of 06-50431045

**Performa 630**, OS 8.1, 36 MB RAM, 14 inch Sony Trinitron-monitor, toetsenbord + muis, faxmodem, veel belangrijke software en bekende spellen, prijs n.o.t.k. B.A. van de Biezen, 035-7724288 of e-mail: bbi@direct.A2000.nl

**Power Macintosh 6100/60**, RAM 16 MB, HD 250 MB, 17 inch monitor + Iomega Zip-drive (bonus!) Alles bij elkaar, f 2250,-. J. Maissan, 013-4677664

**Quadra 950**, 128 MB RAM, 16 B RATE HD, Thunder II videokaart, Apple 16 inch monitor, D2 cd-drive, Ethernet-kaart, uitgebreid toetsenbord + muis, f 2000,-. J. Crooymans, 040-2111011 (na 18.00 uur)

**Performa 5300** + videokaart + diverse programma's (Videoshop, HomePage, Illustrator, XPress, ClarisWorks 5.0, etc.), in goede staat, f 1750,-. R. Hazewinkel, 020-6846365

**LC 630**, 250 MB harde schijf, 8 MB RAM + Apple 14 inch monitor, prijs n.o.t.k. S. Golob, 043-3634847 (na 17.00 uur)

**LS LaserWriter**, f 250,-. PB 170, HD 40, 10 MB int. modem, Ethernet-aansluiting, draagtas, f 350,-. PB 150, HD 80, 4 MB, draagtas, f 325,-. Performa 630, HD 250, 8 MB (kapotte voeding), 15 inch kleur, f 300,-. J. Paulides, 070-5176240 (na 18.00 uur)

**AppleVision 1710** 17 inch monitor incl. pc-connector, f 1150,- (nieuw f 2100,-). Personal LaserWriter, f 350,- incl. kabels en nieuwe tonercartridge. A. de Jong, 078-6318894

**Mac II Ci** (veel geheugen, dtpl) + 21 inch Apple monochrome (+ kaart) + keyboard + muis, f 795,-. M. Onderwater, 050-3136613

**LC 475** 8/80 + externe cd-rom + HP DeskWriter, f 1000,-. L. van der Wal, 070-3464976

**Boekhouden op Apple Macintosh**, nieuwe versie Exact 6.0A, prijs n.o.t.k. J. Ligthart, 030-6662437

**Power Mac 6200**, 32 MB, 600 MB HD, OS 8.0, Apple 14 inch Color Trinitron, modem Teleport Platinum, Color StyleWriter 2500, diverse software (MS Office), f 2000,-. G. Ramaekers, Soest, 035-6016930

**Adobe Photoshop 4.0** (multilingual) bundelversie, f 250,-. Carmageddon, f 50,-. C. Bruyn, 023-5335717

**Performa 6320**/120 MHz/40/1,2 GB/Ethernet/Video-in/TV/Teletext/Apple 14 inch Trinitron/33.6 Geoport modem/NL 8.1 en veel software, f 1850,-. F. Wassenaar, 071-5210363 of jacker@dds.nl

**Mac IICX**, 5/40, 8-bits kleur. Gaat weg tegen elk bod vanaf f 175,-. J.P. Knaapen, 026-3333277

**SyQuest 200 MB** incl. twee banden, f 450,-. E. Vos, 070-4276694

**500 vel** wit A2 papier 90 gr. neem laser, f 250,- + **GRATIS** goed werkende GCC Wide Writer 360 zwart-wit inkjet printer voor A2, A3, A4 met 5 ink-cartridges. Maxcess 44 MB removable drive + 5 44 MB, SyQuest cartridges f 100,-. Apple LC II 10 MB / 40 zonder scherm, keyboard of muis, f 100,-. F. Timmer, 040-2110728 (9.00-17.00 uur)

Fargo PrimeraPro dye-sub/wax **kleurenprinter**, nieuw in doos met (100 x dye-sub materiaal, f 1000,-. I. Jongens, 072-5725448

## GEVRAAGD

**Muis** voor (oude) Mac Plus! (andere aansluiting, zo'n vierkante met een klikklakje). O.R.M. Visser, 0478691164

**Videokaart 8/24** of GC voor Mac II fx met evt. software. W.H. Doornbos, 074-2503034

Ik ben op zoek naar een **21 inch kleurenmonitor** voor mijn PPC 9500. I. Rouwenhorst, 0545-431878

**Power Mac** met QuarkXPress en Word voor Apple, met toetsenbord. Prijs rond de f 1000,-. M. Slingerland, 010-4771805

Voor Mac Portable: **geheugenuitbreiding** 4 MB module en programma's. Ook gezocht: Mac - ST out. A.J. Karssenberg, 010-4779478

## SECOND HAND MAC

IK WIL GRAAG DE VOLGENDE ADVERTENTIE TEKST IN MACWORLD:

in de categorie: ☐ gevraagd ☐ aangeboden ☐ ruilen

Mijn tekst luidt:

Naam + voorletter(s): .....

Bedrijf: ..... BTW-nr: .....

Postbus: ..... Postcode: ..... Plaats: .....

Straat + nummer: ..... Telefoon: .....

IK BEN WEL/NIET GEÏNTERESSEERD IN OVERIGE VOOR MIJ RELEVANTE (VAK)INFORMATIE

KNIP DEZE BON UIT EN STUUR HEM IN EEN VOLDOENDE GEFRANKEERDE ENVELOP NAAR  
MACWORLD, POSTBUS 5446, 2000 GK HAARLEM.



# Servicepagina

RECENTE NUMMERS

**PRIJS:**  
f 9,95/BFR 199  
PER STUK



MACWORLD 7/8



MACWORLD 6/98



MACWORLD 5/98



MACWORLD 4/98



MACWORLD 3/98



MACWORLD 2/98

- Snelste pc's tegen snelste Mac's
- Van Illustrator tot Form•Z
- Alles over ColorSync

(Bestelcode: MAC987/8)

- Windows op de Mac: VirtualPC of DOS-kaart
- StarDog: 3D-animatie
- Photoshop 5.0 getest
- DeskTop Video maken!

(Bestelcode: MAC986)

- 19 inch monitoren test
- New Metropolis in QuickTime VR
- XPress 4.0 verhelpt bugs

(Bestelcode: MAC985)

- Bugs in XPress 4.0
- Hoe multimedia is aardgas?
- Nog meer AppleScript toepassingen

(Bestelcode: MAC984)

- Virtual Reality
- Mac en geluid: MIDI
- Harde-schrijventest: Ultra SCSI

(Bestelcode: MAC983)

- WebSpecial
- Rhapsody Update
- Dreamweaver

(Bestelcode: MAC982)

## Extra voordeel voor abonnees!

ALS ABONNEE OP MACWORLD BETAALT U GEEN VERZENDKOSTEN VOOR DEZE PRODUCTEN

### FACE2FACE IN CYBERSPACE (MARIAN SALZMAN)

In dit dagboek van een Internet-'yank' legt de auteur alles vast over het leven in deze moderne tijd. Het boek laat zich lezen als het Internet zelf: flitsend, verrassend en prikkelend: een feest van herkenning voor Internet-surfers en tegelijkertijd boeiend voor iedereen met interesse in de global village. Welkom bij dit persoonlijke reisverslag dat de lezer tot het einde vasthoudt.

ISBN: 90-6879-915-1 Prijs: f 49,95/Bfr 999 Bestelcode: CO 059



### Bestellen

U kunt deze artikelen bestellen door het vermelde bedrag over te maken op postbankrekening 2749540 t.n.v. IDG Communications Nederland, onder vermelding van uw volledige adresgegevens plus de bestelcode van het artikel. Naast bovengenoemde prijzen maakt u f 5,-/Bfr 100 extra over voor verzend- en administratiekosten. Woont u in België, dan kunt u de artikelen bestellen door het bedrag plus administratie- en verzendkosten over te maken op ABN-AMRO Brussel, rekeningnummer 720-5206775-21 t.n.v. IDG Communications Nederland, onder vermelding van uw volledige adresgegevens, abonneenummer plus de bestelcode. Na ontvangst van uw betaling worden de artikelen binnen drie weken toegezonden. Wilt u meer weten of hebt u vragen? Bel dan met onze abonneementen-afdeling: 023-5461133.



### WEBDESIGN & HTML IN DE PRAKTIJK (MET CD-ROM)

Dit is alweer de derde editie van dit succesvolle boek. Deze editie is geheel herzien en uitgebreid met veertig nieuwe pagina's. De cd-rom bevat 'online' voorbeelden, demoversies, soft- en shareware van de belangrijkste HTML-editors, plug-ins en een zeer uitgebreid digitaal handboek over HTML.

ISBN: 90 6789 891 0  
Prijs: f 119,95/Bfr 2399  
Bestelcode: CO 056

### ERGONOMISCHE MUISMAT MET POLSSTEUN

Deze Ergonomische Muismat is zeer geschikt ter voorkoming van RSI. Hij heeft een handige polssteun, waardoor uw hand goed rust tijdens het 'muizen'. Abonnees betalen f 34,95 /Bfr 699 en niet-abonnees betalen f 39,95 /Bfr 799.

Bestelcode: HA 057.







## GRAMMATICA- CONTROLE UITZETTEN IN WORD

**Vraag:** Iedere keer krijg ik in MS Word (Office) de mededeling dat de grammaticacontrole niet kan worden gebruikt. Dat is me bekend, want grammaticacontrole is alleen beschikbaar in de Engelse taal, niet in het Nederlands. Maar hoe zet ik die vervelende mededeling uit?

**Antwoord:** Selecteer een stukje tekst en zet de taal tijdelijk op Engels (het hoeft niet echt een Engelse tekst te zijn). Nu kunt u in de controle aangeven dat de grammatica niet moet worden gecontroleerd. Daarna zal de waarschuwing niet meer optreden als u weer met Nederlandse teksten werkt.

- ▶ GRAMMATICACONTROLE UITZETTEN IN WORD
- ▶ EMAILER-FORMULIEREN NAAR FILEMAKER
- ▶ WINDOWS-PCI-KAARTEN IN EEN MACINTOSH
- ▶ APPLESCRIPT EN FILEMAKER-SCRIPTS
- ▶ PPP TIME-OUT
- ▶ CRASH NA 'SLAAPSTAND' VAN HARDE SCHIJF
- ▶ WORD 6- EN WORD 5-PROBLEEM
- ▶ VREEMD 'SYS.KAS.5957'-BESTAND
- ▶ CRASHES MET LASERBRIDGE 2.1
- ▶ TCP INSTELLEN NIET MOGELIJK

## Emailer-formulieren naar FileMaker

**Vraag:** Weet u een simpele oplossing om e-mail, ontvangen met Claris Mailer, in te lezen in FileMaker? De e-mail is data van responseformulieren, dus de 'velden' zijn iedere keer gelijk. Om het nog wat ingewikkelder te maken: Mailer en FileMaker draaien op verschillende Macs. Het is nu nog handmatig overtypen, maar je zou denken dat er reeds een oplossing is bedacht voor dit probleem.....

**Antwoord:** Overtypen is natuurlijk nooit nodig, want als u het bericht even als tekst bewaart, overbrengt naar de andere Mac en daar opent met een tekstverwerker, kunt u het met knippen en plakken doen. Echt handig is dat ook nog niet, dus een extra stap zou kunnen zijn om het formulier met een macro in de tekstverwerker om te zetten naar een TAB-delimited bestand. Dat valt vervolgens in FileMaker te importeren. Ook met AppleScript zou u dit kunnen bereiken. Er zijn ook twee programmaatjes waarmee ontvangen Internet-formulieren kunnen worden bewerkt en geïmporteerd in FileMaker. Die heten eScan en E-forms.



## WINDOWS-PCI- KAARTEN IN EEN MACINTOSH

**Vraag:** Kunnen PCI-kaarten die voor een Windows-computer zijn gemaakt ook in een Macintosh worden geplaatst?

**Antwoord:** Soms wel, maar meestal niet. Fysiek passen die kaarten wel in een Macintosh, maar als ze niet zogenaamd OpenFirmware compliant zijn, is er ook nog speciale software nodig om de kaart aan de praat

te krijgen. Die software zit vaak op een rom-chip op de kaart zelf. Is die software er niet voor de Macintosh, dan werkt de betreffende kaart ook niet in die computer.



## APPLESCRIPT EN FILEMAKER-SCRIPTS

**Vraag:** Ik probeer een FileMaker-script te maken waarin halverwege een AppleScript wordt aangeroepen. Dat werkt prima, echter met één probleem. Het FileMaker-script loopt door terwijl het AppleScript nog moet gaan

draaien, ook al geef ik op 'wait for event completion'. Als gevolg hiervan werkt het script niet goed, want het tweede deel van het FileMaker-script moet iets doen met het resultaat van het AppleScript.

**Antwoord:** De oplossing is om uw FileMaker-script in tweeën te knippen en er twee aparte scripts van te maken. Het eerste script bevat alles tot en met het aanroepen van het AppleScript. Het tweede script bevat alles wat moet worden uitgevoerd nadat het AppleScript klaar is. Laten we dat tweede script 'Tweede' noemen. Aan het einde van uw AppleScript neemt u de volgende regel op: do-Script 'Tweede'. Op deze manier wordt het vervolg aangeroepen door het AppleScript zelf, dus dit kan nooit te vroeg plaatsvinden.



## PPP TIME-OUT

**Vraag:** Ik probeer een Internet-verbinding op te zetten, maar steeds als ik ga inbellen krijg ik de foutmelding 'PPP timeout while waiting for modem response'.

**Antwoord:** PPP stuurt een signaal naar uw modem (de initialisatiestring) en wacht vervolgens tot de modem een OK-signaal terug geeft. Komt dat signaal niet terug binnen een vastgestelde tijd, dan krijgt u deze fout. Er zijn drie redenen te bedenken waarom de modem geen signaal terug geeft. Ten eerste kan het zijn dat het signaal de modem nooit bereikt, bijvoorbeeld omdat de modemkabel niet goed is aangesloten. De tweede reden kan zijn dat de modem al in beslag is genomen door andere software, bijvoorbeeld doordat u faxsoftware aan hebt staan. De derde reden kan zijn dat de initialisatiestring onjuist is, waardoor de modem dit signaal niet herkent. Als u zeker weet dat de string goed is voor uw type modem (weet u dit niet zeker, probeer dan gewoon eens AT&F), dan zou het een van de voorgaande redenen moeten zijn.

## LEZERS VOOR LEZERS

POWERPOOL IS  
IN ONZE OGEN ZOWEL  
ONTMOETINGSPLAATS ALS  
BRON VAN INFORMATIE VAN  
EN VOOR DE DOORZETTENDE  
MAC-GEBRUIKERS. DE  
GEBRUIKERS DIE GEEN GENOEGEN  
NEMEN MET 'HET WERKT NIET', OP  
ZOEK GAAN NAAR OPLOSSINGEN EN  
HUN VONDSTEN WILLEN DELEN  
MET DE REST VAN DE GEMEEN-  
SCHAP. ZO ONTSTAAT EEN  
RUBRIEK MET VRAGEN, TIPS  
EN ANDERE PRAKTISCHE  
WENKEN.



INTERNET BUSINESS & ELECTRONIC COMMERCE

# E/MerCe



Zakelijk betrokken bij het Internet? Weten wat u te wachten staat? Op zoek naar goede ideeën en voorbeelden? E/MerCe brengt de mogelijkheden en strategische gevolgen van elektronisch zakendoen helder in beeld.

**Pak de bon of  
bel nu: 023-5461133**

## 4 nummers voor f42<sup>50</sup>

E/MerCe verschijnt vier keer per jaar en is bedoeld voor iedereen die direct of indirect is betrokken bij de zakelijke kant van het Internet. Vier keer een magazine met achtergronden, opinie, prikkelende ideeën en praktijkvoorbeelden. E/MerCe, Internet Business &

Electronic Commerce: voor de zakelijke kant van het Internet. Stuur vandaag nog de bon op en u bent verzekerd van toezending van de komende vier uitgaven. Voor een jaarabonnement (4 nummers) betaalt u slechts f 42,50.





## CRASHES MET LASERBRIDGE 2.1

**Vraag:** Ik gebruik een G3 met MacOS 8.1, Ethernet, LaserBridge 2.1 en LaserWriter 360. Regelmatig crasht mijn computer tijdens het 'spoolen' van een printopdracht. Bij een andere G3-computer met OS 8.0 erop gebeurt dit niet. Is LaserBridge 2.1 niet compatibel met OS 8.1?

**Antwoord:** Het probleem ligt in de extensie LocalTalkPCI. Verwijder deze extensie (u hebt hem niet nodig om te kunnen printen) en de crashes zouden voorbij moeten zijn.



## WORD 6- EN WORD 5-PROBLEEM

**Vraag:** Ik heb een tijdje zowel versie 5.1 als 6.0 van MS Word op mijn harde schijf gehad. Versie 5.1 heb ik inmiddels verwijderd, maar als ik op een Word-bestand dubbelklik, krijg ik nog steeds een melding dat Word 5.1 niet kon worden gevonden.

**Antwoord:** Beide versies van Word hebben dezelfde creator. De gegevens daarvan staan opgeslagen in de onzichtbare Desktop database. Omdat de gegevens van Word 5.1 nog

## CRASH NA 'SLAAPSTAND' VAN HARDE SCHIJF

**Vraag:** Onlangs heb ik een tweede harde schijf (een Quantum Fireball 4,3 Gig) naast mijn andere harde schijf in mijn Power Mac 7200 geplaatst en deze geïnstalleerd met Apples Drive Setup. Mijn oude harde schijf behield daarbij SCSI ID 0, en de nieuwe kwam te voorschijn op SCSI ID 6. Tot zover ging alles goed. Problemen krijg ik echter als de tweede, nieuwe harde schijf, waarop ik nu mijn systeem heb geïnstalleerd, in

sluimerstand gaat (al dan niet via het regelpaneel Energiestand). Als de schijf bij ontwaken weer gaat draaien, doen zich allerlei problemen voor, die bijna altijd uitlopen op vastlopers. Na een gedwongen herstart (commando-control-aan/uit) wordt de schijf niet meer herkend en wordt er gestart van mijn oude schijf. Om mijn nieuwe schijf weer te kunnen gebruiken, moet ik mijn computer eerst echt helemaal uit zetten.

**Antwoord:** Dit is een probleem dat wordt veroorzaakt door de 'firmware' van de harde schijf. Die is waarschijnlijk versie 0F0C, en dat moet worden opgewaardeerd naar 0F0J. Apple heeft hiervoor een gratis programmaatje dat 2/3/4/6 GB Firmware Utility heet, maar dit werkt alleen op de Quantum Fireball-schijven die Apple zelf heeft ingebouwd. Via een trucje is deze utility echter ook bruikbaar voor de andere Quantum Fireball-schijven. Dit werkt als volgt: maak (bijvoorbeeld met ResEdit of FileBuddy) alle bestanden in de map 2/3/4/6 GB Firmware Utility zichtbaar. Er staat een flink stel onzichtbare bestanden in. Draai vervolgens het programma Download-QTM, dat ook onzichtbaar was. Antwoord bevestigend op de vraag of u de firmware wilt opwaarderen. U krijgt vervolgens de foutmelding 'Bus=x ID=x Mfg=Quantum Model=XXXXXXXXXXXX FW=0F0C Download Code not available.' Om die 'XXXXXXXX' na 'model' gaat het. Voor uw schijf zal er waarschijnlijk 'Model=FIREBALLST4.3S' staan. Hernoem nu het bestand FIREBALL-ST4300ST in deze naam FIREBALL-ST4.3S (of de naam die in de foutmelding stond als dit ietsje anders is). Vervolgens draait u het programma DownloadQTM opnieuw. Nu zou het moeten werken en wordt de firmware opgewaardeerd naar versie 0F0J. Met deze versie zijn de problemen voorbij.

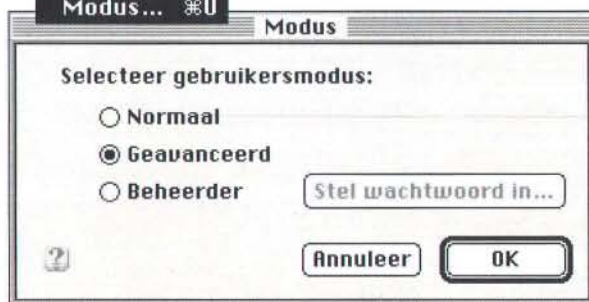
daarin staan, probeert de computer steeds weer Word 5.1 te vinden. De oplossing is om die Desktop database een keer te herbouwen. Dat gaat vrij simpel. Start de computer en druk de optie- en commandotoetsen tegelijk in. U krijgt nu, vlak voordat de Finder zou gaan starten, de vraag of u de database wilt herbouwen. Klik op Ja en wacht tot dit proces klaar is. Als u nu dubbelklikt op een Word-document zou Word 6 moeten starten, omdat dit nu de enige versie is van Word in de vernieuwde database.



## TCP INSTELLEN NIET MOGELIJK

**Vraag:** Ik wil TCP/IP manueel instellen voor het gebruik met Ethernet. De enige instelling die ik echter kan maken is het IP-adres, verder niets.

**Antwoord:** Met het regelpaneel TCP/IP open kunt u onder het menu Edit kiezen voor User Mode. Daarmee krijgt u drie mogelijkheden: Basic (de huidige instelling), Advanced en Administration. Zet de keuze op Advanced en u krijgt in het regelpaneel nog een aantal andere instellingen te zien.



## Vreemd 'sys.Kas.5957' bestand

**Vraag:** Hebt u ooit gehoord van een Invisible File met de naam sys.Kas.5957 dat in de systeemmap staat? Ik trof 'm aan toen ik met Norton Disk Doctor bezig was... Ik heb geen idee wat 't is, wat 't doet, welk programma 't heeft geïnstalleerd en

waarom. Via Nortons Get Info krijg ik alleen te zien dat de creator 'Anon' is. Ik weet dat Invisible Files niet voor niets onzichtbaar zijn, maar ik heb 'm toch zichtbaar gemaakt en verwijderd. Ik merk geen verschil... Hebt u enig idee wat dat voor 'n bestandje is?

### Antwoord:

Volgens mij is dat het registratiebestand van de utility Web Buddy. Als u die gebruikt, zult u u waarschijnlijk opnieuw moeten registreren als u Web Buddy activeert. Het kan ook zijn achtergebleven toen u Web Buddy ooit eens hebt geprobeerd als een demo.



ZELF TIPS, OPLOSSINGEN

& ANDER SLIMS, SCHRIJF NAAR:

MACWORLD T.A.V. POWERPOOL

POSTBUS 5446, 2000 GK HAARLEM

OF E-MAIL: MACWORLD@IDG.NL



# MacWorld Zomer

## **Publish** PRIJSVRAAG

Kent u de rubriek Galeria nog? In Galeria konden vormgevers die bijzonder, revolutionair of gewoon mooi werk hadden gemaakt dit presenteren in MacWorld. Deze zomer bieden we die mogelijkheid opnieuw. Lezers kunnen digitale werkstukken opsturen naar MacWorld en daarmee nog een prijs verdienen ook!



DE PRIJZEN DIE U KUNT  
WINNEN LIEGEN ER NIET OM.

DE WINNAAR VERDIENT EEN  
HALFJAAR-CURSUS MULTIMEDIA

LEVEL 1 BIJ HET GERENOMMEERDE

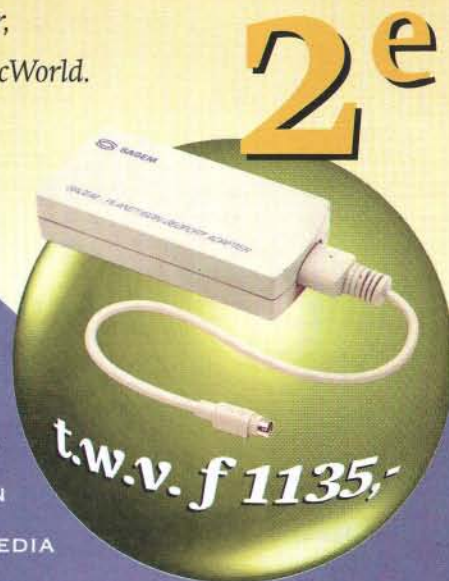
COLLEGE OF MULTIMEDIA IN AMSTERDAM. DE 'WINKELWAARDE'

VAN DEZE CURSUS BEDRAAGT 4500 GULDEN. DE TWEEDE PRIJS IS

EEN TOPIT SAGEM ISDN GEOPORT ADAPTER MET EASYTRANSFER ISDN-

SOFTWARE TER WAARDE VAN 1135 GULDEN. TENSLOTTE ZIJN ER TIEN DERDE

PRIJZEN BESTAANDE UIT EEN JAARABONNEMENT PUBLISH.



De medewerkers van MacWorld beoordelen de werkstukken.  
De beste inzendingen worden gepubliceerd in het eerste nummer van  
Publish en bovendien uitvergroot op posterformaat.  
Inzenden kan tot en met 15 september 1998.

U kunt uw inzending op Zip, diskette, SyQuest 88 MB of via e-mail sturen naar:

**MacWorld/Publish**  
**macworld@idg.nl**  
**Postbus 5446**  
**2000 GK Haarlem**

Prijswinnaars ontvangen bericht. Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd.  
Medewerkers van IDG Communications zijn uitgesloten van deelname.





# Mac, PC of gehele netwerk aan Internet koppelen? TopIT heeft voor u de snelste oplossingen!

**TopIT**

## DISTRIBUTIE MET VERSTAND VAN ZAKEN

Het TopIT-team van ISDN- en Netwerkspecialisten weet wat er speelt bij de eindgebruikers. Als distributeur van ISDN en netwerkproducten houden wij constant de vinger aan de pols bij de producenten. TopIT werkt nauw samen met haar dealers en zorgt voor gedegen producttrainingen.

Daarnaast kan de eindgebruiker altijd contact opnemen met onze ISDN Helpdesk. Wilt u meer weten over onze multi platform ISDN- en Netwerkproducten?

Bel TopIT voor een informatiepakket of stuur een E-mail naar [info@top-it.nl](mailto:info@top-it.nl). Ook nieuwe dealers zijn van harte welkom!

- ISDN kaarten en modems
- ISDN & Leased Line Routers
- ISDN telefooncentrales
- Mail Server producten
- Internet/Intranet producten
- FastEthernet netwerkproducten
- Terminal emulatie software

TopIT is o.m. distributeur van:



Postbus 3025, 3760 DA SOEST

Eenvoudig aan te sluiten apparatuur met uitstekende referenties garanderen een probleemloze installatie. Zoals bijvoorbeeld de Netopia ISDN Routers. Duizenden netwerken zijn al via deze ISDN Routers met het Internet verbonden.



netopia®

## Netopia ISDN Router

- koppelt uw netwerk aan Internet
- ideaal voor LAN-to-LAN verbindingen
- thuiswerkers kunnen eenvoudig inbellen op kantoor
- ondersteunt TCP/IP, IPX (pn650) en AppleTalk (pn450)
- ingebouwde Firewall & PAP/CHAP
- dynamische IP adressen, DHCP
- PPP & MultiLink PPP via ISDN
- op te waarderen naar Leased Line & Frame Relay
- compleet met alle gratis software op Smart Start CD-Rom
- eenvoudige configuratie binnen 15 min.

Netopia PN650 TCP/IP, IPX f 1.995 (ex. btw)

Netopia PN450 idem + AppleTalk f 2.495 (ex. btw)

Levering via Netopia Certified dealers. Bel TopIT voor dealeradressen.

**TopIT**

### DISTRIBUTIE

Tel. (035) 603 82 82

Fax (035) 603 82 83

[www.top-it.nl](http://www.top-it.nl)





# Macht werkt verslavend.

## Geniet ervan.

Absolute power. Niet te evenaren. Ervaar hoe heerlijk dat is. Met de Power Macintosh G3 computer. Door de razendsnelle PowerPC G3-processor (nu tot 333MHz) en de nieuw ontworpen systeemarchitectuur verwerk je in no-time de meest complexe opdrachten. Met een 512K-1MB backside cache, 32-768MB geheugen, 4-9GB harddisk, 24x CD-ROM drive en 2-6MB VRAM is de Power Macintosh G3 computer een absoluut raspaard. En des te aantrekkelijker door de verrassend betaalbare prijs. Geniet ervan. Je leest er alles over op [www.apple.nl](http://www.apple.nl) of bel 0800 - 0784.

 Think different.

© 1998 Apple Computer, Inc. Alle rechten voorbehouden. Apple, het Apple logo, Mac, Macintosh, Power Macintosh zijn wettig gedeponeerde handelsmerken van Apple Computer, Inc. Think different is een handelsmerk van Apple Computer, Inc. PowerPC is een handelsmerk van International Business Machines Corporation, gebruikt onder de licentie van laatstegeenende. Alle andere productnamen zijn gedeponeerde handelsmerken of handelsmerken van hun respectievelijke bedrijven.